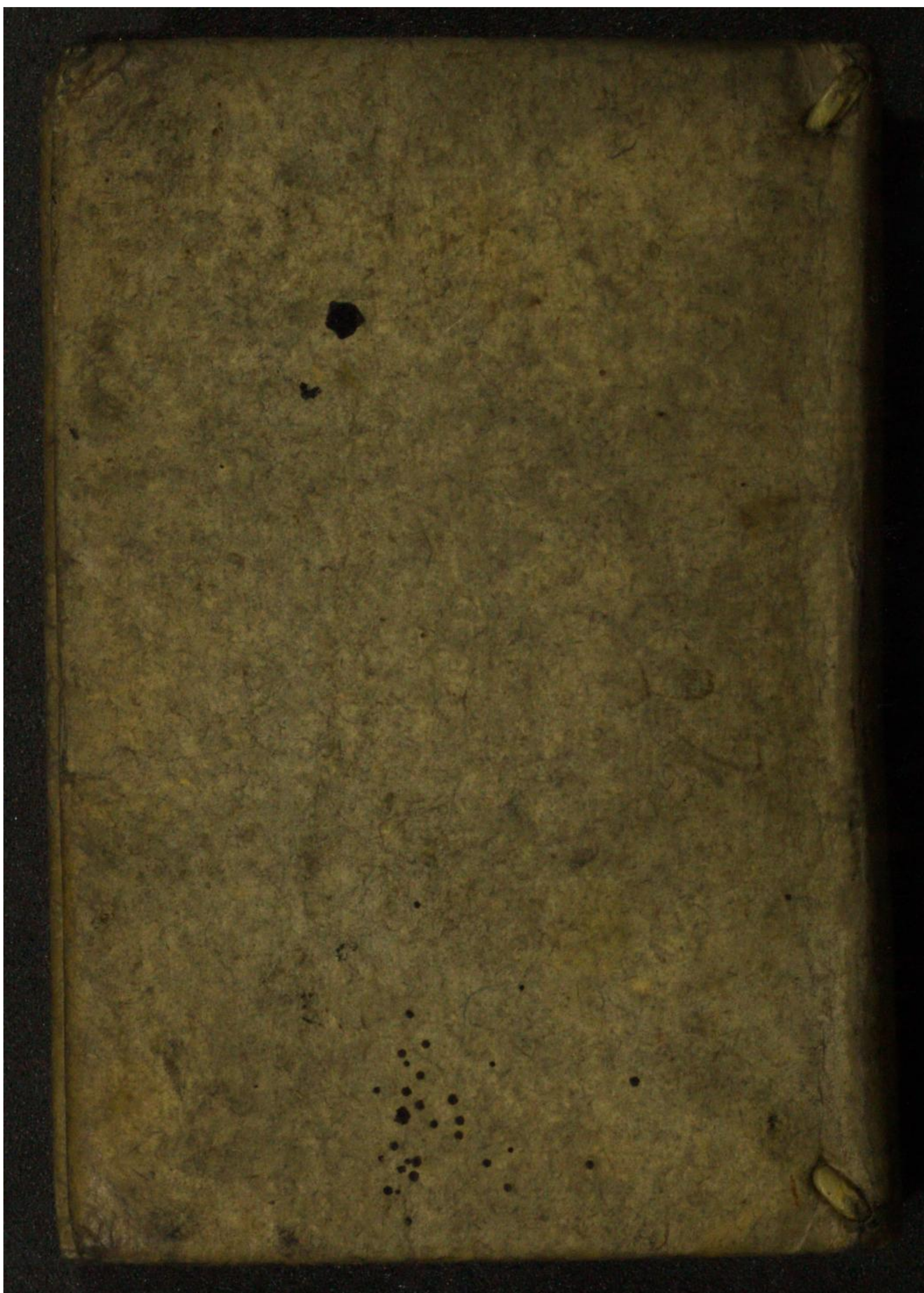

1548
Syluium

7470

MORBORVM INTERNORVM

propè omnium curatio breui methodo comprehensa, ex Galeno præcipuè, & Marco Gattinaria,

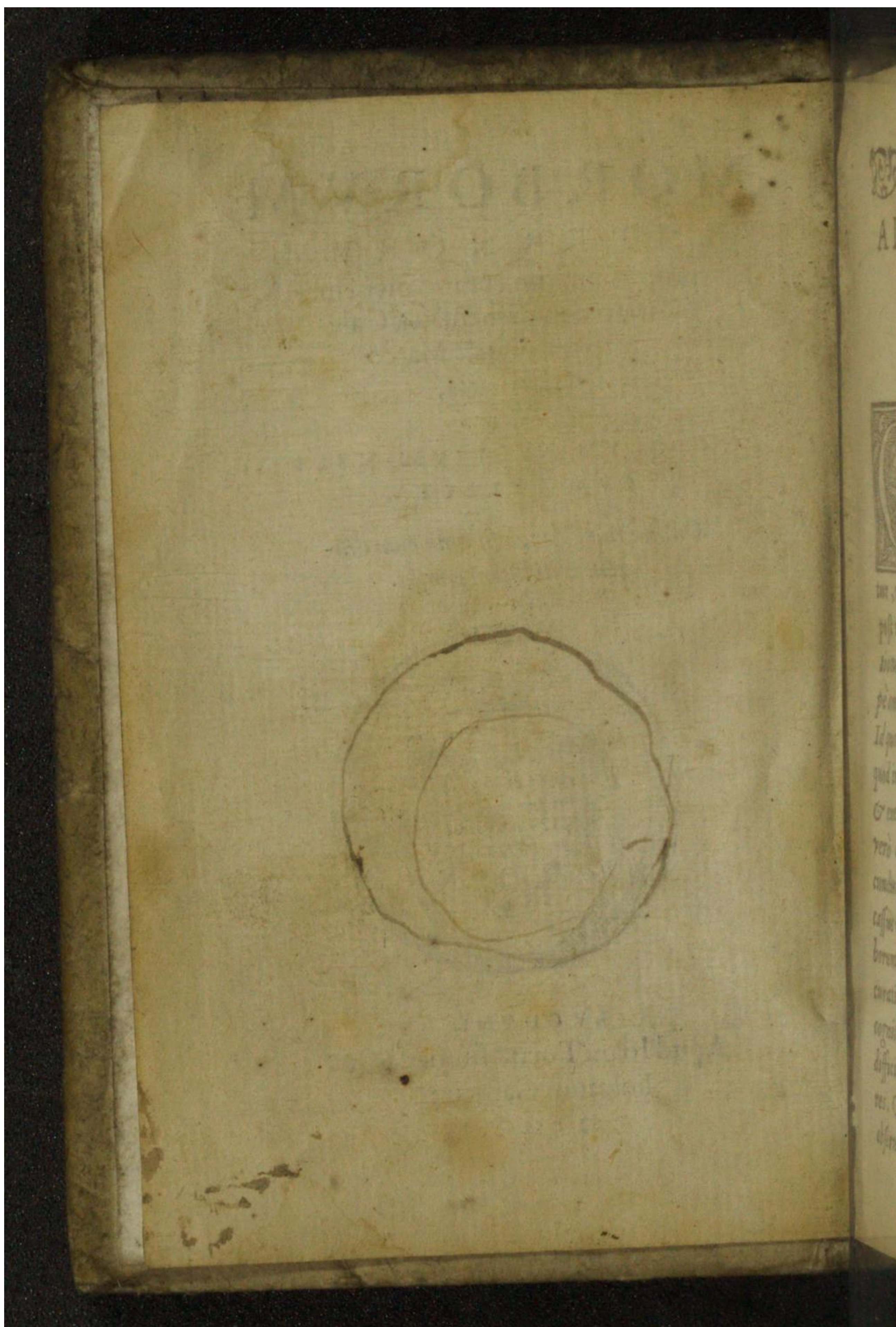
per

IACOBVM SYLVIVM MEDICVM SELECTA.

Omnia nunc denuo summa cum diligentia in lucem emissa.

LVGDVNI,
Apud Ioan. Tornæsium, & Gulielmum Gazeium.
1548.

AD LECTOREM.

VM methodus curatoria in vniuersalibus tantùm constituta, neminem perfectè scientem reddere queat, nisi in particularibus eadem exerceatur, mihi pretium operæ facturus videor, si post methodi therapeuticæ Galeni interpretationem à nobis absolutam, iam in morbis propè omnibus curandis auditorem exerceamus. Id quod si Galenus præstitisset ac perfecisset, quod in methodo eadem locis aliquot obiter, & exemplis non ita multis attingit, in libris verò de compositione medicamentorum secundum partes, non paulò plenius expreßit: cassus erat futurus noster hic labor, quo morborum propè omnium præcipuè internorum, curationem perstringere statuimus. Hi enim cognitu & curatu sunt multò quàm externi difficiliores, & magna ex parte periculosiores. Quam in rem cùm mihi ordine à cæteris obseruato, & breuitate luculenta aptus esse

videretur Marcus Gattinaria, ne post tot celebres medicos idem saxum voluerem, eius ipsius opera vti malui, quàm ingenium frustra nouo labore, & parum necessario excruciare. Quanquam habeo mihi scriptum einsdem farinæ opus, sed multò multóque prolixius ob morborum causas, signáque, ac remediorum multitudinem. Sed auditori iam in morborum omnium, tum causis tam internis quàm externis, tum signis exercitato, satis nunc factura ipsorum curatio est, putata breuis illa quidem, sed tamen perspicua quanitum licuit: vt quaquauersum facilè circumferri posset, ne medicus adhuc rudior remediorum sylua destitueretur, & curandi ordine, interea dum magistros alios cùm mutos, tum vel maximè vocales consuleret. Tamen quoniam non pauca in Gattinaria redundabant seculi sui quodam errore: pleraque etiam multum desiderabantur, illa ablegauimus, hæc ex Galeno suffecimus, adhæc orationi cultum aliquem velut induximus. Poteram verò libellum hunc etiam multò breuiorem contrahere, si initio statim, victus rationum differentias, & remediorum vacuantium, & reuellentium & repellentium, & eiusmodi aliarum causarum salutem efficientium fusius expreßissem: postea in curationibus singulis

gulis

gulis ad hos ceu fontes, lectorem remisissem, sed inexercitato lectori continua hæc oratio erit clarior, vtilior, & paratior, & tam crebra repetitione familiarior. Quo etiam accedit quòd morbi propè singuli proprium aliquid in dictarum causarum generibus propè singulis habent, quod manifestius singulatim adscriptum patet, quàm si semel tantùm cum alijs confusum legeretur.

Vale.

MORBORVM INDEX.

*

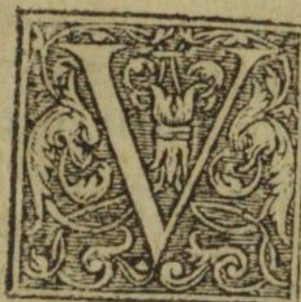
Tuſsis

FINIS INDICIS.

MORBORVM INTERNORVM PROPE OMNIVM curatio breui Methodo comprehensa per IACOBVM SYLVIVM MEDICVM SELECTA.

Cephalalgia ſanguinea curatur ſex remediorum generibus.

ICTVS ratione refrigerante & ſiccante: vt aëre cubiculi aquilonẽ ſpectantis non ſolem, & per euripos immiſſo & refrigerato, floribus, & foliis ſalicum, vitium, iuncorum, arundinum per aream ſparſis, vt docet Galenus libr. 9. & 10. Methodi: turba hominum etiam ingredi prohibita, quæ halitu & tranſpiratu, aërem calefacit, non ſolùm inficit: vt, cibo, pane loto, hordeaceo, miliaceo, piſcibus carne friabili præditis, fructibus auſteris, oleribus, 1

intybi, & cichorii, & lapathi generibus, portulaca, cucumere, cucurbita.

Condimento ex omphacio, aceto, ſucco aranciorum, aut limonum, aut citreorum, aut oxalidis: potu aquæ pluuiæ, aut cum hordeo coctæ: vel ſi vino eſt omnino propter conſuetudinem, virium imbecillitatem, & morbi paruitatem vtendum: ſit oligophorum, & imbecillum aquoſumq́;, ac etiam aqua multa dilutum, & his omnibus actu frigidis: &, ſi opus, calfactis, deinde refrigeratis, vt lib. 7. Method. Galeni, niſi ventriculi intemperies frigida obſiſtat. Vt, quiete corporis & animi, aut ſaltem motibus vtriuſque remiſsis, & paucis: ſomno item parciore, venere autem nulla, nec ira, nec furore.

2 Sectione venæ primùm internæ ſeu baſilicæ, aut communis, ſi plenitudo eſt: deinde cephalicæ lateris dolentis: aut, ſi totum caput æquè dolet, dextri: qua ſanguis cauſa doloris reuellatur deorſum, & foras vacuetur, ad duo, tria, quatuor vaſcula, trium ℥ capacia, pro ſcopis à Galeno ſcriptis, lib. 2. ratio. victus acutorũ, lib. 9. meth. & alibi paſsim.

3 Affluentem in caput ſanguinem repell

repellentibus admotis, non frigidis tantùm actu & poteſtate, ſed etiam aſtringentibus, vt valentius materiam in vicinas partes regerant, & ſimul caput roborent, ne tam promptè nouam fluxionem admittat, ſed in partes imbecillas magis remittat. Qualia ſunt aqua, & hac valentior, ſed craſsior ſuccus roſarum, intyborum, lapathorum, plantaginis, portulacæ, ſemperuiui, lactucæ, ſolani, ſingula per ſe, vel miſta ſecũ, aut cum aceto, vt altius in caput deſcendant. Quam in rem iuuat multum ex alto hæc torrentis in modum illidere ſincipiti, nempe rariori, raſo, & lanea, aut pannea corona cincto, ne humor hic promptè diffluat, & corpori reliquo ſit moleſtus. Addi poteſt prædictis oleum roſatum, vt eius vncia vna, aceti albi vnciæ duæ miſceantur aquæ, aut ſucci roſarum, vel aliorum vnciis quatuor. Poſſunt & panni humoribus his actu maximè frigentibus imbuti, raſo ſincipiti tandiu admoueri, donec incaleſcant: quando noui horum loco ſunt ſubſtituendi. Repellentibus autem his abſtine in febribus, quia febrilem vaporẽ tranſpirare vetãt, & ob id febres augent. abſtine item, ſi

Libro 8. metho. in diaria ab æſtu.

Lib. c. ph. p.

tota

Quando repellētia in capite vitanda. tota in caput fluxit materia, quam repellentia valentius impingent: ac denique, si cephalalgia cum catarrho est calido, quem cōpressa materia augerent astringentia.

4 Purgante bilem flauam turgentem, aut turgenti proximam, medicamento chologogo, vti mox audies. nam quæ in sanguine erat naturalis, inflammata est. adde quòd sanguinis ita ob transpirationem ipsius prohibitam calfacti portio tenuior in bilē flauā promptè trāsiit, vt crasior multo pòst in melancholiam. Sed quo postea parcior gignatur ex sanguine, vel alimentis quotidianis dulcibus bilis flaua caliditas eius & acrimonia, & ne tam promptè in caput repat leuitas & tenuitas, refrigerantibus edomāda nonnihil est: qualia sunt, syrupus violatus, rosatus, intybi, oxalidis, omphacii, acetatus simplex, aut (si magna eius est caliditas) syrupus granatorum, aut limonum, aut ex succo citri acido, omnium in id validisimus, cum duplo aquarum intybi, lactucæ, cichorii, plantaginis, portulacæ, lupuli, (quæ miscella iulepus vulgo medicorum dicitur.) Buglosi quoque aqua, licet

lib.2.feb. cap.12.et lib.9. & 11.meth.

cet

cet temperata ſit, quia tamen roborat cor, his eſt idonea: ſed in principio, fluente adhuc materia, etiam aſtringentes ſyrupos & aquas dare præſtat, vt acetatum, roſatum, granatum, ex ſucco oxalidis: quòd ſanguinem craſſant, ad fluendumq́; ineptiorem reddunt, & meatus per quos fluit, aſtringunt. Dantur autem huiuſmodi iulepi ab vnciis tribus ad vncias ſex, ſeptem, octo: horis duabus ante cibum, vel etiam alios paſtus: quandiu videbitur in ſanguine ac bile flaua alteranda: in pituita verò apparanda, pluribus conſequenter diebus: in melancholia plurimis. Purgabitur autem prunorum & tamar indorũ, ana vncia vna in aquę vnciis tribus, quatuor, cocta: cui adde expreſſum ʒ duarum, vel ℥ ſemiſſ. myrobalanorum citrearum in aqua intybi infuſæ. Valentiora ſunt, ſed poteſtate calida, ob id parum tuta in hoc affectu calido ſcammoniata hæc, electarium de pſyllio, & roſatum Meſuæ E. de ſucco roſarum Nicolai: Diapruni ſolutiui vtriuſque, à drachmis tribus ad drachmas quatuor, quinque, ſex in robuſtis & duris corporibus, qualia ruſticorum, nautarum. His

Cauſa eſt lib. Hip. *de nat. humana, et libr. method. 14.*

æquip

æquipollēt pilulæ aureæ Nicolai, & aggregatiuę à Mesue inuētæ, datę à drachma vna, seu scriptulis duobus ad scriptula quatuor.

5 Materiam biliosam & sanguineam in capite reliquam, clementer digerentibus, quale fuerit fotus capitis ex seminibus althææ, lini, fœnigræci, floribus chamæmeli, meliloti in aqua sufficienti coctis: vel ex oleo chamæmeli, vel gallo, columbo, hepate, pulmone magni animalis natura, præcalido adhuc, admoto.

6 Intemperiem calidam in capite ab his humoribus calidis relictam, sanantibus frigidis, qualia sunt dicta repulsoria remedia: vt, oxyrhodinum ex olei rosati ℥ vna, & aceti ℥ semiss. & aquæ rosarum, plantaginis, oxalidis, solani: vel harum ac similium succi ℥ quatuor, quæ ex panno capiti, vt frigent, admouenda sunt. Oleum rosarum inunctum vel per se, vel cum muccagine seminis psyllii, idem præstat.

Cephalalgia biliosa curatur sex iisdem præsidiorum generibus.

1 VIctus ratione refrigerante & humectante, ob id gigni prohibente, aut

te, aut genitam temperante bilem flauam, omnium quæ in corpore ſunt calidiſsimam & ſiccam: qualis victus ratio febricitantibus omnibus eſt ſalubris indicatione à febri ſumpta. Vt, aëre frigido, humido, qualem arte & induſtria machinari docet Galenus lib. method. 9. & 10. calidis omnibus prohibitis, & in cubiculum illatis refrigerantibus & humectantibus plantis, & liquoribus paulò antè recitatis. Vt, potu aquę, aut vini aquoſi, & aqua multa diluti, aut pomatii, pyratii, imbecillis. Fructibus etiam crudis, pomis, pyris acidis, lactuca, portulaca, intybis, oxalide, ſpinacio, lacte, caſeo recenti, melca, aphrogalacte, pane loto, vel hordeaceo, tenero, piſcibus, aut partibus animalium neruoſis. Vt, quiete, ſomno etiam longiore, animi tranquillitate, aut hilaritate, fuga iræ, curarum, mœroris, ſtudiorum, amorum.

2 Bilis flauæ impetum, furoresq́; obtundentibus, frigidis remediis ſumptis & admotis.

3 Bilem ipſam turgentem & velut furioſam purgante medicamento, vt myrobalanorum citrearum vncia dimidia

infuſa

infusa vnciis tribus aquæ, cui tamar indorum, & prunorum ana vncia vna fuerit incocta, addita ad saporis gratiam sacchari, vel (si febris adest) syrupi violati vncia, vel dimidia, vel etiam integra. Vt, rha barbaro tenuiter puluerato à drachma dimidia ad drachmam vnam & dimidiam, aquæ intybi vnciis tribus dissoluto, addita syrupi violati vncia vna, vel taleatim secto à drachma vna ad drachmas tres, & horis decem, aut circiter infuso aquæ intybi vnciis tribus, deinde valenter expresso, cui miscere potes diaprunum simplex, vel solutiuum, vel electariũ aliud cholagogum prius dictum, sed minuto tunc rha barbaro. Vt catapotiis aureis Nicolai, vel aggregatiuis à Mesue inuentis, pituitam quoque purgantibus.

4 Quæ omnia vacuando etiam reuellunt deorsum materiam in caput ruentem, & præter hæc secta lateris eiusdem vena pauci sanguinis vacuatio: cucurbitulæ item omoplatarũ interuallo affixæ, primum leues, deinde cum scarificatu, per quas si rursus vacuare libet, oleum etiam cum sale scarificatis partib

partibus,ne glutinentur illinendum.

5 Repellentibus à capite fluentem in id materiam,vt oxyrhodino, & cæteris prius dictis, nisi febris adest, aut tota bilis iam fluxit,aut cephalalgia est cum catarrho calido,vt prædiximus.

6 Intemperiem calidam in capite relictam alterantibus frigidis ex alto inflictis sincipiti, aut etiam capiti reliquo admotis, aut potius per nares attractis, tum prædictis, tum odoramentis frigidis, vt aqua rosata, oxycrato: Nam quæ foris capiti occursant frigida, ipsum densant, ob id calidum vaporem transpirare prohibent.Materia autem biliosa, quia ob leuitatem, raritatem, tenuitatem facilè exhalat, huius reliquias digerentibus vix vnquam opus fuerit.

Quòd si remediis istis cephalalgiæ biliosæ vehementia non vincatur, ad narcotica, id est, stupefacientia sensum tactus, ob id modo quodam dolorem sedantia,veniendum erit, sed cautè applicanda sunt, nec ita valentia, nec diu hærere permittenda sunt, præsertim capiti parti principi, & natura frigidæ: quia multos ita sopiuerunt, etiam par-

In affectibus calidis tutiora narcotica Gal. tamẽ formidata semp, vt apho. 31. lib. 6. & libr. metho. 12.

tibus aliis indita, vt poſtea nunquam ſint expergefacti.

Cephalalgia pituitoſa iiſdem cauſarum ſalubrium generibus curatur.

1. Victus ratione calfaciente & ſiccante, vt, aëre æſtiuo: &, ſi eſt hyems, calfacto, & ſiccato per ignem luculentum, ac ſuffitus aromatum, vt cinnamomi, caryophyllorum & aliorum ſimiliter calidorum ſiccorum: Vt, pane fermentato & ſalſo, aniſato, vel melanthiato, vel aromatato, vel ſaccharato, vel biſcocto, carnibus muſculoſis animalium & natura non excrementoſorum, & præterea probè exercitorum, aſsis & ſumptis cum ſinapio, vel ſimili viribus condimento, oleribus, apio, ſaluia, hyſſopo, ſatureia, thymo, maiorana, aromatum catalogo. Vino generoſo, calentibus herbis, aut aromatibus medicato, ſed parco, præſertim purgato iam corpore. Omnia autem hæc alimenta ſint pauca & rara, quum inedia etiam huic cauſæ ſit ſalubris, non ſolum victus iſte tenuis & tenuans. Vt, motu celeri, robuſto, vehementi totius corporis ieiuni, præſertim

lib. 2. Sanit. tuen.

tim aëre calido ſicco. Vt, vigiliis, ira, curis, mœrore, & ſimilibus animi affe-ctibus, corpus omnino ſiccãtibus & ſæpe calfacientibus, ſi non per ſe, per aliud tamen.

2 Pituitam ferè craſſam & lẽtam expulſioni apparantibus, incidentibus, tenuantibus, tergentibus, primum clementioribus, qualia mel roſatum, oxymeli Galeni & ſimplex, ſyrupus acetatus ſimplex. deinde valentioribus: vt, oxymelite compoſito, oxymelite ſcillitico, ſyrupo ex duabus aut quinque radicibus, aut ex ſtœchade cum duplo aquarum capiti familiarium, maioranæ, ſabinæ, bethonicæ, ſaluiæ, meliſſophylli, quæ diebus quatuor, quinque, ſex, continenter vbi ſumpta (nam pituita ægrè apparatur) ad clementer vacuantia tranſeundum. deinde poſt illorum vſum in dies aliquot, iterum purgãdum: ligni gaiaci decoctum cum floribus cardui benedicti, in id eſt efficacißimum.

3 Purgantibus cœptam apparari per blandiora pituitam, primùm etiam clementioribus: vt, pilulis ex hiera Galeni, aſſeieret Auicen. elephanginis Me-

ſuæ, maſtichinis Conciliatoris ſumptis hora ſomni, à drachma dimidia ad ſcriptula duo per ſe, vel ad ſcriptulũ vnum cum agarici trochiſcati ſcriptulo vno, per quarum vſum poſtridie ad munia conſueta ire licet. Apparata deinde exactius pituita per valentius coquentia, tota ſi fieri poteſt euellenda & vacuanda medicamentis etiam valentioribus, vt pilulis ex agarico, fœtidis, cocciis Raſis à drachma vna, ad drachmam vnam & dimidiam, nõ cum Raſi ad drachmas duas & dimidiam: quòd regionum frigidarum corpora, quàm calidarum minus ſint denſa, dura, robuſta, medicamentis reſiſtentia.

Doſes Arabum cur maiores quàm noſtris corporibus cõueniat. Gal. lib. c. ph.

Pilulis his æquipollent electariũ Indum & diaphœnicum etiam cholagogum ad vnciam dimidiam, vel etiam in robuſtiſsimis integram cum decocto herbarum capitalium maioranæ, bethonicæ, lauri &c. Sunt qui pilularum, cocciarum verbi gratia, drachmæ ſemiſſem & Є. indi drachmas duas, eodem decocto diſſoluunt & propinãt: ſed pilulæ longa in ventriculo mora diutius, & à remotioribus attrahunt, quàm potion

potiones:quippe quæ ventriculo promptè elabantur.

Vacuata ſic, etiam aliquoties à capite pituita, reliquum tamen aliquid omnino poſt purgationes iſtas manet vacuandum ſternutatoriis & errhinis:primum blandioribus,vt aqua vel ſucco maioranæ,betæ foliorum aut radicum: deinde valentioribus ſi opus eſt: vt puluere piperis, ſtruthij, ellebori albi cum ſucco bethonicæ, meliſſophylli, rutæ, radicis cyclamini. Apophlegmatiſmis etiam ex manſu maſtiches, vuarum noſtratium clibano ſiccatarum, baccarum oxyacanthes,pirethri,ſtaphidos agriæ. Gargariſmatis denique ex purgãte aliquo prius dicto in aqua quapiam capitali ſoluto præterquam quòd apophlegmatiſmata & gargariſmata ſunt noxia propenſis ad catarrhos & affectus alios pulmonis & thoracis,ob id in his vitanda. Auic.

4 Auertentibus deorſum pituitę ſurſum ruentis impetum. In quibus præter dicta nunc purgantia, ſunt etiam acres balani, & clyſteres, partium extremarum vincula dolorifica, frictiones validæ & diuturnæ, iam inde ab omoplatis inferna verſus. Fotus earundem par-

tium ex decocto plantarum capitalium, ex cuius vnciis decem, vel etiam libra vna, & hieræ picræ Galeni vncia dimidia, vel etiam integra, facchari rub. vnc. duabus, olei chamæmeli vnciis tribus, ſalis communis drachmis duabus clyſter modicè acer fieri poterit: acriores autẽ pòſt dicentur in apoplexia, epilepſia, caro. Balani autem acres ex melle & ſale, acriores miſtis purgantibus prædictis fient.

Cucurbitulæ etiam interſcapulio & ceruicibus affixę, in id ſalutares ſunt: nec inutilia ſunt repellentia, vt lib. 13. Meth. in lethargo.

Pituitam à capite reliquam diſsipantibus, vel ſumptis (vt diamoſci dulcis, vel amari Meſuæ, vel pliris arcotici Nicolai drachmis duabus, vel theriaces aut mithridatii veteris drachma vna ſemel in hebdomade ſumpta manè, horis ſeptem ante cibum: vel acoro condito, vel confectione ex acoro tota ſua ſubſtantia in id efficaci, horis duabus ante cibum per ſe, aut cum aqua maioranæ, bethonicæ, ſaluię, vel alterius capitalis facultate ſimilis) vel admotis, vnctionibus, irrigationibus, fotibus, cataplaſm

Auicen. Conciliator.

Acorus ſit indicus nõ noſtras.

plaſmatis,emplaſtris,ſacculis,odoramen tis, ac reliquis topicis remediis, ex oleo anethino chamæmeli, liliorum, coſtino, balanino, ex decocto capitalium prædi- ctorum in lixiuio, euphorbio, caſtoreo, quæ etiam in aurem tutò à Galeno im- mittuntur, ne capiti cum aliis applicare formides: odorifero pomo ex maiora- na, ſtœchade, caryophyllis, cinnamo- mo &c.cum cera conſtante:quæ omnia capiti admouenda ſunt ventriculo va- cuo: nam à pleno vim magnam vapo- rum calore ſuo in caput traherent. Hæc autem cum caput pituita nõ modò pur- gent,ſed etiam intemperiem eius frigi- dam humidam (à qua actionum imbe- cillitas pendet) emendent: etiam capi- tis partes roborant,temperaturæ ſcilicet priſtinæ ipſas reſtituendo, & ratione ea- dem in aliis affectibus,quos materia ali- qua intemperata creat.

Cephalalgia ex capitis conſenſu cum toto corpore in febribus,cùm ſit harum ſymptωma, his perſanatis ceſſat, nec re- media poſtulat, niſi ob vehementiam frontalia ex oxyrhodino, populeo vn- guẽto, albuminibus applicare cogamur, & frigida quædam ore continere: non

autem ſincipiti repellentia applicamus, vt antè in cautionibus repellentium in cephalalgia ſanguinea diximus.

Li.3.pro-gnoſt. & criſium. Si autem critica ſit cephalalgia, præſertim criſi per vomitum, aut hæmorrhagiam impendente, remediis non eget, niſi fortè his quæ vomitum, aut ſanguinis fluorem è naribus celerent, & promoueant: de quibus poſteà.

Cephalalgia per conſenſum.

CEphalalgia ex capitis ſympathea & cóſenſu cum partibus ſubiectis, vt ventriculo, curatur proſpiciendo ante omnia parti primariò affectæ, & quæ caput conſenſu tandem afficit. Deinde ipſi capiti: vt, ſi in ventriculum effuſa bilis flaua, vaporibus in caput ſublatis cephalalgiam faciat, dandus eſt cibus frigidus aſtringens, vt panis ex vino granatorum, vel ex omphacio: & ita in aliarum partium affectibus poſteà dicendis, caput conſentiens lędentibus. Capiti autem ſuccurritur primùm per aſtringentia ipſum roborantia, ne talem doloris cauſam recipiat: deinde per ea quę iam receptam in ipſum diſpoſitionem abigant:

gant:

gant:vt, refrigerantia, ſi calidam intemperiem conceperit:caput calefacientia ſi frigidam,vti prius à nobis eſt dictum.

Cephalalgia ab æſtu.

CEphalalgia ex mora ſub ſole immodica curatur ægrum à ſolis radio defendentibus, ſi adhuc ſub ſole eſt : victu item refrigerante & admotis capiti frigidis prius dictis, quæ receptam in ipſum diſpoſitionem calidam profligent. Quia tamen capitis calor cucurbitulæ modo trahit, quod tractum iam eſt partim dictis refrigerantibus & aſtringentibus repellendum, partim frictionibus, ligaturis & aliis reuellendum : partim ſi quid materiæ poſt hæc ſuperſit digerendum,remediis antè dictis, præcipuè in cephalalgia pituitoſa : ſi verò corpus impurum ſit, aut plethoricum , vacuandum, ne huic cephalalgiæ ſuccedat diaria, aut ſynochus non putris, aut putris, aut ſyneches, aut aliqua ex intermittentibus, id quod vere ipſo in adoleſcentibus maximè quotannis obſeruamus.

Aëtius in diaria ab æſtu.

Cephalalgia à frigore externo calidis capiti admotis & ſumptis curatur, qua-

lia multa diximus in cephalalgia pitui-
Gal.li.2. tosa. Curatur item mora sub sole donec
c.ph.p. dolor desinat, si homo nec plethoricus
est, nec cruditate laborat, nec humorem
prauum in ventriculo, præsertim ipsius
cauitate habeat.

Cephalalgia à vini generosi etiam lar
gius poti vaporibus calidis multis, vt per
ebrietatem, curatur, prohibito vaporum
ascensu in caput, & vacuatis his qui iam
sunt in caput recepti, restitutaque pristi-
na capitis temperie. Prohibemus vapo-
rum ascensum naribus inspirantes & ex
pirantes ore aperto, aqua, cydoniis, fru-
ctibus etiam crudis, vel si cocti sint, re-
frigeratis: & omnibus his vel deuoratis,
vel ore retentis: vacuato item vino vo-
mitu, aut potius (quia vomitus replet
cerebrum his quæ vomuntur, & san-
guine vasis thoracis immodicè com-
preßsis, à ventriculo sursum ad os suum
faciente impetum) deiectione per bala-
nos, iniectiones etiam acres, aut per ad-
mota vmbilico purgantia: sumptis etiam
catapotiis aliquot Rufi, vel ex hiera, vel
similibus, motu corporis recti clementi
adiuuante. Quod autem in caput iam
repsit quum sit vaporosum, facilè resol-
uetur

uetur dictis prius remediis in digerendis cephalalgiæ pituitoſæ reliquiis, & frictionibus artuum, ligaturiſque ac ambulatione, & reliqua partium infernarum & brachiorum exercitatione. Vitatis ſimul his quæ nouo vapore caput replere & inde dolorem ciere poſſunt, qualia ſunt mentha, crocus, multis etiam moſcus, & odores cæteri vehementes, & vapore multo, & calido replentes inſtrumenta olfactus atq; adeò continuos ipſis vẽtres cerebri omnes & cerebrum ipſum. Adde cephalalgiam à contuſione, vulnere, percuſſu.

Scotωmatis curatio.

SCotωma & vertigo vel corpori neutro impẽdent, tuncq; illis prophylacticę artis pars, id eſt, præcautrix prouidet augeri cauſam prohibendo: vel iam iam hominem cõflictant, tunc artis parte curatrice eſt opus, quæ præſentem cauſam morbumque abigat genitum. Cauſa enim effectrix morborum, prima eſt cum perſeuerat auferenda, vt rectè Galeno viſum eſt. Quæ ſi externa eſt, vt corporis in gyrum circumactio, æger

quieſ

quiescat: si corporis ita circumacti, vel rotarum aspectis, intueri hæc desinat, si ebrietas, clystere potius quàm vomitu ventriculus vacuetur, extrema fricentur & ligentur, aliisque auxiliis à capite vapor auertatur. Si verò interna est, vt motus spirituum immodicus & inordinatus, quiescat in aëre obscuro: nam lux ipsos spiritus exagitat: sumãtur frigida, vt sacchari rosati, syrupi rosati, ribes, granatorum, cydoniorum vncia vna, cũ aquæ rosarum, lactucæ, plantaginis vnc. duabus, quæ spirituum motus turbulentos sedent ac sistant.

Foris etiam applicentur quæ fluentem in caput materiam repellant, qualia prius dicta sunt: caput quoque roboretur, & quæ ex intemperie relicta in eo est imbecillitas, castigetur remediis antè descriptis.

Si verò causa eius vel præsentis, vel impendentis sit sanguis, secta, vt in cephalalgia sanguinea dictum est, vena vacuetur: si pituita aut humor alius, prædictis etiam auxiliis purgetur.

Phrenitidis curatio.

PHrenitis eryſipelas eſt meningum cerebri, morbus omnino acutiſsimus ſymptωmataq́; ſæuiſsima inuehens, ob id ſtatim ipſo principio curandus, vt Hipp. imperat Aph. 10. lib. 4. Medicari in valde acutis, ſi materia turget eadem die: tardare enim in talibus malum eſt: & remediis etiam valentiſsimis, quod idem iuſsit Apho. 6. libro 1. Extremis morbis extrema exquiſitè remedia optima ſunt.

Si igitur morbo ineunte vocaris, cum eius pars iam ſit genita, pars gignenda: genitam curabis, materiam quæ fluxit per reſoluentia & alia vacuando: gignendam autem ſublata eius cauſa prohibebis, ne abſolutum fiat eryſipelas. Id quod ſi iam eſt, dubia eſt ſalus, fruſtraq́; à medicis ferè auxilium expectatur. Augeri autem & procedere affectum prohibebis auxiliorum quinque generibus.

1 Victus ratione tenui & refrigerante, & aſtringente: vt, aqua hordei, ſeu potione ptiſſanæ, ptiſſana colata, & non colata ſeu tota, vt iubet Hippocra. lib. de rat. victus in morbis acutis: vel potius paulò pleniore (pręſertim hac in regione *Aph. 5. lib. 1.*

ne

ne cibo largiori aſſueta) ne ægrum me-
dia enecuiſſe accuſeris : vt, cremore ali-
cæ, vel hordei farina cum aqua cocta,
addito granatorum, limonum, arancio-
rum, citreorum, cydoniorum ſucco aut
omphacio, aut aceto, aut ſimili, quibus
humores denſati & coacti in caput ægri
us confluant. Aër ſi frigidus natura non
eſt, induſtria (vt antè docui) refrigere-
tur & humectetur aqua roſarum, aceto
& ſimilibus per aream ſparſis: quieſcat,
ac in cæteris faciendis vti & ſumendis,
admouendis, educēdis quæ refrigerant,
deligantur, hæcque potiſsimum primis
quatuor diebus.

Veræ phreniti-di phle-botomen negat Gētilis ne bilis furiat, imperat Matth. Gradi, a-uertendi non vacu-andi gratia.

2 Auertentibus: vt, secta vena cepha-
lica, aut ſi magna eſt plenitudo, vena cu-
biti interna priore, poſt hanc cephalica.
Quod auxilium omni phrenitidi etiam
veræ & ex ſyncera bile, non ſoli phle-
gmonωδει eſt ſalubre, vt ipſi etiam cra-
nij fracturæ, quatenus ſanguinem cum
aliis humoribus à meningibus in vtroq;
affectu, ob ſenſum tactus exactum valde
dolentibus attractū, & phlegmonas mi-
nantem reuellit, non quatenus vacuat,
niſi phrenitis ſit phlegmonωdes, id eſt, à
ſanguine cum bile miſto. In affectibus
enim

enim ſolum bilioſis vacuatio ſanguinis bilem cohibentis, & contemperantis, ipſam bilem furere & feruere permittit, ſi multus ſcilicet vacuetur, vt quantus in ſanguineis affectibus: non autem ſi paucus, vt dum auerſionis ſolius cauſa & tranſpiratiõis ſanguinem paucum vacuamus: cui etiam ſi bilis feruor aliquis ſuperueniat, maius tamen ex eryſipelatis generatione per auerſionem illam prohibita emolumentum conſequimur, quàm ſit incommodũ bilis inflammationi exiguæ ſuccedens. Quid quòd Auicennas etiã largum ſanguinem mittendum imperat, niſi cautio quædam maxima prohibeat? quibus verbis omnino miſſum vult, niſi magna aliqua occaſione prohibemur. Vena igitur ſecta reuellemus quamprimùm, etiam ventriculo pleno: nam in talibus tardare malum eſt, periculumque eſt ne erypſipelas abſoluatur interea dũ cibus in ventriculo percoqui & deſcendere debet. Quã ventris inferioris vacuationem omnino expectamus, aut tardãtẽ maturamus in morbis mitioribus, antequã venam ſecemus vacuationis, aut reuulſionis, aut

alteri

alterius alicuius causa.

Sanguinem nanque interdum mittimus alias ob causas, vt ad pręcautionem: quod lib. de morborum curatione per phlebotomen docet Gal. & ad cognoscendam sanguinis naturam, vt in febre quartana & aliis affectibus melancholicis Gal. lib. 1. ad Glauconem, & in elephantiasi, vt pernoscamus, an vstus in illis, in hac corruptus sit sanguis.

Auertunt etiam cucurbitulæ ceruicibus, & omoplatis affixæ: artuum itẽ frictiones, ac ligaturę ad articulos dolorificæ. medicamenta deniq; cholagωga, vel clementia, vel, si corpus robustũ est, valentia: vt, Elect. rosatum, Elect. de succo rosarum, diaprunum scammoniatum à drachmis tribus ad drach. quatuor: pilulæ item aureæ, vel aggregatiuę à drach. vna ad script. quatuor, nõ apparata prius materia, quia turget, aut vacuari suapte natura est habilis maximè, nec morbus dat inducias. Auertunt et enemata etiam clementia ex vnc. decem vel lib. vna decocti maluæ, violæ nigrę, hordei ana ad Ma. vnum, additis decocto huic casiæ fistulæ sescuncia, sacchari rub. vnc. vna, olei

olei violati vnciis tribus, ſalis communis drachmis duabus: ſed potentius acria, ex prędicto decocto accipiente pro caſsia diapruni ſcãmoniati vel alterius E. prædicti drach. ſex vel vnc. vnam.

3 Repellẽtibus à ſupernis partibus materiam fluentem qualia, frigida aſtringentia, vt oxyrhodinum ex aceti parte vna, olei roſati duabus, aquæ roſatę quatuor, vel aliud ex prædictis in cephalalgia vel ſincipiti inflicta, vel capiti admota, vel collo ex panno aliquo circumpoſita vt vias contrahant, per quas materiæ aſcendunt, & materias ipſas cogant, craſſent, & ad motum ineptas reddant. Sed omnia hæc antè mutanda quàm incaluerint.

Eodem pertinent caphura, acetũ, aqua roſarum, odorata & naribus impoſita, vel etiam auribus: vel horum loco aqua, aut ſuccus plantaginis, ſolani, ſemperuiui, oleum roſatum.

4 Intemperiem capitis calidam à bilis contactu relictam, & viarum per quas aſcendit, laxitatem, corrigentibus frigidis & aſtringentibus: vt, ſyrupo roſato & granatorum, cum duplo aquæ roſarum, ſolani, plantaginis, bugloſsi ſumpto

 manè,

manè, & poſt cœnam, vt cum vaporibus à cibo elatis cerebrum petant: admotis quoque aliis prius dictis in cephalalgia calida.

5 Digerẽtibus materiam ſi qua adhuc in meningibus ſupereſt craſsior, aut impactior, & quæ prædictis remediis non eſt vacuata: qualia ſunt prius dicta in cephalalgia ſanguinea, & bilioſa, & pituitoſa: ſed ex his moderatiora primùm applicanda ſunt, quæ ſi non ſufficiant, ad valentiora tranſibitur, de quibus etiam nũc agemus. Si enim phrenitis iam facta eſt, ac abſolutum eryſipelas, nec amplius in generatione eſt, materiam in tumore coactã vacuare oportet, vt in tumoribus cęteris: ſymptωmata etiã caſtigare. Porrò vacuabitur partim ſumptis myrobalanis, rha barbaro, pilulis, & aliis in cephalalgia ſanguinea & bilioſa dictis: partim admotis capiti temperatè calidis: vt columbo, capo, æluro, catulo vel ſimili animalculo viuo per ſpinam ſecto, & exenterato, vt à vita calet: vel arietis pulmone aut hepate, ſimiliter ab animali calente, & aliis in melancholia dicendis.

Symptωmata autem phrenitidis maxima ſunt, inſomnia, & iſchuria. Somnum igitur

igitur conciliabis ſomniferis omnibus etiam opiatis: vt, Philonis antidoto, vel opio ipſo ſumpto aut admoto, ſed pauco, & miſtis calentibus obtuſo, modò vires valeant, nec æger ſit ſenex: in his enim opiata exiguas caloris natiui reliquias extinguere periclitantur. Ob id etiam dyſenterico & aliter laboranti, ſi virtus eſt imbecilla, opii vſum rectè Auic. formidauit. Satis igitur ſit ſyrupũ papaueris, aut violatum, cum aqua lactucæ ſumere, vnguẽtum autem populeum admouere, quæ omnia etiam delirium ſedant. *Meſ. ca. de violis.*

Vrinam verò ſuppreſſam promouebis vreticis remediis: vt, oleo ſcorpionum pubi illito è regione veſicæ, ſua proprietate his affectibus idoneo: item titillata digitis virga & perinæo ipſo ad ſedem vſque: admota etiam dictis partibus cocta parietaria, & fotu harũ partium facto ex ipſius decocto.

Apoplexiæ curatio.

APoplexiæ omnis præſertim fortis, ex magna reſpirationis noxa ſe prodentis, curatio admodum quàm difficilis eſt, quòd affectus ſit grauiſsimus, & *Aph. 42. lib. 2.*

à quo ægri perquàm pauci liberantur: id quod parentibus prædicendum tibi est, si quem tractandum suscipias remediis, quæ iuuare possint, sed ante omnia cùm apoplecticus mortuo sit persimilis: an adhuc viuat his aliquot signis à respiratione sumptis, cognosces.

1 Lana carpta, aut gosapium similiter carptum, vel accensa candela huius ori & naribus admota: vel cyathus aqua plenus pectori, si mouetur, respirationis, & per hanc vitæ certissimum sit indicium: quòd respiratio à vita, & vita à respiratione separari non potest.

Gal. cap. 5. libr. 6. loc. affec. Respiratione͂ quoque & vitam testatur speculum tersissimum: ori & naribus admotum, si maculatur & velut caligine obducitur. Quanquam verò nullum in apoplecticis vitæ indicium appareat, ante tamen tres exactos dies non sepeliantur: quòd horum plurimi præsertim mulieres, & qui corde sunt minus calido reuixisse sunt visi, quorum exempla tibi passim suppetunt.

Apoplexiæ sanguineæ curatio.

APoplexia aute͂ magna ex parte sanguinea est, aut phlegmatica: sanguinea

guinea verò tribus remediorum generibus curatur.

1 Auertentibus: vt, ſecta vena primùm baſilica, præſertim ſi magna eſt plenitudo, deinde cephalica, & corporis totius frictionibus: ligaturis artuum dolorificis, lotionibus calidis: cucurbitulis primùm leuibus, deinde cum ſcarificatu affixis collo in plenitudine mediocri, in maiore, partibus primùm infernis.

2 Vacuantibus materiã quæ iam fluxit in cerebrum, & ipſius ventres corpusq́; obſtruit: vt, ſecta vena cephalica vel frontis, quam affectus capitis omnes à ſanguine perſanare affirmat Auic. in cap. de cephalalgia. Secat etiam in apoplexia Raſis venas iugulares, non imitandus, quòd periculo hæc non vacet phlebotomia: Nam collum ante ſectionem fricare & ligare expedit, vt iugulares tumore & tenſione ſe prodant: quæ res cerebrum magis replet affectumq́; auget, niſi emolumentum maius ex vacuatione hac, quàm incommodum ex ligatura cauſeris, præſertim cùm etiam in vena frontis ſecanda collum ſit ſtringendum, ſed tunc minor

Libr. 4. loc. affec. cap. 2.

ſupereſt copia. Sectis item his iugularibus venis à medio vel caſu, hæmorrhagia fit multa, & quæ ægerrimè cohibetur, vixq; vlcus glutinatur: quòd vinculo idoneo aſtringi pars hæc non ferat ſine ſuffocationis & apoplexiæ augendæ periculo, ſolóque digito ſectioni horas multas adpreſſo ſanguis ſiſtitur, & ſectio glutinatur pice, & emplaſticis aliis ægrè adhærentibus citra deligaturam.

3 Intemperiem à ſanguinis calidi copia partam alterantibus, ſumptis, & ſub finem curationis admotis: vt, aceto, & oleo roſato. Quæ quamuis etiam initio ad repellendum conducerēt, tuta tamen non ſunt, præſertim his qui ad obſtructiones ſunt propenſi, vtpote quas hæc remedia, viis à ſe contractis, & materia nonnihil craſſata, promptè vel excitant, vel iam factas geminant.

Apoplexiæ pituitoſæ curatio.

APoplexia autem pituitoſa curatur quatuor auxiliorum generibus.

1 Auertentibus, vt acribus & caput & pituitam reſpicientibus enematis, quale quod

quod hieram picram, aut hac multò valentiorem hieram Logadii,& cætera pituitam vacuantia recipit,vt accipias saluiæ,rorismarini,maioranæ, foliorũ lauri, origani, calaminthes, stœchados ana Ma.vnũ,coque in aqua sufficienti. Decocti huius libræ vni adde hieræ picræ vnc.vnam, aut hieræ Logadii vnc.dimidiam, sacchari rub.caßiæ fistulæ ana vnc.vnam, olei chamæmeli, vel laurini, vel rutæ vnc.tres, salis gemmæ drach. dimidiam iniice clystere: id enim validum satis & capiti familiare.

Idem præstant, sed infirmius, balani digitos sex longæ, ex melle & prædictis hieris valentibus,ac etiam colocynthide cõpositæ, vt ex pulueris hieræ picræ drach.sex, vel hieræ Logadii drach.tribus,salis gẽmæ drach.vna, ellebori albi, agarici ana scriptulo vno,colocynthidos script.dimidio, fiãt balani filo,antequam indantur, ligandæ, vt cum opus erit,retrahi poßint. Iuuãt quoque cucurbitulæ natibus, lumbis, & omoplatis affixæ, & præter has totius corporis frictione & ligaturæ artuũ dolorificæ, ac etiã testiũ, vt horum dolore maximo expergificata

facultas obſtruentem materiam expellat. Quæ omnia ſæpe ſunt repetenda, ſi prius nondum contulerint.

2 Pituitam non apparatã (quia morbus hic acutiſsimus inducias apparandi non permittit) vacuantibus etiam valentibus & largioribus medicamẽtis, ob id quòd virtus expultrix multum eſt ſopita, & meatus anguſtiores redditi, partibus ſcilicet eorum refrigeratis in ſeq́; concidẽtibus, cùm nec amplius per ipſos ſanguis cum calore & ſpiritu permeet. Talia fuerint pilulæ cocciæ, ex euphorbio, fœtidæ, à ſcriptulis quatuor ad ſeſquidrach. ſyrupo ſtœchados, & aqua ſaluiæ diſſolutæ, vt deuorari poſsint, cum apoplecticus omnes motus naturales & animales (vt idem de vitalibus intelligas dictum) habeat proſtratos. Vacuabis ex capite ipſo dictis prius in cephalalgia pituitoſa ſternutamentis & errhinis: atque vbi ad ſe paululum redierit, gargariſmatibus, & apophlegmatiſmis, quæ motu voluntario egent vt in vſum veniant: quamuis dentes, gingiuas, linguam, palatũ, ore à nobis aperto iiſdem fricare liceat.

Mate

3 Materiæ reliquias digerentibus & ſimul caput roborantibus, partim ſumptis, vt confectionis anacardinæ ſcriptulo vno (quæ calore vehementi etiam febrem excitat) vt acoro vero condito, confectione ex acoro vero per ſe in ore retentis, vel etiam deuoratis cum aquis capitalibus: partim admotis capiti raſo, oleis, liliorum, ex ſpica, ex euphorbio, ex coſto (quod capiti etiam familiare eſt) emplaſtro Meſuæ ex ſinapi phœgnimon & veſicas excitãte, & valenter ad cutim trahente, ſuffitu quoque caſtorii & odoramentorum ſimiliter valentium, cataplaſmatis, fotibus ex valenter calidis, ſiccis capitalibus poſt vacuatum diligenter, vt prædixi, corpus totum atque adeo caput ipſum.

4 Si ſoluatur apoplexia, ei ſolet ſuccedere paralyſis. *Lib. 4. loc. affec. cap. 2.*

Cari curatio.

CAros, id eſt ſomnus longus, & grauis, affectus cerebri aut primarius, & proprius, aut per conſenſum maximè cum ventriculo, vterque à cauſa vel in- *Subeth.*

terna, vt intemperie frigida humida sola vel cum materia (qualis infantibus sæpe accidit, præsertim aëre frigido humido & in eo diu educatis) vel externa vt esu fungorum vel frigidis potestate venenis, vt opio, cicuta largius sumptis.

Deleteria frigida sola quantitate necãt. Gal. li.3. simp. cap.17. et lib.3. tẽp. & aph. 17. lib.2.

Si proprius est cerebri affectus & primarius, curatur vt apoplexia: & vt cephalalgia pituitosa, si à pituita est (id quod ferè est) aut vt sanguinea, si à larga in capite sanguinis copia. Curatur autẽ illa solis calefacientibus tam sumptis, vt diamoscho dulci & amaro, acoro vero condito, confectione veri acori, & anacardina: quàm admotis, vt oleo spicæ, costino & cæteris prædictis: si à sola intẽperie frigida, vel etiam humida sine materia fiat. Si per consensum cum parte aliqua, vt ventriculo, ob materiam aliquam, aut multitudine vires opprimentem, aut frigiditate humida stupefacientem fit caros: parti materiam transmittenti prius est prospiciendum vacuatione illius materiæ, & prouidentia, ne similem vel in se gignat, vel aliunde recipiat, in cerebrumq; transmittat: deinde cerebro recipiẽti prospiciemus vacuando

do quod iam recipiat,& roborãdo: modisq; omnibus prouidendo ne talem deinceps materiam recipiat. Quæ quibus remediis perfici posſint,prius abunde in cephalalgia diximus.

Si autem materia ſit deleteria vt narcωtica in ventriculo, non ſolũ calidis eſt oppugnãda, ſed ſuis alexipharmacis tota ſua ſubſtantia contrariis & in illa expellenda agentibus, quæ horũ ſingulis propria à Dioſcoride & aliis deſcribuntur.

Auertentibus etiam vtendũ eſt, ac materiam attolli aſtrictione ſua prohibentibus, ſed calidis actu & poteſtate: vt, hiera ex aloë,rhabarbaro,myrobalanis.

Excitandus poſtremò æger eſt valentibus, tum reuulſionibus per purgantia, vt balanos, clyſteres in apoplexia dicta: per frictiones quoque & ligaturas dolorificas, & cucurbitulas: tum vulſis naribus,auribus,barba,capillis,ſternutamentis,odore aceti acrimonia mordentis, & materiæ aliquid ſiccantis.

Catalepſeos curatio.

CAtalepſis Galeno ab intemperie cerebri frigida ſicca fit, dicta vulgo medicorum congelatio, à catoche *Aph.3.2.*

ſeu

ſeu ſopore vigilante diuerſa affectio: quòd catalepſis ſpiritus animales à frigido ſicco velut concretos, & ad actiones ſuas ineptos habet ſine materia: catoche autem ſeu ſopor vigilans gignitur à bile flaua largiore, cum pituita etiã largiore in cerebro permiſtis: quarum illa calida ſicca, vigilias: hæc frigida humida ſomnum inducit, magis & minus pro vincentis materiæ quantitate & qualitate.

Signa catalepſeos. In acceſsione æger priſtinam partium figuram retinet, rigidis videlicet neruis, & frigido ſicco velut concretis, vt ſi prius ſedebat, ſedens permanet: ſi genua flexerat, genibus flexis permanet: ſi os apertum erat, apertum manet, ac oculis manet apertis, muſculo illo viſum fugiente, qui palpebram ſuperiorem aperit, rigido manente: ſenſu quoque omni, & motu priuantur, ſpiritu animali in ſingulis partibus, non ſolo cerebro, ab intemperie frigida ſicca concreto, & ad permeandum neruoſa corpora, ac etiam mouẽdum inepto. Ob id ſomnus in hac non eſt, quòd ſpiritus animalis totus à neruis in cerebrum non reuocatur, ſed in hac vt caro

manet

manet quædam reſpiratio,ab illæſis adhuc quibuſdam ſpiritibus, ob vitæ neceſsitatem reſpirationi potiſsimum ſeruientibus. Quanquam verò hæc cum apoplexia communem habet ſenſus & motus priuationem,tamen in apoplexia ſpiritus ſunt integri: per obſtructionem verò ventriculorum cerebri, in partes neruoſas ſentiendi, & mouendi facultatem conuehere prohibentur, quo fit, vt partes laxæ & reſolutæ maneant, & corpus ſitum, ac partium figuram priorem commutet: in catalepſi autem ſpiritus ipſi ſunt affecti, & velut concreti, ob intemperiem ipſorum frigidam ſiccam: ob id ad vim ſentiendi & mouendi in partes neruoſas tranſuehendum inepti, ſed quibus locis ſunt intercepti manent quieti, & hæ partes rigidæ fiunt.

Catalepſeos & apoplexiæ differentia.

Catalepſis curatur calidis moderatè & humectantibus ſumptis & admotis, vt fotibus ex oleo ſeſamino, iaſmino, camæmeli, addita etiam in ſingulas horum libras euphorbii vnc. vna: ex oleo etiam liliorum calorem natiuum proprietate ſua viuificãte, vim alexiteriam contra hoc malum ſortito: ex decocto

item chamæmeli, meliloti, ſaluiæ, maioranæ, &c. capitalium in vino.

Hæc poſt auerſionem materiam reſoluunt, ſed vide ne aceto aut ſimiliter ſiccante remedio, vitales ſpiritus paucos in corde relictos abſumas, & extinguas. A mitioribus ergo incipienda fuſio, ad valentiora paulatim, ſi eſt opus, deinde tranſeũdum: qualia fuerint oleum quod dixi, euphorbiatum, rutaceum, ex ſpica, coſtinũ, laurinum: & vini optimi & aromatici potus, quale eſt maluaticum, & quod κιῤῥὸν, id eſt, igneum ſeu fuluum, quo catalepſim ſanaſſe ſe dicit Galenus lib. 3. Simplicium.

Vinum nanque huiuſmodi virtutem quandam viuificandi obtinet. Auic. cap. de deleteriis frigidis. Catalepſeos autem curatio plenius ex melancholię curatione intelligetur.

Paralyſeos curatio.

PAralyſis curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione calfaciente & ſiccante, & ob hoc pituitæ generationem prohibente, vt aëre calido ſicco per ignem luculentum, ſuffitum ex caryop

ryophyllis, & aliis ſimilibus. Caue tamen ne initio fluente ſcilicet materia multum calfacientibus materiam colliques, & fuſam calore per vias à calore eodem latiores redditas ad fluendum magis prouoces. Vt cibis calidis ſiccis natura & arte, vt perdicibus, auiculis, aſsis vel frixis, pane biſcocto, & ſi vis aniſato, melanthiato, ſaccharato. Vt cæteris denique ſumendis, admouendis, educendis, faciendis facultatem quandam naturalem calfaciendi & ſiccandi ſortitis.

2 Pituitam coquentibus, & ad expulſionem incidendo, tenuando, tergendo parantibus, primo quidem triduo, aut quatriduo clementioribus, vt mellis roſati colati ſeſcuncia cum duplo aquarum ſaluiæ & bethonicæ: deinde (purgato blandius corpore) melli roſato, aut oxymeliti ſimplici, aut ſyrupo acetato, ſimplici par pondus ſyrup. ſtœchados cum aquis prædictis, aut ſimilibus miſcebitur, pauloq; valentius purgabitur: poſtremò ſyrupo ſtœchados ſolo cum dictis aquis vtendum: deinde valentius multò vacuandum. In his tamen vt purgantibus, & victus ratione,

&(vt

& (vt ſummatim dicam) cæteris affe-
ctuum mitiorum remediis,ad dies qua-
tuor primos mitioribus auxiliis vten-
dum , paulatim ad valentiora deinde
tranſeundum , vt etiam paulo antè dixi.
Quãuis autem acetum & acetata omnia
ad pituitam craſſam tenuandum & len-
tam incidendum ſit efficax , quia tamen
neruis (quorum affectus paralyſis eſt)
nocet,vt frigida & mordacia cætera : ob
id eo rarius & parcius vtendum, præſer
tim ſolo:additum enim mel roſatum no
xam ab eo prohibet.

3 Vacuantibus paratam per dictos ſy-
rupos pituitam , primùm, vt dixi , cle-
mentioribus , vt pilulis de hiera , agari-
co , elephanginis , aſſeieret , maſtiche,
quæ etiam partes roborant. Agaricum
item trochiſcatum per ſe quidem ad
ſcriptula quatuor dabis : cum drachma
autem dimidia aliquarum ex dictis pi-
lulis , ad ſcriptula duo , vt in cephalal-
gia pituitoſa prædictũ eſt:his poſtea pi-
lulæ valentiores vſurpandæ ſunt,vt fœ-
tidæ Meſuæ,& cocciæ Raſis,aut de ſaga
peno , de opopanace , de euphorbio o-
mniũ valentiſsimæ rarò admodũ vten-
dæ:pilulæ tamen ſua in vẽtriculo mora
long

longiore diutius à remotis partibus trahunt, ob id optatiores ſunt alia quauis medicamẽtorũ forma in affectibus partium remotarum.

4 Auertentibus in cõtraria materiã, quæ ad ſpinalem medullam defluit, vt præter dicta nunc purgãtia, clyſteribus, ſternutatoriis, errhinis, apophlegmatiſmis, gargariſmatis ante dictis: vtendum autem his quatuor poſt multas corporis totius vacuationes.

5 Reliquam materiam digerentibus, & ſimul cerebrum, & partes alias ab hac materia læſas roborantibus, applicandis parti primariò affectæ, non his quæ animali facultate ad ſenſum & motuum neceſſaria priuantur, ob ſuperiorum partium affectũ: vt Galenus quendam ex caſu à curru digitos habentem reſolutos, ſanauit emplaſtro digitorum ſpinali medullæ admoto: qua parte offenſa, neruus qui ad illos digitos ferebatur, ex dolore phlegmonem, & ab ea obſtructionem, quæ ſpiritum ad digitos ferri prohiberet, contraxerat. *lib. 1. loc. affect.*

Adde quòd mitia digerentia, vt ſæpe iam diximus, prima ſunt exploranda: vt, oleum chamæmeli, oleum vulpi-

num Mesuæ ad neruorum affectus efficax: postea valentiora, vt, oleum de spica, costinum, de terebinthina Mesuæ, philosophorum eiusdem, aqua vitæ, & vnguentum ex puluere lumbricorum terræ, olla in clibano siccatorum, ex galange, piperis ana vnc. tribus, cum libris tribus mellis despumati: id in affectibus neruorum digerendis mirè efficax expertus est Gattinaria: & succum ireos, castoreum, emplastrum Mesuæ ex sinapi: sed hæc valentia parti diutius non adhæreant, ne vrant, aut phlegmonem accersant. Explorabis igitur sæpe illorum effectum, vt intelligas quando illis abstinendum sit.

Balnea quoque aquarum medicamentosarum, præsertim sulfurearum, & nitrosarum, & horum lutum parti primariò affectæ admotum, sunt in hunc affectum efficacissima. Sumatur autem semel in hebdomada drach. vna theriaces veteris, aut mithridatii, diamoschi dulcis, aut amari, aut acori veri conditi, aut confectionis de acoro, aut drach. duæ olei ex acoro in dies sumptæ: stœchas quoque saluberrima in id est, quia cerebrum valde calefacit, & siccat: pulueris

etiam

etiam hieræ aureus vnus, piperis aurei duo calfaciunt, ſiccant, digerunt.

Poſtremo chamæpytis in paralyſim & iſchiadem, quo voles modo ſumpta & admota, eſt efficaciſsima multorum experientia.

Conuulſionis curatio.

COnuulſio præſertim ex repletione & maximè pituitoſa, aliis frequentior, curatur ſex auxiliorum generibus.

1 Victus ratione calida ſicca prius dicta, in cephalalgia pituitoſa, & apoplexia & paralyſi.

2 Coquentibus pituitam, & expulſioni apparantibus, primum clementibus ad dies quatuor, quinque, deinde clementer vacuantibus: pòſt valentius apparantibus & vacuantibus, vt locis prædictis eſt abunde demonſtratum. Quod præceptum eſt intelligendum, vbi morbus eſt moderatior, nec ſymptωmata inuehit multum formidanda. Si enim eſt vehementior, ac dolorem affert magnum qui vires proſternat, citra coctionem vacuandum eſt, etiam potentibus remediis: ne ſi coquamus, interea vires

deficiant & æger moriatur. Quæ verò blande & potenter coquant & vacuent, ibidem ſcripſimus.

3 Purgantibus paratam vt dixi, materiam, ſi morbus dat inducias, vel non apparatam, ſi acutiſsimus eſt. Talia fuerint pilulæ fœtidæ & cocciæ valentes multum: valentiores autem pilulæ de ſagapeno & opopanace: quæ tamen viribus, ob magna ſymptωmata, vel aliam occaſionem imbecillis non ſunt deuorandæ: vel ſi potionem æger mauult, da infuſum agarici, aut agaricum trochiſcatum, diaphœnicon, Є. Indum, & ſimilia diſſolue decocto capitali ex abrotono, radice acori, ſaluia, &c. quæ vim medicamenti ad caput & neruos deducunt.

4 Auertentibus materiã ad inferna, vt clyſteribus ex prædicto decocto, frictionibus, errhinis, ſternutatoriis, gargariſmatibus, apophlegmatiſmis, poſt legitimam totius vacuationem.

5 Reliquias materiæ neruis affixæ, (quæ ſpaſmi cauſa eſt continens) digerentibus, vt vnctionibus cum oleo liliorum, &(niſi febris adeſt) vulpino coſtino actu calidiore: aut potius in his oleis,

oleis, vel decocto catuli ex oleo, vel vino, vel aqua saluiæ, partiũ conuulsarum balneo. Vnguentum quoque de bdellio in spasmo efficacissimum, & pelles luporum, vulpium, melidum (taxones vocant) felium, veruecum et similium animalium, ac hepata, pulmones à viuis animalibus, vt vita calent conuulsæ parti admota quandiu calebunt, & catuli viui & in dorso secti circumpositi. Confert etiam partem in bouem, aut veruecem, aut aliud maius animal recens cæsum immissam cõtinere quandiu animal calebit. Præstantissimum quoq; est, cõuulsas partes oblinere adipe anseris pinguis exenterati, & catô minutim conciso, ac lardo veteri, myrrha, thymo & reliquis capitalibus, & calentibus medicamentis, farti & consuti, & tosti: non eo qui primus defluet, sed qui secundus: excipiatur autem cadula aceto albo si vis destillato semiplena, & eodẽ aceto anser percoquatur, adepsq́; aceto supernatans collectus, priori addatur.

Cucurbitulas item parti cõuulsæ applicare salubre est, leues quidem si paruus est spasmus: cum scarificatione verò, si magnus: alioqui largiore materia

Auic. in partem multum conuulſam attracta, nec vacuata plenitudine, conuulſionis cauſa geminatur, & conuulſio fit lethalis. adhæc pars conuulſa ſi vlcus
Apho.21. lib.5. abeſt, ęſtate media iuuene bene carnoſo, frigida aqua perfuſa caloris intro à frigore compulſi, reuocatione ſanatur. Febrem quoque ephemeram exci-
Aph. 26. lib.2. taſſe ſeculo Hippocratis & Auicēnę, ob victus parſimoniam & corporum puri-
Aph. 57. lib.4. & 70.lib.5. tatem fuit ſalubre, nunc ſuſpectum eſt remediũ, ob id nõ tentandum: quia huius ętatis corpora pleniore victu multum excrementoſa ſunt reddita, ob id ad febres putridas opportuniora, in quas diarię in talibus promptè degenerant quę homines ſępe interimunt. Ne igitur febre à te excitata hominem periiſſe calumnientur propinqui, potius quàm ſpaſmo, à febri excitanda abſtine.

Balnea quoque purgato ritè toto corpore pręſertim naturalia: vt, ſulfurea, ſalſa, aluminoſa, laudantur multum: & quę à nobis ex ſulfure, ſale, alumine in aqua coctis fiunt, ac etiam ex decocto herbarum cerebralium, maioranę, ſaluię, bethonicę, chamęmeli, roriſmarini,

mari,aut ex ſanguine bubulo ab animali calente: dum enim à ſingulis partibus materię reliquias reſoluent, nullum erit periculum, ne fuſa à balneo in partem diſtentam confluat.

Suffitum quoq;, & vaporem prædicti decocti per lapides ignitos, pręcipuè pyrites, aut lateres coctiles in cacabum iniectos excepiſſe toto corpore ſub papilione, ne vapor expiret, confert.

Sumenda verò quæ etiam reſoluant, & roborent: vt, acorus verus condîtus, diacorum, diamoſchum dulce & amarum, quotidie ad drach. duas: theriace verò, & mithridatios, fortiora tãtùm ſemel in hebdomade, vna drachma ſumantur: aut ſi quotidie, parciora: vt, ſcriptulo vno, ſemidrachma. Confectio quoque anacardina ſi febrem vis excitare, vt dixi, periculoſa eſt. Opopanacem quoque & caſtoreum dat Auicen. poſt cibum, vt ab eo vis ipſorum obtundatur: non autem antè, ne cito ad hepar permeantia ipſum lædant, quamuis & ſumptum & admotum caſtoreum neminem vnquam læſerit Galen. etiam ſi odore deleterium apparet.

6 Symptωmata corrigentibus præ-

cipuè dolorem ſæpe tam intolerabilem, vt clamantes audire ac ſeſe modis miſeris intorquentes ac iactantes ſpectare ſit luctuoſum. Identidem igitur balneo tradantur ex oleo communi temperatè calido, tum per ſe, tum ei incoquendo ſemen lini, fœnigræci, folia maluæ, violę, vel lumbricos, & hos iam coctos, probè tritos, parti imponere cataplaſmatis modo prodeſt. Si verò diuites ſint, balneum ex oleo vulpino cui vetuſto vulpes aliquot ætate florentes viuæ ſint incoctæ. In his autem balneis mora longior vires reſoluit. Mox igitur dolore ſedato in lecto reclinandi: & cùm repetet, balneo reddendi. Anodynum quoque decoctum capitis lanati & inteſtinorum veruecis & omaſorum aliorum. Si autem conuulſio à ſanguine eſt, vena ſecta vacuetur ſanguis, ſed parcior quàm ipſa copia exigat, ne vires ſymptωmati occurſuræ deiiciantur: ſatius enim eſt hîc, vt alibi paſsim, vacuationem partiri, quàm ſemel quantum neceſſe eſt, vacuare. Si à bile eſt flaua, vacuetur mox cholagωgis prius dictis. Si ab atra, apparetur, vt dictum eſt, ac vacuetur.

Si à flatibus (quæ cito & fit & deſinit)

his

his resolutis præsertim frictione cum pannis calentibus, aut vnctione aliqua digerente adhibita, çessat, nisi etiam pituita flatuum mater sit vacuanda. Si conuulsio ab inanitione, ac siccitate est, curatur humectantibus omnibus causis salubribus, vt tum medicamentis, tum alimentis, vt iusculis carnium succulentis, optimis carnibus contusis, tandem vino dilutiore. Initio enim materias in neruos penetrare facit. Balneum item ex capitibus & intestinis veruecum & oleis clementibus: à balneo autem conuulsam partem illinit, & astringit, & roborat Auic. oleo rosato, aut cucurbitino, ne humiditas balneo quæsita exhalet.

Si cõuulsio est ab ictu, aut animalium venenosorum, id venenum extrahe, parti punctæ admoto ano galli, aut gallinæ deplumato. Suctu enim ani venenum extrahet: sunt qui rostrũ eius tunc comprimant, vt ano etiam respiret. Scabiosa quoque cum vitello oui in cataplasmatis speciem pertrita, et admota venenum secreto quodam opere extrahit, ob id etiam bubonibns pestiferis efficaciter imponitur. Cæpa item cruda vel cocta,

& cæpæ ſuccus punctæ parti admotus venenum extrahit. Idem præſtat cucurbitula cum ſcarificatu parti punctæ affixa, & theriaca appoſita, quamuis ex quo venenum pellit, intra corpus protruſura videtur non foras attractura.

Gal. in cõmoditatibus theriaces.

Gẽtilis 5. Canone hunc modum diſſoluit.

Si conuulſio ſit neruo puncto à ferro acuto, punctura ſit aperta, vt ſanies expiret: ſi anguſtior ſit, ferro aperiatur, ne ſanies retenta ibi putreſcat. vnguentum multum ſiccans & digerens tenuiũ partium imponitur apoſtolorũ dictum, & hôc fortius vnguentum baſilicon.

Quia verò punctis neruis dolor interdum adeſt vehementiſsimus, ſedetur terebinthina oleo roſato miſta, quæ cæterarum partium neruoſarum dolorem à caſu, vel cauſa alia mirè compeſcit, vel fotu partis ex oleo cui terræ lumbrici fuerint incocti: ac ex iiſdem tritis cataplaſma eſt efficaciſsimum. Panis quoque calidus, calido lactè infuſus, & cataplaſmatis modo impoſitus valde anodynus eſt. Quod ſi nullis remediis vincatur dolor, ſtupefacientibus tactum vtendum eſt: vt, pane cum decocto papaueris albi, & ſi opus eſt, cum opio ipſo.

Gal. li. 3. meth.

Quòd ſi nullis remediis conuulſionem

nem hanc potes compeſcere, neruum tranſuerſum ſecare præſtiterit, quàm hominem certæ morti occumbere: ſed periculum mortis ex neruo puncto, vix vnquam ſuperueniet, ſi ſtatim ab initio Gal. præcepta ſequaris. *Gal. li.3. cōp.ph.g.*

Epilepſiæ curatio.

EPilepſia vel imminet, vt ferè pueris ad eam opportuniſsimis, tunc parte artis præcautrice opus eſt, vt in acceſsionis intermiſsione: Vel iam pręhendit & nunc hominem fatigat, tunc curatione propriè dicta indiget. Si recens natus eſt infans conuulſus, vbi experrectus & acceſsione ſolutus erit, capiat in dies antequam lac ſugat ſaccharum album, cum oleo ſeſamino, vel amygdalarum dulcium, vel butyro miſtum in electarij mollis formam ad purgandos humores prauos, ex ventriculo, & inteſtinis, à quibus elati vapores praui, epilepſiam his afferunt: deinde ſumant in dies cochlearium vnum ſyrup. de cichorio ſine aqua. Vel manna, vel albi tartari puluis, vel nitri, ſi eius eſt poteſtas, vel lapidis Iudaici, lacti cocto miſceatur: *Paulus in fanti nato ante lac, mel exhibet lib.1.*

ſceatur: vbi autem ambulare cœperint, cum ſuo lotio: ſic medicus quidam filios principis cuiuſdam à morte vindicauit, quæ priores eius liberos epilepſia ſuſtulerat. Pæoniæ, maris præſertim, radix tranſuerſim ſecta coronæ modo conſuta, collo appenſa, vel quouis modo alio geſtata, vt odoretur tamen, proprietate
Gale.lib. 6.ſimpl. ſua epilepſiam præſentem ſanat, vel impendentem prohibet: ſmaragdus quoq;, & corallium collo appenſum, vt hodie fit à multis, præſidium eſt optimum. Iaſpidem viridem appenſum ſic, vt ſtomachi regionem tangat, ſtomachum ro
Libro. 6. ſimpli. borare ſcribit Galenus.

Ab infantibus etiam prohibebis omne obiectum ſenſus inſigne & ſubitum: vt, ſonitus vehementes, ſtrepitus, terrores: cum Matthæi Gradi filius infans, repentino tubarum clangore epilepticus euaſerit, & alij non pauci à cauſis ſimilibus, quidam à lapſu ſcalarum. Nutrix quoque infantis à venere lac ipſum corrumpēte abſtineat, & crapula, & cibis malis cæteriſque prauum lac gignentibus.

In ipſa igitur intermiſsione cauſa epilepſiam genitura, quæ ferè eſt pituita,

abige

abigetur quinque auxiliorum generibus.

1 Victus ratione calfaciente et ſiccante, vt aëre cubiculi aut lecti alterato per ignem luculentum & ſuffitus cum caryophyllis, cortice citri, rore marino, maiorana, ſaluia, ſtœchade & ſimilibus: caue tamen ne copia vaporum, aut caput repleat, aut materiam exagitet. Cibus & potus ſit paucus, nec vaporoſus, præſertim cœna: nam ex alimento multo vapor multus tollitur qui acceſsionē epilepticam, & alia capitis vitia accerſit. Vitet apium vulgi, & caprarum grandium carnes, quia vtrunque proprietatem habet excitandi, & detegendi epilepſiam, vti odor bituminis, iecur caprinum & hircinum aſſum, & ſumptum, Gal. 11. ſimpli. licet capreoli, quia facilè coquuntur, ſumi poſsint.

Vitentur herbæ frigidæ humidæ, lactuca, portulaca & ſimiles: ſumantur autem calidæ, ſaluia, maiorana, & præter cæteras hyſſopus, qua ſola decoctis & cibis largiter miſta teſtatur Serapio ſe multos curaſſe. Vinum quoque quia epilepſiam facit, vitetur præſertim multum: paucum autem & aromatites aut

aliter

aliter calidum permittitur, præſertim aſſuetis eo citra capitis, aut ventriculi noxam vti, niſi corporis, aut aëris intemperies calida prohibet.

2 Materiam ſcilicet pituitam coquentibus: vt, melle roſato, oxymelite ſimplici, compoſito, ſcillino, ſyru. ſtœchad. cũ aquis capitalibus, præcipuè hyſſopi & his per dies 6. 8. 10. continuos apparanda eſt materia.

3 Phlegmagogis, vt hieræ picræ ſimplicis, mellitæ drach. ſex, agarici recenter trochiſcati drachma vna cum aqua hyſſopi: vt, pilulis elephanginis, maſtichinis, & in robuſto hiera diacolocynthidos, fœtidis, cocciis, cum agarico pituitam à capite potenter vacuante. In acceſsione autem ſi nimis eſt moleſta, aut diuturna, pilularum fœtidarum & cocciarũ ana ſcriptula duo vel ana drac. dimidia, ex aqua hyſſopi ſoluta dari poſſint ſi maius nihil intercedat, vel diaphœnici, aut E. indi vncia dimidia, aquis capitalibus ſoluta. Melius autem extra acceſsionem parata, vt dixi prius, materia medicamentis purgantibus vti.

4 Auertentibus materiam deorſum balanis, clyſteribus, frictionibus, ligaturis,

ris,apophlegmatiſmis,errhinis dictis in paralyſi & apoplexia.

5 Reliquam in cerebro materiam reſoluentibus, & cerebrum frigidum humidum calfaciendo, & ſiccando roborantibus, ne ſimilem materiam poſtea generet: iiſque vel ſumptis, vel admotis: ſumptis quidem acoro verò condito, diacoro, diamoſcho dulci & amaro, pliris arcotico Nicolai, medicamento ex ſcilla, quod ad præcauendam epilepſiam præſtantiſsimum eſt. Scilla autem æſtiua purgata, inciſa cum melle in vaſe vitreo obſtructo inſoletur dies 40. horis ſingulis vertendo, vt omnia ſol tangat. Poſt dies hos liquor vi ſolis ſolutus ad electariũ id componendũ eſt capiendus quod Raſis deſcribit libro primo continentis. & Auic. in curatione epilepſiæ. electarium quoque à Raſi in epilepſia hac curanda deſcriptum, multos ab epilepſia curaſſe plerique medici teſtantur. Nicolaus quoque Florentinus quendam quadragenariũ ab infantia ad hanc vſque ætatem epilepticum ſanaſſe affirmat hoc electario quod recipit herbæ paralyſis (quæ coſtus, piperella herba ſancti Petri, vel Pauli quoque vulgo dicitur)

citur)

citur) quantitatem idoneam minutim concisam & caryophyll, pæoniæ, pyrethri ana portiones æquales cum melle sufficienti fac electarium, sumendum in dies ad cochlearium vnum, vel theriaca, aut mithridatios, semel in septimana sumantur. Sunt & quę epilepsiæ tota sua substantia repugnant, ruta, pæonia præsertim mas sæpe sumpta, & modis omnibus admota, & odorata.

Vesica quoq; apri vrina plena, & cum hac clibano siccata, puluerata cochleario vno quotidie sumpta, est efficax multum, & cornu cerui, & smaragdus collo appensus, corium à fronte asini, castorium, laseris Parthici succus, seu assa fætida sumpta, & suffita etiam accessionem finiunt. Lapis quoque præsertim versicolor in ventriculo pullorum hirundinis inuentus, corio vituli tectus & in argenteo vasculo appensus collo, maximè quosdam adiuuit. Craniũ quoque maris in mare, fœminæ in fœmina vstũ, donec sit albissimum & pulueratum, potu quotidiano epilepsiã sanare testis est Gerardus à salo, & Galenus lib. II. simpli. de ossibus. In infantibus ergo, si à prauo est victu, vt crebro porrorũ esu, curatu

Nos id verũ experti sumus.

curatu facilis eſt: in adultis vbi confirmata eſt, & cerebro propria, ægrè curatur: quin & curari in his poſſe Gordonius negat: ſi verò eſt per conſenſum cum partibus ſubiectis, etiam diuturna curatur.

Si à ſanguinis copia eſt, ſeca venam cephalicam: poſtremo ſi opus erit, venam frontis.

Si à melancholia eſt, cura vt phlegmaticam, ſed remediis in melancholia dicendis.

Si per conſenſum cum parte aliqua ſubiecta, elato ad cerebrum ex ea vapore prauo & venenoſo acceſsionẽ committente, ſtricta fiat deligatura, ſi in artubus eſt, quæ viam vapori præcludat: poſt acceſsionẽ verò, ex parte ipſa luem ipſam vacua, etiam ſi opus eſt, partem ipſam vlcerando, vt Gattinaria quẽdam epilepticũ ſanauit aperto per cauterium tumore in coxa, & oſſe quod ſimul computruerat ablato, & parte illa putri ſanie diligenter purgata.

Si per conſenſum cum ſtomacho, curatur vt epilepſia phlegmatica.

In ipſa autem acceſsione materiam à cerebro auerte, ſiue propria ſit, ſiue per

conſenſum, clyſteribus, balanis, frictionibus, ligaturis, cucurbitulis, apophlegmatiſmis, errhinis, ſuffitu etiam caſtorii, aſſæ fœtidæ, pæoniæ radicis & ſeminis. Item ruta trita, & ſuccus eius in nares turundâ immiſſus per ſe, vel cum caſtorio, pæonia aſſa, & ſimilibus eſt præſtãtiſsima ad finiendã acceſsionem.

Incubi curatio.

INcubus ab incubando, quòd pondus quoddam nobis incumbere, & ſupra nos ſtare putamus reſpirationem opprimens, & ob id vocem impediens, Græcis ἐφιάλτης, id eſt inſultor. Fit ore ventriculi, aut pituita craſſa, lenta, aut ciborum præſertim durorum copia oppreſſo, reſupino pręſertim corpore. Curatur purgatione ventriculi per hieram picram, & victu tenui ac tenuante.

Melancholiæ morbi curatio.

ANtequam ad melancholiæ morbi curationẽ accingamur, pauca quædam monendus eſt lector: primùm ne ſolus ad melancholicos adeat, nec ad hos propius accedat, & ipſorum manus, pedes, os obſeruet: nam horum multi men-

te constare initio videntur, sed mox deprauata ratione medicos & alios violãt. Secundo loco obseruandæ sunt melancholici phantasiæ: quarum quibusdam ad curationem seruiendum est, vt si quis ranas se in ventre multas habere imaginetur, concedendum est: promittásque ranas illas te expulsurum facilè, modò is tecum consenserit: cumq; hominẽ purgaris, deiectionibus iube ab assidentibus ranas viuas clam immitti, ostendendas mox ægro. Sic enim falsa appræhẽsione deposita facilius curabitur. Adde quòd quibusdam est blandiendũ: alii iurgandi, & verberandi, & ligandi, ne sibi aut aliis manus violentas inferant: omnisq; ferri præcipitiiq́ue potestas auferenda, custodibúsque robustis nunquam destituantur.

Porrò melancholia, generibus remediorũ quinque sanatur initio: nam confirmata ægrè admodum sanatur Auic.

1 Victus ratione humectante, & tẽperata potius quàm calida: vt, aëre per vaporem decocti maluæ, althææ, violę, per odores gratos, sed blãdos: vt, cibis humectãtibus, capis, gallinis, phasianis, hœdis, veruecibus elixis, non assis nec frixis:

adiecta portulaca, lactuca & similibus: vt, somno conciliando frictionibus, fotu partium extremarum diuturno, & capitis modico, ex decocto lactucæ, foliorũ salicis, se. papaueris albi, se. lactucæ, syr. papaueris post cœnam dato, fronte & temporibus vnctis oleo violato, & nymphææ, vng. populeo: clysteribus ex simili materia, per quæ si somnus non conciliatur, ad opiata transi clementia, præsertim viribus imbecillis.

2 Melancholiam apparantibus syrup. de pomis simp. & compo. de fumaria, de thymo, de epithymo cum duplo aquarum buglossi, vtriusque intybi, scolopendriæ, fumariæ, lupuli.

3 Vacuantibus melancholiam primùm lenibus: vt, epithymo per se ad drach. duas, vel infuso ad vnc. dimidiam in sero lactis præsertim caprini: myrobalanis similiter sumptis. Deinde valentioribus: vt, folliculis sennæ, lapide armeno, lapide cyaneo correctis, vt in cõpositionibus docetur: Hamech confectione, pilulis indis, pilulis de lapide cyaneo ad scriptula quatuor, cum syrupo violato vel alio humectante. Secta basilica sinistra sanguis si niger apparet, mittatur quãtum videbitur:

Correctio apud Mesuë in simpli. & apud Trallianum.

bitur : ſi tenuis & clarus, mox ſiſtatur.

4 Auertentibus à cerebro & corde ad partes ignobiles, vt partium externarum fotu ex aqua calida, frictionibus, ligaturis, cucurbitulis ſine ſcarificatu, balanis, clyſteribus acribus : vt, ex lib. vna decocti thymi, epithymi, fumariæ, lupuli, polypodii, ſennæ, cum caſsiæ, ſacch. rubri ana vncia vna, olei violati vncia vna & dimidia, ſalis cõmunis drach. duabus.

5 Reliquias reſoluẽtibus ſumptis : vt, diabugloſato, diaborraginato, & valentioribus. Diamoſcho dulci & amaro, Elect. de gemmis Meſuæ, Electario lætificante Raſis, Elect. Conciliatoris : addito his ſaccharo violato : & admotis, vt epithemate cordiali ex florum borraginis & bugloſsi ana Ma. vno, been albi & rubri, ana drachmis duabus, caryophyll. drach. vna ſimul miſtis : & balneo totius & capitis ex malua, althæa, viola, capitibus, & inteſtinis veruecum : non tamen diuturno, ne vires deiiciat.

Catarrhi curatio.

CAtarrhus rectè curabitur ſi antè ſpectes an cauſa, & catarrhi materia eadem remedia indicent ac requirãt,

vt ſi ambo ſint, vel calida, vel frigida, vel ſi amborum indicationes pugnant, ob id remedia poſtulant contraria, vt ſi catarrhi materia eſt calida, à frigore comprimente deſtillans: aut frigida à calore liquante. In hoc enim complexu pugnantium indicationũ vrgentioris maior eſt habẽda ratio, altero tamẽ non neglecto.

Catarrhus autem curatur ſex remediorum generibus.

1 Victus ratione in calida materia refrigerante, in frigida, calfaciente. Vitenturq́; in illa auſter, affectus animi inflammantes, cibi calidi, odores vegeti: in hac ſeptentrio, ſomnus longior, & ſupino corpore. Dormiat autẽ in ventrẽ magis, vt catarrhus in nares fluat: cõmune vtrique ex apta corporis figura remedium.

2 Materiam apparantibus, id eſt, tenuãtibus craſſam, initio mitioribus, qualia ſunt mel roſatum, ſyrup. glycyrrhizæ cum duplo aquæ ſaluiæ, hyſſopi, vel decocti pectoralis ex glycyrrhiza, vuis paſsis, myxis, ziziphis, & ſimilibus compoſiti: ſed procedente affectu valentius incidentia & tenuantia vtenda, & primò mitiora: vt ſyrup. de duabus radicibus. pòſt efficaciora: vt, ſyrup. de hyſſopo,

de praſsio, tandem ſyrup. de ſtœchade cum aqua ſaluiæ, hyſſopi, bethonicæ, vel potius decocto pectorali cum ficis paſsis, glycyrrhiza, adianto, præſertim ſi ſputum promouere libet. Si autem materia eſt lenta, & glutinoſa, oxymeli ſimplex & compoſitum. Nam bilis flauæ vacuatio eſt facilis: pituitæ verò præſertim craſſæ & lentæ etiam à ventriculo, difficilis ſine inciſione, & deterſione: atræ bilis difficilior.

Gal. lib. 7. & 11. Meth.

3 Purgãtibus materiam, calidam quidem: vt, pilulis aureis, aggregatiuis, à drach. vna ad ſcriptula quatuor, electario ex ſucco roſarũ, roſato, diapruno ſcammoniato, à drachmis tribus ad drachm. quatuor: frigidam verò: vt, pilulis cocciis, & de agarico: quæ etiã craſſam materiam à pulmonibus vacuãt: Electario autem indo & diaphœnico ad vnciam dimidiam: quæ etiã calidam materiam vacuant, vti & phlebotomia, ſi corpus eſt robuſtũ, præcalidum, ſanguine abundans: aut ſi cynanche, aut pleuritis à tali catarrho impendet, niſi materia reuellatur per venæ ſectionem: aut ſi febris catarrho adeſt, quæ humores immodicè calfaciat: aliâs non facienda in catarrho

Meſues in ca. de catarrho.

ſanguinis vacuatio, quia cerebrum partem exanguem & frigidam, frigidiorem reddit.

4 Auertentibus: vt, frictionibus, ligaturis extremorum, cucurbitulis in natibus, & ſpathulis: errhinis ex aqua violarum, vel hordei, in calida materia, quæ nares dilatent, vt viam dent liberam materiæ per has effluxuræ: in frigida autem errhinis ex aqua maioranæ, ſucco foliorum & radicum betæ, decocto melanthii, & his fortiore ſucco ireos, & cyclamini: ſternutamentis etiam ad nares trahentibus: ſed amborum vſus non eſt tutus ante coctam per quietem & medicamẽta materiam, & factas totius vacuationes, quòd ambo catarrhi materiã exagitant, & motu ipſo coqui prohibent. Arculanus quoque cauterio in cõmiſſura coronali impoſito, materiam largam per vlcus ſemper apertum ſalubriter vacuat: Alii apertionem poſt aurẽ faciunt.

5 Catarrhum ſiſtentibus & incraſſantibus, quando ſcilicet ab eo largiore, ſuffocationis periculum impendet, aut ab eo acriore, & tenuiore excoriatio: aut ab vtroque tuſsis aſpera & inſomnia: alioqui ſiſtendus non eſt, nec materia in cerebrum

rebrum partem principem regerenda.

Siſtunt autẽ aſtrictione ſua bolus Armenia, ſpica, thus, gummi iuniperi, maſtiche: nec pectori nocẽt præcipuè ſpica: adhæc materiam craſſant & præter hæc etiam ſuccus glycyrrhizæ, ſyrup. eiuſdem & violarum, iulep. violatus, ſaccharum violatum, penidia, diatragacanthum, ſyrup. papaueris, eclegma eiuſdẽ, diacodium, trochiſci bechici in ore retenti: cum aliorum quædam deuorẽtur & ſuffiantur: vt, thus, gummi iuniperi, maſtiche: quædam gargarizẽtur: vt, ſyrupi cum aqua roſarum, oxalidis. cætera ex Meſue repete. Si autem tuſsis aſpera cum inſomnia prædictis non vincitur, pilulæ de cynagloſſa Meſuæ ſunt dandæ, quæ ad omnes morbos catarrho ſuccedentes valere ei dicuntur, quia opiatæ ſunt: ſed his non vtendum, niſi affectus curatione deplorata.

6 Affectus catarrho ſuccedẽtes ſanantibus, vt obſtructionem oſsium ethmoidum, quam decoctum lentium iuuat, & ſynanchen etiam impendentẽ gigni impedit, vt phlebotome fluentem materiam auertes.

Si autem catarrhi materia eſt frigida,

intemperies cerebri frigida eſt corrigenda, ſicq́; roborandum cerebrum, ſacculis ex ſaluia, maiorana, milio, thure, ſale: & lotione capitis ex vino aromatico, vel maluatico, addendis etiam caryophyllis, pipere, zingibere: lotione item ex lixiuio, cui plantæ capitales incoctæ fuerint, ſumptis quoque Elect. diamoſcho dulci & amaro, pliris arcotico, theriaca. Si autem materia eſt calida, frigidis vtendum ſyrupis, conſeruis, & admotis oleis, & vnguentis frigidis.

Ophthalmiæ curatio.

OPhthalmia non vera, eſt intemperies oculi calida, cum rubore, exiguo ſine tumore, à cauſa externa excitari ſolita: vt, fumo, ſole, humorũ ex corporis motu agitatione, qua cauſa ablata, ſi corpus eſt purum, quieſcere ſolet. Iuuatur autem multum aëre frigido, lacte mulieris puerum lactantis cum albo oui & aqua roſarum agitato: Hæc enim humores ab oculis repellũt, & horum motum ſiſtunt.

Si à caſu aut percuſsione initium eſt fluxionis, eadem adhibe: ſi incrementũ, roſarum, & ſeminis fœnigræci decoctum

ctum, vt roſis repellas fluentem materiam,& fixam reſoluas fœnogræco:ſi vigor eſt,fœnumgræcum ſolum : ſi rubor paruus ſupereſt, ouum ad duritiem coctum, & calens admotum reliquias potenter digerit : remedium etiam vulgo probatiſsimum,vti & pomum putre vel coctum, & calens admotum, modò non ſit adſtringens.

Ophthalmia vera,eſt phlegmone oculi tunicæ cohærentis à ſanguine,aut bile flaua proueniens : curatur autem ſex remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerante:vt,aëre frigido natura,vel induſtria noſtra ſparſis per aream aquis, & partibus plantarum refrigerantibus : & obſcuro, quia lumen humores commouet, ſpiritusq́; reſoluit.

Vt,victu tenui,quo partes inanitę auidius quod habent humorum, retineant, ne ad oculum confluant. Vinum interdicitur ad vſque declinationem: tunc permittitur cum Hippocr. & Galen.libr.6. Apho. 31. quando venæ oculi ſanguine craſſo ſunt plenæ, ſine totius plenitudine:& oua,carnes,reliqua ſanguinem augẽtia. Vt,ſomno per quẽ oculus quieſcit

à mo

à motu & dolore, quibus fluxio trahitur: per ſomnum quoque magis quieti ſunt humores.

Vt fuga animi affectuum, qui humoribus inflammandis conducunt, vt cæteris refrigerãdo prohibẽtibus phlegmonem gigni, vel ſi cœpta eſt, augeri.

2 Fluentem ſanguinem auertentibus, vt ſectione venæ cephalicæ lateris eiuſdem, niſi magna plenitudo prius venam cubiti internam, aut communem ſecari ſuadeat, horis octo aut circiter interpoſitis. Extrahatur autẽ in iuuene carnoſo, ſanguineo, robuſto, vere, largior: vt medicamento purgante, clyſteribus, partiũ extremarum frictionibus, fotu ex aqua calida, ligaturis dolorificis, cucurbitulis ſine, vel potius cum ſcarificatione in ſpa thulis & brachiis ſummis.

3 Repellentibus fluentem materiam admotis fronti, ſi fluxio fit per venas & arterias extra cranium, vt fere fit, cum tunica hæc à pericranio producatur: qualia ſunt aqua roſarum, plantaginis, ſo lani, albumen oui, oleum roſatum, acetum, cortices granatorum, balauſtia & ſimilia, cataplaſmatis modo admota, vt vias contrahant per quas fluit materia.

Si

Si autem per venas & arterias intra cra nium materia fluat, nocent hæc repellentia, cùm materiam versus neruos opticos impingunt: repellimus autem gosapio, aqua lactucæ, aut potius rosata imbuto, oculis superposita, ligatura deinde laxæ & comprimentis media adhibita.

Oculo autem ipsi immittimus aquã rosarum albo oui permistam: vel lac ex mamma emulgemus: collyria quoque, vel sicca, vel liquida in cote medica ex aqua rosarum, vel simili pertrita, ex corallio rubro, gummi arabico, tragacantho, pompholyge, cerussa, lotis, ne oculum morsu suo lædant. Quibus si dolor non vincitur, etiam opii, vel opiati aliquid ad sensum tactus oculi stupefaciendum additur, aut quod repellendi simul & stupefaciendi facultate pollet: vt aqua rosarum cui incoctum sit semen papaueris albi, etiam addito oui albo immissa oculo per se, vel ex mica panis eo decocto imbuta. Quæ si dolorem non leniant, trochiscis albis Rasis ex aqua rosarum solutis vtendum, si dolor est vehe mentissimus nullis cedẽs remediis: aliâs ne vtaris, quia cum valenter stupefaciãt,

ſpiritus craſſos reddunt, & facultatem viſoriam infirmãt. Ob id narcoticorum vſus ſemper Galeno fuit ſuſpectus aph. 31.lib.6.& alibi paſsim:præcipuè in oculo & partibus capiti vicinis frigidis natura & etiam morbo.

4 Materiam craſſam apparantibus in cacochymia,ſyrupis granatorum,oxalidis, acetato ſimplici, roſato, de ribes cũ aqua roſarum,oxalidis,plantaginis.

5 Euacuantibus materiam, vt myrobalanis citreis, pilulis aureis, aggregatiuis, & electario roſato de ſucco roſarũ. Secta etiam vena cephalica lateris dolentis ad partem cubiti externã, non autem ſecto cum quibuſdam ramo venæ communis inter indicem & pollicem, niſi longius vis auertere.

6 Reliquias materiæ ex oculo vacuãtibus:vt decocto ſeminis fœnigræci,vel meliloti,ex ſpongia,vel linteo molli oculis admoto.

Balneũ quoq; in declinatione ſalubre *Lib.6. Aph.31.* cùm humores ſunt acres,authore Galeno:In principio autem noxium,quia materiam liquat, & meatus dilatat, fluxionemq́; hac ratione geminat. Vinum autem quale, & quantum, & quando, &

qua

qua ophthalmiæ differentia ſit ſalubre: vt, balneum, fomentũ, venæ ſectio, purgatio pulchrè Gal. diſtinguitur Aph. 31. libr. 6. & alibi paſsim. aloës drach. vna, aquæ fœniculi vncia vna, ſi ſoluatur, & oculo applicetur, ipſum roborat, reliquias ſiccat & abſumit: ſarcocolla quoq; aqua roſarum, vel potius lacte muliebri ſoluta, & oculo immiſſa coquit materias, & digerit: ouum quoque coquendo duratum, vt calet, oculo impoſitum: trochiſcus etiam ſeu puluis citrinus.

Viſionis imbecillæ curatio.

VIſionis imbecillæ cauſa, vel oculo eſt propria in ipſoq; exiſtit, vel à partibus ſubiectis cõmunicatur, in hacq; curanda ſcopi ſunt duo ſeruandi: prior eſt partis, vel totius affectus imbecillam viſionem faciens, ſanandus: vt ſi ventriculus conſenſu laboret, eſt illi antè proſpiciẽdũ deiectoriis potius quàm vomitoriis ſi purgatione opus eſt. Si corpus atrophia defectum imbecillam viſionem facit, vt in hecticis, nutritione inſtaurandum: vt ex ſanguine bono auctiore, largior fiat ſpiritus animalis & viſorius. Alter ſcopus eſt oculi cura-

tio

tio per contraria causæ, vt si est siccior, is cum capite humectetur lacte, lacte ebutyrato, decocto maluæ, althææ, vel capitis, pedum intestinorum veruecis, idq́; longo tempore: quia intemperies sicca vix etiam diuturnis auxiliis emendatur. Si ab alio oculi partium vitio est visio imbecilla, id sanandum est.

Libro 7. metho.

Vitia partiũ oculi curare docet Paulus lib. 3.

Si vitium est oculo proprium, & ab humore largiore, quinque remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione tenui & siccante: vt, aëre natura partis anni, & ventorum sicco, aut industria per ignem luculentum, per suffitus aromatum, vt caryophyllorum, foliorum siccorum rorismarini, maioranæ, lauri. Vt proba cibi & potus parci coctione in ventriculo: quæ fiet, si donec cibus prior percoctus descenderit, nouus non iniiciatur. Descendisse coniicies ex coctricis robore & alimento pauco, tenero, grato, conciso, contuso, præmanso, coctu facili: non descendisse, ex contrariis: adhæc ructibus, grauitate ventriculi, aut morsu, aut tumore. Ex crudo enim alimento vapor crudus in caput elatus oculo nocet, mul-

Huius notæ lib. 1. alimentorum.

to ma

to magis ex cruditate nidorulenta acer vapor.

Si ciborum natura variorum vſum paſtu eodem vitabis, niſi coctu faciles primos, difficiliores ſecundos ſumas, vt illi ſimulatq; cocti erunt viam aliis parent iam coqui in ſuperiore ventriculo cœptis, in fundo percoquẽdis: qui ſi priores ſumantur, cùm tempus longũ ad coctionem ſui poſtulẽt, exitu per pylωrum prohibent alios coctu faciles in ſuperiore ventriculo iam diu percoctos & putreſcentes: ex hiſq; vapor multus, & natura varius in caput effertur.

Si ante expletã famem, cibo & potu abſtineas, quia victus tenuis, vt inedia, per accidens vacuat & ſiccat.

Si poſt paſtus ea ſumas quæ vapores in caput efferri prohibent: vt, panem toſtum, coriãdrum toſtum, vel condîtum, cydoniatum, trypheram ob myrobalanos, vel quæ oculum roborant, vt fœniculum: id quod ſerpentum & bufonum nos exemplum docuit. Oculorum enim aciem ex mora hyberna in cauernis imbecillã affrictu fœniculi recreant. Rapæ etiam tota ſua ſubſtantia viſionem iuuare creduntur: & viperarum,

vt opus eſt, paratarũ caro: ſed aqua cui incoquuntur, ſæpe abiecta, ſi edatur: quo modo elephanticis curandis eſt edenda: quanquam in his aqua non ſit mutanda, & poſsint gallinæ his carnibus prius nutritæ donec deplumẽtur, edi ab elephanticis, vt poſt Mathæum Gradi feciſſe ſe Gattinaria confirmat.

Vide paſtillorum theriacorũ parationẽ in theriacæ cõpoſitione. lib. 2. ad Glau. et lib. 11. ſimpl.

Si denique ſomnus nec ſit diurnus, nec diuturnus: ſi quoque aluus quotidie per ſe, aut à medico adiuta deſcendat ne teter vapor à ſtercore in cerebrũ elatus, animalem ſpiritum vitiet. Omitto quæ ſumpta aut admota coctionem iuuant, vt grana piperis, maſtiches, iuniperi integra aliquot inter epulas aut poſt eas ſumpta, catellus, aut venter puelli non facile ſudantis foris applicatus, aut palma manus, aut ſimile aliquid.

Libro 5. ſimpl. capit. 5.

Si labor etiã corporis, aut animi nullus accedat, ſed tantum mollis quædam deambulatio, qua cibus in fundum ventriculi tantùm deſcendat: potus etiã largior, quia fluctuationem facit, coctionem impedit.

Cauſas etiã alias coctionis imbecillæ lege in cauſis ſymp.

Eſu multo lentis, viſionem ab humiditate larga imbecillam iuuari ſcribit Gal. lib. 1. aliment.

2 Materiam apparantibus: melle rosato initio, oxymelite simplici: deinde syrup. stœchados cum aqua hyssopi, saluię & similibus antè iam sæpe repetitis.

3 Materiam eandem vacuantibus, primùm pilulis elephanginis cum agarico trochiscato: vel mastichinis cum eodē, vel de hiera simplici aut composita, vel pilulis lucis Mesuæ: vel pilulis sine quibus, etiamsi calida sit materia: postremo cum materia radicitus est vacanda, cocciis, vel fœtidis à drachma vna ad scriptula quatuor.

4 Auertentibus ad partes infernas, aut posticas, vt capitis reuersi pexu multo occipitium versus: vt, clysteribus, balanis, ligaturis, frictionibus, fomento extremorum ex decocto capitali, apophlegmatismis, errhinis, cauterio post aures, vel in commissura coronali, cuius vlcus apertum diu tenendum est: vel in collo setone (quem vocant) infixo. Cutem autem colli forcipe apprehendimus donec sensus tactus abeat: posteà acu filum aliquod crassum habente perforamus, vt in vulnere ablata acu filum maneat, quod vlcus diu apertum seruet, ac per id materiæ multæ vacuationem

moliatur. Diuitibus autem quidam fili loco ablata acu anulum aureum æqualẽ apertum immittunt, poſtea ne excidat, eius extrema adducunt, & identidem quotidie dimouent, vt dolore & attritu materiam trahat & vacuet multam, mane & veſpere quotidie tergendo.

5 Roborantibus partem, reliquias materiæ tergentibus & reſoluẽtibus: ſumptis quidem, vt nuce moſchata (qua vna in dies mane ſumpta, viſionem recuperat Meſues) myrobalanis cepulis conditis duabus bis, aut ter in hebdomada ſumptis ad roborandum, pliris arcotico, acoro vero condito, diacoro ad cochlear vnum, ſeu drachmas duas, mane & veſpere hora ſomnii, mithridatio, diamoſcho dulci & amaro: admotis autem oculo, vt emplaſtro Meſuę ſucco & aqua fœniculi, collyrio Meſuæ ex ſucco fœniculi in vaſe æneo per reſidentiam purgato, qui cum ſaccharo & melle & foliis auri æſtate inſoletur, ſæpe & leniter tranſuaſando excrementoſum ſubſidens abiiciatur: vt, aqua Arculani deſtillata capitello ex fœniculo, verbena, roſis, chelidonio, ruta.

Vt, collyrio Gentilis in conſiliis, ex

pomp

pompholyge vero & ſtibio lotis: quod cum aqua fœniculi mirè ſiccat oculo immiſſum.

Vt Gerardi de Solo puluere ex pica vſta cum aqua fœniculi.

Vt Serapionis liquore torrẽdo cadẽte ex hepate vrſi prius in fruſta diſſecto, & interpoſito inter hæc pipere longo.

Vt felle gallinæ, perdicis, piſciũ pluri morũ. Animalium autem rapacium, & aliorũ natura calidorũ: vt, leonis, canis fel acrius: ſuis autem, veruecis, agni clementius: piſcium fel eſt clementiſsimũ, reptilium verò & aliorum venenoſorũ: felle nemo vnquam tuto vtatur. Felle autem quouis in oculum inſtillato adſit medicus: vt ſi rodendo dolet, obtundat aqua roſarum affuſa oculo: vel oui albo, vel lacte: aut pannum lineum horum aliquo merſum applicet. Vſus autẽ emplaſtrorum in oculo parùm tutus eſt, niſi ſint moderata: & frequenter eximendo, ipſorum opus explores. *Vide Thobiam.*

Suffuſionis curatio.

HYpochymia, id eſt, ſuffuſio, & affectus in quo viſa ſuffuſorũ viſis ſimilia apparẽt, remediis egent ſimilibus *Cataracta vulgò.*

genere,ſed illud valentioribus.

Vterque hic affectus proprio oculi vitio contingit,aut per conſenſum eius cũ cerebro , aut ventriculo , aut parte alia: tunc parti primariò affectæ proſpiciendum , vt pituita ex ventriculo , apparata eſt purganda , ſi ea vapore ſuo viſioni officit:ſi bilis in ventriculo viſa vapore excitat, ea mox vomatur, ſi æſtas eſt, ac æger facilè vomit, nec pulmonicus eſt: alioqui deiicienda potius eſt cholagωgis : deinde oculo proſpiciendum, quibus dicemus remediis. Si autem ſuffuſio iam adeſt, eaq; iam abſoluta:acu puncto ad angulum paruum oculo deturbetur,modò nec liquidior ſit, nec tenacius oculi tunicis adhæreat , ſed mediocri ſit conſiſtentia, quã oculo aliquandiu compreſſo,facilè obſeruabis. Si verò nondũ abſoluta ſit , quinque his remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione calida ſicca (quia materia eius eſt vaporoſa vel aquoſa) vt aëre æſtiuo,qualem arte, & igni,& ſuffitibus moliri oportet, ſi deſit. Vt, victu tenui & tenuante: quin & ieiunium atq; abſtinentia plurimum eſt huic chronico affectui ſalubris,vel Auicennæ teſtimonio:

nio:quòd si die semel comedisse his non sufficit, saltem leuius cœnent. Vino & iusculis abstineant:in aliis quoq; sumendis, admouendis, faciendis, educendis, calida sicca sunt deligenda.

2 Aquosam materiam coquentibus, vt melle rosato:& si lentor aliquis adest, oxymelite simplici, syrup. stœchados, cum duplo aquarum fœniculi, maioranæ,ad dies nouem, aut circiter: quin & sacculus lineus puluere maioranæ plenus, oculo & naribus admotus multum iuuat hunc affectum Auicennæ, & practicis aliis.

3 Aquosam hanc materiam vacuantibus pilulis lucis vtrisque in id efficacibus,& cocciis à drachma vna, ad scriptu la quatuor, agarico trochiscato, pilulis de agarico: pilulæ etiam tres mastichinæ, vel elephanginæ, vel de hiera, vel asseieret dormitum ituris sumẽdæ, sunt salubres: neque munia consueta,postridie impedient,vt prædictæ.

Toties autem vacuanda est materia hæc,donec in totum curatus sit affectus, non solùm semel, bis,ter,quater. *Auic.*

Phlebotome autem raró facienda, ne per hanc cerebrum refrigeratum,aquas *Auic.* *Gentilis.*

largius cumulet, ac in oculum transfundat.

4 Auertentibus præter dictas vacuationes: acribus clysteribus & balanis, frictionibus, & fotibus per aquam calentem partium extremarum, & harum ligaturis dolorificis: phœnigmo quoq; & cauterio in coronali, aut prope aures, aut ſetone, quem vocant, ceruicibus affixo è regione oculi affecti, & cucurbitulis, primùm leuibus, deinde cum ſcarificatu: manus ſæpe & diu clauſas ſi tenebis in lecto, vel alibi, vt largius ſudent, & ſudorem crebrò terſeris, omnia capitis & thoracis vitia materialia multùm iuuat.

5 Materiæ reliquias diſſoluentibus, & diſsipantibus, partim ſumptis hora ſomni, vt cum cibi vapore vis eorum in cerebrum, & oculos rapiatur: vt, drachmis duabus confectionis humain laudatæ à Meſue capite de viſus imbecillitate: partim admotis: corpore tamen toto atque adeò capite ipſo exquiſitè vacuato. Nam hæc in oculum vapores nouos, & aquas largiores, qua vi digerunt, etiam traherent. Admouentur autē primò clementiora (quo ipſe oculus ſenſu tactus

tactus exacto præditus, paulatim etiam valentioribus remediis assuescat) vt, fœniculi, rutæ aqua, vel succus per residentiam purgatus: aqua ex melle destillata: Hæc enim mirè terget albuginem ac maculas oculi, & faciei. Idem præstat puluis sacchari candi à multis probatus. Sagapenum quoque ad hypochyses resoluendas admotum, efficacissimum docet Auic. cap. de sagapeno: quod verum probabis ipsum dissoluens vino granatorum, vel aqua rosarum, fœniculi, mellis destillati, & lacte, et albo oui cum saccharo cando, vt oculus sagapeno soli paulatim assuescat. Idem præstat Auicennæ puluis capitum hirundinum: easdem siccat vrina pueri nondum polluti cum pauco fœniculo destillata, vt seruari diutius incorrupta possit, nec oleat grauiter. Balsamum quoque ob eius penuriam vsu rarum, eas etiam siccat, & oculum sanitati pristinæ restituit.

Ossis sepiæ puluis oculo immissus, aquas illas terget. Quibus si non cedit malum, valentiora sunt tentanda: vt, fella primùm mitiora, qualia piscium, suum, agnorum, gallinarum, perdicis: deinde etiam acriora: vt, auium prædacearum,

accipitris,aquilæ,falconis,& item viperæ & aliorum reptilium:ſed hæc venenoſa cũ ſint,ſuſpecta mihi omnino ſunt, nec vtenda cenſeo:etiam ſi tunc aquam ſæpe mutatam,& cum theriaca, vel alio alexipharmaco ore cõtineas,ne in ventriculum aut pulmones,id venenum per magni canthi & palati foramen penetret: præſertim cùm valentia ſatis fel tauri,fel bouis,fel apri,nobis ad manum ſint.

Hemorrhagiæ è naribus curatio.

Omnis hæmorrhagiæ curatio. libro 5. metho.

SAnguinis per nares profluuium criticum non ſiſtendum, niſi copia vires immodicè proſternat: non criticum autem ſiſtitur quatuor remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerãte,& aſtringente vias per quas fertur ſanguis: vt, aëre in id parato per acetum & aquam roſarum, folia vitis, rubi, ſalicis, nymphææ,violarum. Vt cibis ex omphacio, vino granatorum, arãciorum,limonum paratis & ſumptis:& his glutinoſis,quales ſunt, pedes & capita vituli, veruecis,& aliorum animaliũ: caſeus recens, pingu

pinguis, opus piſtorium, præſertim vbi ſanguis eſt bilioſus, & tenuis. Oua item præſertim dura, quia ſanguinē paucum & craſſum gignunt, præſertim parte alba: ſorbilia autem & tremula largiorem & liquidiorem, præcipuè vitellis: ob hęc illis vt carnibus, hac præſente cauſa abſtine: aqua item chalybata ſanguinem aſtringit miſta potui, & coctis in hac obſoniis: vt denique ipſa corporis & animi quiete, quod vtriuſque motus humores exagitat, ad fluendumq́ue concitat.

2 Auertentibus, in quibus ſpes curationi præcipua verſatur: vt, brachiorum & crurum ligaturis dolorificis, frictionibus, fotibus ex aqua calente, cucurbitulis hypochondrio è regione naris ſanguine fluentis appoſitis, & interſcapulio ſine ſcarificatione: vel, ſi opus eſt, cum ipſa: vt phlebotome in id efficaciſsima ad fluoris impetum in contraria reuocandum: ſecetur autem vena baſilica, aut cephalica, aut communis lateris eiuſdem. Timorem quoque incuſsiſſe confert, cyathis aquæ frigidæ duobus, tribus, interuallo iniectis in faciem ægri incogitantis, vel alia ratione. per eum enim calor cum ſanguine & ſpiritu ad

cor reuocatur. ſed vide ne ſit epilepſiæ obnoxius , vel viribus omnibus proſtratis.

3 Sanguinem ſiſtentibus & cohibentibus ſumptis vel admotis,nunc frigidis tantùm ſanguinem velut glaciantibus, & ob id ad fluendum ineptiorem reddentibus , viaſque denſantibus , & contrahentibus,per quas ſanguis fluit: vt,lactuca,portulaca, & alimentis aliis refrigerantibus:adhęc mannæ vncia vna, vel ſeſcuncia, ſyrupi roſati, oxalidis, cydoniorum,granatorum, præſertim vbi tenuior ſanguis: vel ſi is etiam inflammatus eſt,ſyrupi omphacij,limonum,acidę partis citri,cum duplo aquarum plantaginis, roſarum, oxalidis, ſolani, & cum ſcriptulis duobus, aut drachma vna trochiſcorum terræ lemniæ ſigillatæ, vel trochiſcorum electri : quæ etiam in nares immitti poſſunt tuſa,& fronti applicari : & præter hæc, ſi neceſsitas vrget, hyoſcyamo,opio, & opiatis recentibus: ſed à mitioribus incipiendum:& impenſè frigida capiti frigidæ parti ſed principi ne adhibe,quia ſanguinem & ſpiritum animalem glaciant ac extingunt. Nunc etiam aſtringentibus, vt lanugine ſalicis,

ſalicis, & vaſa, ſiue oribus hiantia, ſiue tunicis rariora, ſiue rupta, vel inciſa, vel eroſa vnientibus, & contrahentibus: vt, roſis, balauſtiis, gallis, malicoro, rhu: nũc emplaſticis & meatus obſtruentibus: vt, farina moletrinarum tenuiſsima, aloë, oui albo, caſeo, gypſo, muccaginibus. Nunc eſcharoticis, quæ vrendo eſcharam gignunt, quę cruſta hiatui vaſorum eſt operculi vice: vt, calce viua, fæce vini vſta, ſed potius chalciti & chalcantho, & ſimiliter aſtringẽtibus, ſimul & vrentibus, vt ab his eſchara valentius hæreat, quæ ab aliis effecta promptè cadit, & aucto hiatu hæmorrhagiam maiorem, & periculoſiorem reuocat Gal. libro 5. metho. Nunc his quæ ſanguinem ſiſtunt tota ſua ſubſtantia, ſeu proprietate occulta, et nobis ignota ante experientiam: vt, ſucco baſilici, porri, vrticæ, vel tritis ipſorum foliis in nares immiſsis (miſto tamen his impenſè calidis refrigerante aliquo, vt caphura) ſtercore aſini recente in nares cum bombace immiſſo, vel ipſius ſiccati puluere in nares per calamum efflato: puluere item ſanguinis columbæ, vel limacum ſimul cum teſta aſſatorum, ſimiliter efflato, aut cum oui

albo

albo ſubacto : cerebellis gallinarum, iaſpide.

Nunc ſtupefacientibus (vbi ſcilicet facultate prædictorum omnium victa, ſalus deplorata eſt) quæ ſanguinem glaciant, vt athanaſia recẽte, Philonis antidoto à drachma dimidia ad drachmam vnam. Hæc quoque ſomnum conciliant, & hoc etiam modo fluorem ſedant. Refrigerantia autem & aſtringentia non ſolum ſumenda, aut naribus ſanguine fluentibus immittenda : ſed fronti quoq; & vertici capitis, & collo, & interſcapulio, & lumbis, & teſtibus, & hypochondrio narem fluentem reſpicienti, applicanda, ex bombace aut linamẽtis in hæc merſis, & modicè expreſsis. Adhæc vertici ex alto torrentis modo hęc illidi, vel incidere eſt multo efficacius, vti & aquã è ſtillicidio in verticem illabi. Galenus autem ad hæmorrhagiam etiam arteriæ, aloën, & thus cum oui albo ſubigit, & pilis leporũ molliſsimis excipit. Sunt qui per bolum armeniam, & ſanguinem draconis, & oui albumina, idem præſtant: nec vereare aloën : foris enim admota glutinat, licet ſumpta venarum ora aperiat Meſuæ : cùm nihil ſumptum & foris

foris admotum vires habeat easdẽ, vt in Mesue probaui. Qua autẽ vi sanguinem sistat papyrus gestata, cui ex sanguine ipso fluente inscriptum sit, consummatum est, Theologis relinquo: & itẽ bursa pastoris collo appensa, sed quæ genibus flexis antè sit collecta, cum oratione dominica, & salutatione angelica ter dicta, & oratione adiecta, Concede deus cum tuo pretioso sanguine, &c. apud Nicolaüm Florentinum. *Gal. li.3. temper.*

3 Causam hæmorrhagiæ auferentibus: vt, medicamentis cholagωgis, si biliosus & acer & mordax is fuerit: vel glutinantibus remediis, si vas apertum est: & cæteris, quæ abundè docet Gal. lib.5.meth.

Cynanches curatio.

CYnanche nõdum absoluta, si resoluenda est, sex remediorum generibus curatur, hisq́ue statim initio potentissimis: quia morbus acutiss. vt Aph.4. & 24.lib.1.& aph.10.lib.4.

1 Victus ratione phlegmonem augeri prohibẽte: hoc est, tenui & refrigerante: vt, aëre frigido: vt, vnius diei vel bi-

dui

dui inedia, si vires ferre poterũt: vel saltem solo cremore ptissanæ, vel amylo aqua hordei soluto: in potu autem aquæ aqua hordei, iulepo rosato, vino granatorum, vel similibus liquidis, & deglutiri facilibus. Vini autem & ouorum & carnium abstinentia, quòd hæc sanguinem augent & calfaciunt, præsertim vinum & ouorum vitelli.

Archigenes apud Aëtiũ facta mediocri sectiõe, par titã sanguinis vacuationẽ facit: dãnat factã ad lepothymiã, vt p quã in hoc affectu prõptam, fluxio in pulmones ruat, & periculũ maius minetur.

2 Auertentibus sanguinis ad laryngem fluentis impetum, ob id phlegmonẽ ipsam augeri prohibentibus, vt phlebotome ad lepothymiam, si vires valẽt, & corpus plenum est: alioqui eam partiri est satius. Secatur autem Galeno primùm cephalica: deinde vbi fluxio constitit, ea quę sub lingua est: Arabibus verò, si plenitudo magna subest, vena malleoli prima inciditur, post hanc interna, vel communis: deinde cephalica: qui ordo, vt parum efficax, sic admodum ægro molestus fuerit. Auertimus etiam purgatione, si à sanguine synceriore nõ sit, sed aliis humoribus largis misto: vt, succo fructuum, cũ Rasi (valentibus enim medicamentis purgantibus humores agitare prudenter metuit Auice. pręsertim principiò, ne ad locum affectum lar-

gius

gius fluant) vel prunorum, tamar indorum ana ſeſcuncia cocta, in vnc. octo aquæ, ad tertiæ partis conſumptionem, expreſſo ſcilicet huic adiecta mannę bonæ ſeſcuncia. Auertimus etiam clyſteribus, ſed ob febrim acutam clementioribus: quæ ſi mitior eſt, vt in cynanche pituitoſa, & externa etiam, valentioribus. Reuellunt etiam cucurbitulæ ſpathulis affixæ, & brachiis prius imis, deinde ſummis, ſi plenitudo maior adeſt: frictiones item valenter comprimentes manuum condylos, & earundem & pedum fotus ex aqua calente.

3 Materiam ad muſculos laryngis, in quibus fit cynanche, fluentem repellentibus, & augeri cynanchen ob id prohibentibus, frigidis, & aſtringentibus leuiter gargarizatis, aut potius donec incaluerint, relictis in vltimis faucibus, quæ partem roborent, & vias contrahant, per quas affluit materia: vt, plantaginis, ſolani, lactucæ, oxalidis, roſarum, nucum viridium, mororum, granatorum, ſucco potius quàm aqua ex his deſtillata, vel ſyrup. granatorum, roſato, oxalidis, omphacii, vel omphacio ipſo: diacaryo, diamoro ſimplici, diacodio, aceto pręſertim

Gal. li.6. cōp.ph.p. cum aqua ſimplici vel roſata: & his omnibus actu frigidis. Foris autem repellentia ne adhibe, quia materiam intro ad partem inflammatam protruderent, ſed poſt principiũ clementer digerentia: vt, oleum chamæmeli, amygdal. dulcium: quando etiam gargariſmatis repellentibus aliquid miſcetur detergẽs, vt cæteris internarũ partium phlegmonis: vt quæ ab his ſanies tenuis reſudat, tergeatur.

4 Materiam apparantibus, frigidam, vt melle roſato, oxymelite ſimplici, ſyrup. oxalidis, cum aqua abſinthii, quæ repellit, digerit, & terget ſine manifeſto calore: bilioſam verò, vt quæ ferè turget ſtatim vacuare licet.

5 Materiam vacuantibus: vt, ſectione venæ, primùm cephalicæ dextræ, niſi ſiniſtra parte laryngis, angina magis ſæuiat: deinde vbi fluxio conſtitit, eius quæ ſub lingua eſt, quam ſi priorem ſecueris, ad partem affectam tracta materia phlegmonem augebis: quanquam ruſtici quidam parùm excremẽtoſi, eam ſæpe ſolam ſecant, ſed vix vnquam initio, cùm tardi ſint ad remediorũ vſum. Secanda autem omnino in angina ſic vena eſt, etiamſi corpus atque adeò caput purum

purũ tibi videatur. Vt purgantibus materiam calidã: vt, pilulis aureis, vel polychreſtis, vel electario de ſucco roſarũ, vel myrobalanis, aut ipſarũ infuſo: frigidam verò pilulis de agarico, & aliis prius dictis in pituitoſis capitis affectibus.

6 Materiam laryngi impactã coquentibus & diſsipantibus: partim gargariſmatis ex decocto vuarum paſſarum, ficuum paſſarum, dactylorũ, chamæmeli, fœnigræci, croci: addito etiam melle roſato, vel diamoro cõpoſito: nam ſimplex principiò cõuenit, vt lac incremento: partim admotis: vt, oleo chamæmeli, liliorum, amygdalarum dulcium per ſe, aut cum farina ſe. fœnigræci, lini, vel cum nido hirundinum, ſi vis, prius cocto ex vino albo: is enim tota ſubſtantia hunc affectum iuuat, vt puluis ipſarum hirundinum, cum Auic. paratarum, & ſtercus humanum, & caninũ ex oſsibus album: vtrunque Gattinaria cum melle bono in fauces quoque efflat, & filum laneum purpura tinctum, & quo poſtea vipera eſt ſtrangulata, collo cynanchici circundatum: filum quoque multũ cum cineribus, aut lixiuio coctum, & collo, vt calet, circundatum. Hæc autem *Gal. lib. 10. ſimpl.*

omnia ſunt vtenda, vbi fluxio conſtitit, in ſtatu ſcilicet ipſo, & præcipuè in declinatione, non principio, vel incremento inflammationis.

Lib. de inæqual. intem. Si autem cynanche reſolui nequeat (quæ tamen curandi ratio eſt optatior) ſuppurantibus eſt coquenda: emplaſtro ex farina ſe. lini, & fœnigræci: deinde abſceſſus eſt rumpendus, manſo & deglutito duriore cruſto panis, vel immiſſo altius digito, vel, ſi cerni poteſt, ſcalpello: tuncq; inclinato capite, ne in pulmones ruat pus, effluere permittendum eſt. vlcus melle roſato, & aqua hordei tergendum: poſtremò glutinãdum bolo armenia, ſanguine draconis, & thure.

Tußis curatio.

TVſsis tot modis curatur, quot cauſas habet varias: ſi enim fit à cauſa externa, ea prius ablata, diſpoſitio partibus reſpiratoriis ab ea cauſa impreſſa, eſt abigenda. Si verò fit per conſenſum partium ſpiritalium cum aliis primariò affectis, præſertim quæ ab illis motis mouentur, vt ventriculo, hepate, liene, & ſi gurgulio, aut caput deſtillet: primùm his

his eſt ſuccurrendum: deinde ſi qua diſ- *Paulus.*
poſitio partibus reſpiratoriis inhæſit,
tollenda: ſi à pleuritide eſt, aut peripneu-
monia, per harum phlegmonarum cu-
rationem pòſt dicendam proſpicitur:
vt ſi à pure collecto in thorace, aut pul-
mone eſt tuſsis, curationem eius in em-
pyemate audies: ſi à rupta in pulmone
vena, in ſputo ſanguinis: ſi à catarrho,
is tibi antè eſt curandus, vt dixi. Si au-
tem tuſsis eſt ob alium proprium par-
tium ſpiritalium affectum, id eſt, intem-
peries calida, frigida, humida, ſicca, vel
ſola, vel cum materia: omnis per con-
trarium corrigenda. Si enim frigida ſo-
la, calidis ſumptis, & admotis: vt, dia-
moſcho dulci, amaro, & aliis calidis,
ouo ſorbili, & vino, reliquaq́; victus ra-
tione calida: quæ ſi imbecilla eſt, etiam
anhelitus cohibitio ſanat: pulmone, per
retentam expirandam materiam fuligi-
noſam calfacto, & ſpiritu cohibito in o-
mnes arctos meatus penetrante. libro 5.
ſympt. Similiter intemperies calida fri-
gidis, humida ſiccis, ſicca humidis cu-
ratur.

Si autem tuſsis ab intemperie cum
materia calida frigida excitatur (id quod

frequentius accidit, & ob id à Rasi tractatur) sex remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione calida, si materia est frigida: frigida, si calida, vt in catarrho diximus.

2 Materiam fluere paratam apparantibus, crassam quidem tenuantibus, & lentam incidentibus, & tergentibus: calidam verò & tenuem frigidis, crassantibus, sed lenientibus vias, non autem materiam pulmoni affigentibus, & inculcantibus: vt syrupis pectoralibus, violato & zizyphorũ: si tamen humor calidus acer insomniam parit, vt sæpe fit, hora somni capiat syrup. papaueris vnc. vnam, syrup. violati, aut zizyphorũ vnc. dimidiam cum duplo aquæ violarum, vel decocti hordei, vel prunorum, tamarindorum, myxorũ, zizyphorum se. fri. communium, vel bibat tunc aquæ frigidæ per se, aut saccharatæ, vel decocti hordei vncias quatuor, quinque, sex: hæc enim omnia materiam calidam aut frigidam tenuem, crassant. Si verò frigida est materia & crassa, dabis syrup. glycyrrhizæ, mel rosatum etiam tersorium: syrupum hyssopi tersorium ma-

gis

gis, & ſyrup. marrubii, maxime horum omnium tergentem cum duplo aquarum ſcabioſæ, hyſſopi, praſsii, fœniculi, adiantorum, vel decocti horum ſimplicium & glycyrrhiza, dactylorum: quod etiam per ſe (dulce enim eſt) mane calens dari poteſt.

3 Purgantibus materiã: calidam quidem, caſsia, manna, electario roſato Meſuæ, ∈. de ſucco roſarum, diapruno ſcammoniato, pilulis aureis, vel polychreſtis à drachma vna ad ſcript. quatuor: ſed ſcammoniata & ſimiliter valentia vitabis aëre, & ægri natura calidiore. frigidam verò pilulis cocciis, de agarico: quibus ſumptis nocte, domi poſtridie manendum eſt: non item ſi hora ſomni maſtichinas, elephanginas, ex agarico trochiſcato, ex hiera ſimplici aut compoſita ſumpſeris. Cùm autem ægrè hæc purgatoria à pulmonibus vacuent, Auic. & Raſis in hoc affectu purgationibus abſtinent, ob diſtantiam pulmonis, & aſperarum arteriarum ab inteſtinis, & negatam viarum communitatem: purgando autem à capite fluxuram materiam commodant.

4 Auertentibus prædictis purganti-

bus & errhinis,& cæteris eiuſdem claſſis remediis,prius ſæpe declaratis.

5 Materiam pulmonibus conceptam, expui facilem reddentibus (in quo ſtudio curationis pars eſt præcipua) calidam quidē & tenuem pulmonibus immerſam craſſantibus, vt efflatione expellatur, non autem tuſsim ob tenuitatem eludat,nec diſsiliat: talia ſunt eclegmata quædam lenta : vt, de papauere, & diacodion, ſaccharum violatum, iulep, & ſyrupus violatus,tragacanthum.€.dia tragacanthi,decoctum hordei ſaccharatum : quæ cochleari ſumpta in fauces, paulatim deglutiuntur , vt portio eius quædam in aſperam arteriam deerret, vti nobis edentibus & bibentibus cibi & potus portio tenuior eodem transfertur: vel potius inſpiratu violento in aſperas arterias trahantur, & aliquanto pôſt tuſſi reiiciantur: foris autem thorax oleo violato inungendus: ſi autem frigida eſt materia, ſumat eclegma ſanum & expertum,vel ex pulmone vulpis ſcriptum à Meſue in curatione phthiſis, mirum in pulmone roborando: ſyrupum glycyrrhizæ : ſumat autem ſæpe, vt prius cochleario per ſe, vel cum decocto vuarum

Gal.lib. vſus partium.

rum paſſarum, ficuum, glycyrrhizæ, & aliorum pulmonariorum: ſumat item penidia ℥. diairis Nicolai ad ciceris magnitudinem: Foris autem illinat oleum amygdalarum dulcium per ſe, aut etiam cum butyro recenti non ſalſo, & croco pauco, vel etiam oleo, & muccagine ſe. lini, fœnigræci, maluæ, althææ.

6 Materiam reliquam digerentibus, vt trochiſcis, & ſuffitibus Raſis à Matthæo Gradi expertis.

Aſthmatis curatio.

Aſthma, id eſt, anhelatio à pituita craſſa tracheas arterias obſtruente (Nam quæ à ſanguine fit anguſtia, & inde ſpirandi difficultas, in ſputo ſanguinis: quæ à peripneumonia in capite de ipſa: que ab vlcere pulmonis in capite de phthiſi: quæ à luxatis intro ſpinæ ſpondylis, capite de gibboſitate dicetur) curatur ſex remediorum generibus.

1 Victus ratione calida ſicca: vt aëre: vt cibo, carnibus ſcilicet toſtis vel aſsis, non pinguibus neque neruoſis: vt, potu in paſtu quidem parco, poſt paſtus autem nullo, etiam ſi vehementer ſititur

ob cordis calorem minus quàm exigit, refrigeratum. Potus enim tunc ventriculo distenso diaphragma premit, & respirandi auget difficultatem: potest tamen bibere vbi cibus prior ventriculum iam egressus est. potest verò etiam prius os potu lauare, & gargarizare, & liquoris sputum promouentis aliquid in asperas arterias inspiratu trahere.

2 Materiam in cerebro, pulmone, vel partibus aliis transmittentibus collectam apparantibus: calfacientibus, humectantibus, incidentibus, tenuantibus, tergentibus. Ne verò calidis multum initiò vtere, quia tenui resoluto crassum expuitioni ineptum relinquunt. ne etiam in hoc affectu chronico iisdem continenter vtere: quia quibus remediis natura assuescit, ea contemnit, quòd ab assuetis non fiat passio. Adhæc quamuis hæc medicamenta qualitatibus manifestis conueniant: diuersam tamen habent proprietatem occultam, qua hæc illis corporibus, illa aliis magis conueniant & conferant. Sunt enim medicamentis cum corporibus totius substantiæ proprietates, & familiares & repugnantes, quæ sola experientia noscũtur.

Gal. in simp. passim.

Conue

Conueniunt igitur ſyrupi glycyrrhizę, hyſſopi, praſsii, & his valentiores, de duabus, & de quinque radicibus: oxymeli item ſimplex, compoſitum, & valẽtius ſcilliticum cum duplo aquarum hyſſopi, fœniculi, vel decocti radicis helenii, vuarum paſſarum, dactylorum, adiantorum & cæterorum thoracicorum.

3 Materiam ſi multa eſt, purgantibus (ſi enim tam pauca eſt, vt per ſputa excerni poſsit, purgatione non opus eſt) vt, agarico trochiſcato, pilulis ex agarico Meſuæ (is enim cerebrum, thoracem, pulmones, tacito cõſenſu mirè purgat) pilulis cocciis pituitam à cerebro vacuantibus per ſe à drachma vna ad ſcript. quatuor, vel ipſarum, & pilularũ ex agarico, aut agarici trochiſcati ana ſcript. duobus, vel €. indo ad ſemunciam, vel expreſſo drach. duarũ agarici, cum ſalis gemmæ, & zingiberis ana ſcriptulo vno, decẽ horis infuſarũ in aquæ hyſſopi, & ſcabioſæ quantitate ſufficienti, addendo €. indi drachmas duas, ſyrupi glycyrrhizæ vnciam vnam. Vt tamen à pulmonibus tandẽ attrahant purgatoria, in pilulis ſunt efficaciora, vt quæ mora in vẽtriculo longa à remotis

partib

partibus attrahũt. Conueniũt & asthmati à catarrho pilulæ aromaticæ, de hiera simplici, vel cõposita, cum agarico semper, vt omnium simul dentur scriptula quatuor, quarto aut sexto quoque die, hora somni. Potest etiã elleborus & colocynthis, aut potius hiera diacolocynthidos his tandem exhiberi, parata multum materia, vt facilius vacuetur. Sæpe autem repetenda purgatio est ob morbi longitudinem, modò ne purges dum velut in pulmone feruet, & exundat sursum materia per quosdam paroxysmos, & sæpe certis periodis repetentes.

Accessionis enim tempore medicamento purgãte materiam non agitabis, ne largius in pulmones fluat, & suffocet, sed blandè sputum tunc prouocabis, aut per cucurbitulas, paulò supra renum situm affixas, & recto corpore reuelles materiam ad arteriæ asperæ truncum, confertim ruentem, & suffocationis periculum afferentem.

4 Auertentibus remediis: vt, errhinis, apophlegmatismis, causticis, & cæteris antè in catarrho & tussi descriptis.

5 Sputa promouentibus, hoc est, thoracem

racem roborantibus, arterias aſperas dilatantibus, & incidentibus: hisq́; vel ſimplicibus: vt, glycyrrhiza, vuis paſsis, ficis ſiccis, myxis, zizyphis, adiantis, hyſſopo, ſcabioſa, rad. helenii, ariſtolochiæ rotundæ, foliis & ſemine vrticæ, & cæteris dulcibus, nitroſis, ſalſis, amaris, acribus: vel compoſitis ex his, & ſimilibus ſyrupis, electariis, eclegmatis: quale ex braſſica & ex pulmone vulpis factum, ab omnibus ſcriptoribus celebratur proprietate pulmones iuuare, vti pulueris ericii ſylueſtris drachmę duę ſępe ſumptæ. Radix quoque ari cruda, vel potius elixa, aut ſub cineribus aſſata, trita, & ſyrupis thoracicis miſta, ſputum efficaciſſimè promouet: ſi eius, exempli gratia, ſemuncia cum eclegmatis de pino: & de pulmone vulpis, ana drachmis ſex, cum ſyrup. glycyrrhizæ miſceantur: cui addunt quidam vuas paſſas purgatas, ficus, dactylos, penidia, hyſſopum, adiantum. Foris autem corpus linatur oleo amygdal. dulcium, butyro recenti, cum pauco croci, & linteis aſperis molliuſculè fricetur, vt per poros apertos aliquid materiæ exhalet.

6 Siccantibus & diſsipantibus materiæ

riæ reliquias ſuffitu cum thure, ſulphure purgato, & etiam arſenico: quod mirum in id Gentilis prædicat, etiam ſi ſit deleterium, & ob id vix vtendum, niſi ritè caſtigetur: ſumptis etiam theriaca, mythridatio, diamoſcho dulci & amaro, pliris arcotico, & ſimilibus.

Pleuritidis curatio.

PLeuritis vera & reſolui, & ſputis perpurgari apta, curatur ſex remediorum generibus: phlegmonem augeri prohibentibus, & quod eius iam eſt genitum reſoluentibus.

1 Victus ratione ad quartum vſque diem tenui, ſi vires ferre poſſunt, vt potione ptiſſanæ, vel ptiſſana tota, aut colata, ſeu aqua hordei, & hordeato curioſè cocto, vt voluit Hipp. deinde ad ſeptimum vſq; pane loto, vt ſalis & fermenti calor tollatur, & ex aqua alia percocto, portione butyri & ſacchari exigua, ad ſaporis gratiam adiecta: poſt diem ſeptimum, amygdalatum panis, aut hordeũ, ex iure pulli coctum. Vini autem loco bibat decoctum hordei, vel aquam ſaccharatam. Vinum autem nunquam ante declinationem: quòd ſi vires nimis collabunt

Lib. 1. de rat. victus acutorum.

bunt

buntur, paulò pleniore victu vtendum est: vt, pullorum, vel aliarum carniũ con tuso cum mica panis, vel expresso, vel consummato, quod vocant, id est, carnibus per se, aut cum pauca aqua in phiala vitrea coctis in vase alio aquam feruentem habente. Vinum autem ob consuetudinem, aut virium imbecillitatem dare si cogaris, sit imbecillum, dulce, aut aqua saccharata dilutum: nisi in hepate, aut liene sit phlegmone, aut saltem obstructio, quam dulcia omnia excitant, & geminant.

Dormiat æger in partem affectã, vt maiore ipsius calore sic quæsito, phlegmones materia largior resoluatur, & indolentior sit decubitus. Aluus sit facilis: animi affectus tollantur, & cætera phlegmonem augere potentia.

2 Auertentibus materiam incrementum phlegmones facturam: vt, sectione venæ cubiti internæ lateris eiusdem: aut si non apparet, communis: sed presso tunc cephalicæ ramo, vt ex sola interna vacuetur, pro virium robore (quas alioqui morbus acutus, sæua symptωmata, victus tenuis deiiciunt) ætate, morbi magnitudine, ad coloris vsque mutatio-

nem

nem: vt lib. 2. victus rat. acutorum docet Hipp. Gal.

Auertunt etiam cucurbitulæ inguinibus affixæ, & hypochondriis: frictiones, & ligaturæ, & fotus calidi artuum, & balani, clysteres, sed clementes: quòd pleuritidi fluor alui sæpe superuenit, idemq; periculosus.

Aph. 16. lib. 6.

3 Materiam apparantibus crassam (tenuis enim biliosa prȩsertim, à qua pleuritis frequentius fit: quia ferè turget, mox est vacuanda) & thoraci familiaribus, & sputum facilè reddentibus, calidam quidem vt syrup. violato, zizyphorum cum duplo aquæ hordei, vel aquæ coctæ & saccharatæ: syrupi autem acetati quanquam eadem præstant, thoraci tamen nocent: syrup. intybi, rosarum, cydoniorum, hepatici magis sunt quàm thoracici. frigidam verò, dictis in tussi & asthmate. Lactuca autem & portulaca valenter refrigerando, sputum prohibent. Vteris etiam decocto violarum, zizyphorum, myxorum, hordei, cum syrup. glycyrrhizæ, zizyphorum post tertium aut quartum diem.

Aph. 33. lib. 6.

4 Materiam parti inflammatæ affixam vacuantibus, vt dicta phlebotome

ad

ad coloris ſanguinis mutationẽ, vt medicamento purgante, ſi materia ad ventrem repat: purgante autem non valenter, nec aſtringendo, ſed tantùm leniendo: Vitanda igitur ſcammoniata, licet Gal. lib. 2. rat. victus acutorum, hieram quæ colocynthidem recipit, propinet, & Hipp. ibidem elleborum, & peplium valentia medicamenta, quòd illorũ ętate clementia nondum erant inuenta, qualia ſunt caſsia, ad ſeſcunciam cum decocto thoracico ſumpta. Vitandæ etiam myrobalani citreæ, licet ſint cholagωgę: quia immoderatius aſtringunt. Eadem ratione rhabarbarum hic damnat Arcul. rhabarbari tamen drachmę duæ vel tres, cum pauca ſpica minutim conciſa infuſæ, aut potius noſtro more ſine ſpica, horis decem vel duodecim in aqua violarũ, & ſcabioſæ, & valenter expreſſæ cum caſsiæ recentis drach. quinque vel ſex: vel cum mannæ bonæ vnc. vna, tutò potantur diuitibus. vel mannę vnc. duæ vel tres, diſſoluantur decocto thoracico, additis quinque vel ſex drach. ſyrup. violati & glycyrrhizæ.

5 Sputum materiæ pleuritidem committentis, & in pulmones exudantis, fa-

cile & fluidum reddentibus aliis atque aliis, per varia eius phlegmones tempora: vt, ſyrupo violato, & zizyphorum ad quartum circiter diem: deinde ſyrup. violati vncia vni miſceatur ſemuncia ſyrup. glycyrrhizæ: ſemper eo magis augendi quo propior eſt ſtatus, violato interim proportione diminuto, cum aquæ ſaccharatæ, aut decocti hordei vnc. tribus.

Ore etiam retenta, ſputum promouent: ſaccharum album, ſaccharum candum, & violatum, iulep. violatum, pilulæ, albę hypoglottides, diatragacanthum per ſe, aut iulepo violato exceptum: diabuglosſatum quoque ad cordis robur. His ad diem quartum perfectis ſyrup. glycyrrhizæ per ſe, vel eclegma de pino. Si autem febris eſt vehemens, minus calidis vtendum eſt. Foris quoque ad quartum vſque diem illinitur ceratum ex cera & oleo violato, & amygdalarum dulcium, poſtea ex amygdalino ſolo, vel chamæmelino.

6 Materiam reliquam digerentibus: admotis linimentis, vnguentis, cataplaſmatis, emplaſtris: fotu item per ſpongiam ex decocto chamæmeli, meliloti,

furfuris: vel per veſicam eodem deco-
cto plenam, aut frixo cum pauco vi-
no, milio, & furfure. Qui fotus initio *Hipp. & Gal. lib. 2. rat. victus acutorum.*
adhibiti, ſi materia eſt tantum flatulen-
ta, flatibus reſolutis dolorem ſedant. Si
autem eſt vera pleuritis, materia lar-
giore tracta, eam augent: ob id initio,
vel non tentãdus, vel minimum diu hic
fotus, & primum colli, aliquanto pòſt
partis dolentis.

Olea fuerint idonea, amygdal. dulciũ,
& chamæmelinum, & cataplaſma ex fa-
rina aut muccagine, ſem. lini, fœnigræ-
ci, maluæ, althææ, & radicum, floribus
chamæmeli, meliloti.

Si autẽ pleuritis ſuppuretur, eadẽ olea *Aph. 20. lib. 6.*
cũ butyro recẽti, & adipe gallinaceo co-
ctionẽ promouẽt. Tuſsis freqũes abſceſ-
ſum rumpet, & vociferatio, & vomitus,
& ſternutamentũ, & vehemẽs corporis
concuſsio, & tulacha herba. Aqua dein-
de ſaccharata, vel hordei decoctum vl-
cus tergent: ſi febris autem eſt remiſ-
ſior, etiã hydromeli, vel aqua ex melle
deſtillata, & decoctũ cicerum rubrorũ.

Vlcus denique glutinabunt, bolus ar-
menia, terra lemnia, ad ſcript. vnum, &
cætera in phthiſi dicenda.

Si autem pleuritis notha eſt, cucurbitulis,& phœnigmon excitantibus, foras magis trahatur,coquatur,rumpatur,tergeatur,glutinetur.

Peripneumoniæ curatio.

PEripneumonia,remediis propè iiſdem , quibus pleuritidis curatur: quæ autem vtrique curandæ ſunt propria,abundè docet Auicennas.

lib.3.fen. 10. tractatu 4.

Sputi ſanguinis curatio.

SPutum ſanguinis tuſsi reiecti, curatur quinque remediorũ generibus.

1 Victus ratione refrigerãte,ſiccante, aſtringente: vt,aëre,inſperſis humi herbis, aqua roſarum, aceto, roſis, ſantalis, caphura,iiſdemq; odoratis ab ægro.

Vt cibo tenui,potius quàm multo, ad biduum aut triduum: ſed præterea emplaſtico & glutinoſo : vt,cremore ptiſſanæ , lacte cocto cum amylo , aut farina hordei : inſperſis vtrique malorum punicorum granis, panibus azymis, piſcibus glutinoſis : vt,anguilla,cyprino, tinca , extremitatibusq; animaliũ & partibus aliis neruoſis,cartilaginoſis, pinguibus, caſeo recenti non ſalſo (nam vetus calet)

calet) quæ ſanguinem craſſant, & ora vaſorum illitu ſuo obturant. Lentes quoque, lac acidum, milium, panicum, oryza, quatenus ſiccant & aſtringunt huic affectui ſunt ſalubria, & quæ etiam refrigerant: vt, lactuca, plantago, cucurbita, portulaca, etiam trita, & ore retenta. Aqua ferrata, aut chalybata per ſe, aut cum iulep. roſato. aut (ſi vires ſunt imbecillæ, & vini ſemper conſueti cupiditas) vino auſtero, craſſo: alioqui abſtinendum vino eſt. Ex eadem aqua omnia eius alimenta coquenda. Vt, quiete corporis & animi, & ſilentio, & ſomno fluxus omnes cohibente.

2 Auertentibus ſanguinẽ à vena aperta, vel rupta, vt ſecta cubiti vena interna miſſo ſanguine frequente, vt tertia quaq; hora, vel quoties neceſſe eſt: ſed pauco, ſi iam multus eſt reiectus: ſi verò paucus, & æger plethoricus eſt: etiam paulò largiore, ex vena poplitis, aut malleoli: vt, menſibus in muliere prouocatis: vt, cucurbitulis coxæ, & natibus, & inguinibus affixis: vt, partium infernarum, & manuum frictionibus, ligaturis dolorificis, fotibus ex aqua calida: nam calor & dolor attrahunt.

3 Sanguinẽ æquantibus, & ad humorum. 4. ipſum conſtituentium proportionem iuſtam reducẽtibus. Vt victu tenuiore, & parum nutriente, ſi ſanguis ipſe eſt largior: ſi bilioſus eſt & acer, ac mordax, ſyrupo vtendum roſato, ex oxalidis ſucco, ex omphacio, ex ſucco granatorum, cydoniorum, myrteo, cum duplo aquarum oxalidis, plantaginis, roſarum, portulacæ, ſolani. quæ omnia bilis vim obtundant, & ſimul aſtringẽdo fluorem ſanguinis cohibeant. Deinde bilis vacuanda non ſcammoniatis, ſed aſtringendo cholagωgis, vt myrobalanorum citrearũ drachma vna, & dimidia, cum ſemuncia ſyrupi violati, vel roſati, vel earundem vncia dimidia, aquis prædictis infundenda, & cũ caſsiæ vncia vna, vel ſemuncia, vel rhabarbari drachma vna & dimidia, cum Meſue.

Si pituita aquoſa, miſtis melle roſato, & ſyrupo roſato cum aqua bethonicæ, & abſinthii etiam aſtringente, parata vacuetur myrobalanis cepulis, vel rhabarbaro, vel turbith ſiue zingibere: cum hoc enim pituitam craſſam vacuat, ſine eodem aquoſam & tenuem.

4 Glutinantibus vlcus, aut oris hiatum

tum contrahentibus, et ob id ſanguinem ſiſtentibus, ſtatim cùm ad ægrum accedis, adhibendis, ne ſanguis immodicè fluat: vt, portulaca manſa, & ore retenta: Hæmatitæ lapidis aureo vno ſumpto: corallo albo, vſto potius quàm rubro: cornu cerui vſto, à drachma vna ad ſeſquidrach. bolo armenia, terra lemnia ſigillata, ad drachm. vnam hora ſomni: balauſtiis, malicorio, ſeminibus myrtorum. Nam vlcus glutinant, fluxũ aſtringunt, catarrhum tenuem craſſant & obtundunt. Tragacanthum autem, gummi arabicum, maſtiche ſuo lentore glutinant, & vaſis hiatum opplent. Compoſita idem præſtantia ſunt, trochiſci ex terra ſigillata, troch. ex electro, ex ſpodio ad drachm. vnam cum ſyrup. vel aquis aſtringentibus.

Raſis 4. cõtinẽtu.

Antidotus Philonis, vel hac mitior athanaſia Nicolai, primis quatuor diebus etiam efficaciter ſumuntur contra catarrhum tenuem: & vt frigore ſuo, partes ſanguine fluentes contrahat. In idem ſanguis hirci non concretus proprietate ſua valet Auic. & centaurium eidem, & Conciliatori, & Dioſcorid. à drach. vna, ad drachmas duas.

Differentia. 360.

Syrupi quoque, roſatus, cydoniorum, myrtinus granatorum, ribes per ſe, vel cum aquis roſarum, portulacæ, & ſimilibus: vel etiam cum drachma vna, nunc cornu cerui, nunc lapidis hæmatitæ, nũc trochiſcorum prædictorum, ne vni aſſueſcat natura.

Hæc vero etiam ſuppreſſo fluxu continuanda, ne repetat: Eclegma quoq; ex ſacchari roſati, tragacanthi ana vnc. vna, boli armenię, cornu cerui, balauſtij, gummi arabici, ana drachma vna: exceptis ſyrup. violalo: glutinat. Illinatur foris thorax oleo chamæmeli, vel amygdalarum dulcium, potius quàm roſato, myrtino, cum aqua ſcabioſæ, potius quàm ſolani, vel portulacæ, ne hæc aſtringendo ſanguinem intro compellant, & ſputum ſanguinis redintegrent.

5 Symptωmata, præcipuè ſanguinis in pulmone & arteriis aſperis concretionem corrigentibus: vt, oxycrato, oxymelite ſimplici, compoſito, ſcillitico ad vncias duas, cum aqua oxalidis, ſi tuſsis abeſt: ſi verò adſit, aceto eam prouocante abſtinendum eſt.

Theriaces quoq; drachma vna & dimidia cum aqua hyſſopi, & ſcabioſę, vel diacur

diacurcumæ drach. duæ, vel coaguli leporis ſcript. vnum per ſe, vel drach.dimidia cum aqua hyſſopi & ſcabioſæ. Si tuſsis quoque moleſta adſit, curetur vt dictum in catarrho & tuſsi.

Phthiſews curatio.

PPthiſis, id eſt vlceroſa pulmonum diſpoſitio curatur (ſi curabilis eſt) quinque remediorum generibus.

1 Victus ratiōe, ſi febrem & emaciationem ſpectes, refrigerante, humectante: ſi vlcus cauſam mali, calida ſicca. Sit igitur calido, frigido temperata, ſed ſiccior vlceris gratia, niſi indicatio à febre præpolleat, & minus ſiccantia exhiberi cogat: tamen à cauſa præſente, vlcere ſcilicet ſumpta indicatio magnarum eſt virium, ob id Gale. phthiſicos mittebat Thabias vbi aër erat ſiccior, & ſanabantur. Cibi autem ſint coctu faciles, quòd calor natiuus phthiſico eſt imbecillus: ſint item boni, & multi alimenti, vt corpus emaciatum inſtaurent: ſed liquidi & tenues: vt vias phthiſicorum ob ſiccitatem contractas facilius ſubeant, et penetrēt: ob febrim quoq; refrigerēt nonnihil, & ob vlceris ſaniem, detergeant, &

Libro 5. metho.

ob ſolutionem continui, glutinent. Quas dotes omnes habet lac: facile enim coquitur, ac omnium quæ alimenti gratia ſumimus, lac, butyro & caſeo multum nutrit: optimum optimi eſt ſucci: ſero caſei & butyri liquidum eſt, ſubfrigidum eſt: vt cap. 20. lib. 5. ſimpl. terget ſapore dulci butyroſæ ſubſtantię, & acrimonia ſeri: glutinat caſeo, & eodem, ac butyro eſt emplaſticum. Lac autem aſininum & caprinum frigidum magis & tergens: quia ſeroſius. ouinum autem, et eo, vaccinum plenius nutrit, & valentius glutinat, quia butyroſius & caſeoſius: muliebre autem ad omnia ſimul eſt præſtantiſsimum. In ſingulis autem prædictis lactis differentiis, potes ſingulas eius facultates augere, aut minuere idonea victus ratione ipſius animalis: vt, lactuca, portulaca, cichorio nutritum, refrigerans magis lac habet: fœniculo, hyſſopo, adianto, hordeo, terget magis: rubi, lentiſci, ſalicis, vitium foliis: glutinat potentius, &c. à Gal. ſcripta, lib. 7. metho. de lacte aſinino, & lib. 3. alimen. & 1. ſanitatis tuendæ. Sumatur autem mane ieiunis, horis tribus, aut quatuor ante cibum, vnc. quatuor primùm: quas ſi rectè confecerit,

Serũ variisetiam ſubſtãtiis conſtat.

postri

poſtridie quinq;,ſex vncias,& ſic diebus cõſequentibus auctũ,ſi bene concoquat, vſque ad lib. vnam. Sumat autem ex mamilla, aut minimum diu extra propria conceptacula moratum (illic enim vt ſanguis & ſemen prõptiſsimè corrumpitur)per ſe, aut cum pauco melle, vel ſaccharo, & ſale, ne in ventriculo aceſcat. à lacte hauſto, non dormiat,ne corrumpat, nec corpus exerceat motu aut frictione, ne crudum lac in corpus trahat.

Salubria etiã ſunt iura multum ſucculenta, ex carnibus caporum, phaſianorum, perdicum,cum amygdalis, glycyrrhiza,ſeminibus frigidis, bolo armenia,ſaccharo roſato. Ex hisque & ſimilibus,velut buccella,aut marcipanes,& ſimilia, parua mole multum nutrientia. Cicera etiam ex iure prædicto multum cocta,ſunt multi nutrimenti, & ob lentorem diuturni,cancri fluuiatiles,limaces, teſtudines,& ex limacibus aqua capitello deſtillata.

Potus ſit præditus iiſdem facultatibus, quibus eſt cibus: vt, vinum album tenue,non vaporoſum:quidam potu ſolius lactis ſunt perſanati, vt teſtatur Ra-

ſis lib. 4. continentis, quod erit præſtantius, ſi chalybs, aut ferrum candẽs in eo fuerit extinctum. Cætera ſumenda, admouenda, facienda, educenda, eodẽ ſpectant, quo aër, cibus, potus.

2 Cauſam phthiſis abigentibus, quæ ſi eſt catarrhus, curetur, vt diximus: ſi vas ruptum curetur, vt in ſputo ſanguinis habes, ſi humor in pulmonibus erodens, apparetur & vacuetur.

3 Vlcus pulmonis tergentibus dulcibus, & amaris: vt, ſyrupo glycyrrhizæ, hyſſopi, praſsij, melle roſato cum aqua ſcabioſæ dupla, vel adiãti, fœniculi, hyſſopi, vel decocto pectorali: ſi verò febris vrget, cum decocto violarum glycyrrhizæ, ſe. frigidorum communium, myxorum, detur ſyrup. violatus, roſatus, mel roſatum, aqua ſaccharata, vel parũ mellita, decoctum cicerum rubrorum: lac cum ſaccharo violato.

4 Vlcus carne implentibus, & glutinantibus, quæ duo naturæ ſunt opera, ſi ipſius impedimenta tergendo ſordem, & ſiccando ſaniem ſuſtuleris: maxime vſu crebro ſacchari roſati, ſed pauci: hoc enim terget ſaccharo, & roſarum amara ſubſtãtia, ſaccharo nutrit, roſis, refrige

frigerat, & glutinat. Cùm igitur id vnũ omnia complectatur, quibus eget hic affectus, non abs re Raſis, & Auicennas plurimos phthiſicos ſacchari roſati vſu perſanatos affirmant: id quod ſi recens eſt, acrimoniæ particeps eſt, eaque potentius terget. Si verò glutinatione magis opus eſt, quia ſputum adhuc cruentum eſt, non purulentum, vetus dabitur cum bolo armenia, vel ſanguine draconis: quorum aſtrictione, ſi materia pulmoni affigitur, ſumatur ſyrup. glycyrrhizæ, vel hyſſopi cum decocto pectorali, aqua ſcabioſæ, & ſimilibus.

Sunt præterea quæ phthiſi proſunt totius ſubſtantiæ proprietate: vt, pulmo vulpis, & ericij ſiccatus & pulueratus, & ex pulmone vulpis, eclegma Auic. liquidum. Quibuſdam etiam catarrhoſis ani- *Cõcilia-*
malibus, & inde phthiſi multùm obno- *tor.*
xiis, herba quædam eſt cognita, homini- *Quibuſ-*
bus ignorata: cuius vſu vlcus in pulmo- *dam Bi-*
ne ouis glutinatum inuenit Auenzoar: *pennella*
ſunt enim, vt idem ex Hermete ſcribit, *putatur.*
plantis & metallicis corporibus facultates, quas ſi homo cognitas haberet, ea
faceret, quæ magicorum putantur. *Aph.4.*
5 Symptωmata corrigentibus: vt, alui *lib.5.*

fluo

fluorem, ob coctricis & retentricis ventriculi, & aliarũ partium facultatis imbecillitatem: vt, puluere à Rasi descripto, & diarhodo Abbatis, ventriculum, hepar, & alias partes male nutritas roborante. Emaciationẽ verò etiam phthiseως symptωma corrigunt, aqua carniũ, iura prædicta. Si verò phthisis omnino est insanabilis, vel non tractanda, vel blandè, & callus per siccantia excitandus est, quòd mulieri furnariæ phthisicę dicit accidisse Matthæus Gradi: inspirato enim sępe furni aëre sicco, vlcus occalluit, vixitq; postea annos viginti octo.

Palpitationis cordis curatio.

Cordis palpitatio, seu tremor quinq; præsidiorum generibus ex Auic. et Rasi curantur.

1 Victus ratione, si à causa est calida, refrigerãte (vt aëre alterato frigidis odoribus, oxycrato, rosis, aqua rosarum, caphura: addito vino odorifero pauco, aut moscho, aut ambra aut alio calente, vt frigida ad cor promptius penetrent) à causa verò frigida: calfaciente, vt, aëre alterato, roremarino, maiorana, origano,

no, ambra, moſcho, & ſimiliter calidis odoramentis. Aëris enim ratio præcipua eſt habenda, vt qui inſpiratus ad cor mox penetret, citoq́; iuuet, vel noceat.

Cibi quoque in calida refrigerentur, oxalide, aceto, omphacio, ſucco arranciorum, citrorum, limonum Auicennæ laudatorum in febribus acutis. Vitetur vinum præſertim generoſum, & vaporoſum: ſi imbecillo eſt ob conſuetudinem vtendum, diluatur aqua, decocto hordei, vel alio refrigerãte, aut bibat decoctum coriandri præparati, cum iulep. violato, aut roſato. Similiter cæteris ſumendis, admouendis, educendis, faciendis prius ſæpe dictis, contra cauſam pugnandum eſt.

2 Materiam apparantibus, & tenuantibus craſſam: calidam quidem, frigidis: frigidam verò calidis: ſed ambobus moderatis ne cor pars princeps, & vitæ fons, ab immoderatè tam calidis quàm frigidis in contrariam intemperiẽ præcipitetur. Sed in calida, frigidis aromata quædam calida (vt dixi) miſcenda: quæ frigidorum aditum ſibi denſando præcludentium vim ad cor ipſum deducant, niſi magnum ſit cordis incendium, vt in

cauſo.

causo. Tunc enim solis frigidis pugnandum, quales trochisci de caphura Rasis in tremore cordis: alioqui crocus, & pauca quædam aromata cum Auice. & Mesue illis sunt miscenda.

Materiam igitur crassam, calidam tenuando apparant: syrup. violatus, intybi, ex succo oxalidis, ribes, acetatus: &, si valentius refrigerandum, syrup. maxime cardiaci, ex succo acido limonũ, aut potius citrorum, cum aqua rosarum, portulacæ, lactucæ, intybi, solani, plantaginis: quibus se multos curasse affirmat Matthæus Gradi. Frigidam verò & pituitosam incidunt, tenuant, tergent, mel rosatũ, oxymeli simplex, compositum, squilliticum: & si valẽtioribus est opus, syrup. de duabus vel quinque radicibus cum aqua bethonicæ, scabiosæ, melissophylli, quæ sanguinem cordis, humore melancholico expurgat. Eodem pertinent syrup. pectorales, glycyrrhizæ, hyssopi, prasij: syrupus quoque de thymo, epithymo, de pomis à Mesue scriptus in melãcholia: syrup. fumariæ cũ aquis buglossi vtriusque, fumariæ, scolopendrij, quod vt prædicta efficax est ad purgandos humores melancholicos & adustos.

Vacu

3 Vacuantibus materiam, calidam quidem, rha barbaro à drachma vna ad sesquidrach. puluerato: infuso autẽ à drach. duabus ad drachmas tres, in aqua intybi: bilem quoque vacuant myrobalani citreæ: additis vbique etiam cordialibus, ne cordi noxa inferatur: ob quam scammoniata sunt vitanda. Frigidã verò materiam, præsertim pituitosam vacuabis diaphœnico, electario Indo, myrobalanis cepulis, agarico etiam cordiali Auic. Si autem materiam melancholicam sumus vacuaturi, confectio Hamech, Mesuæ pilulæ ex lapide cyaneo, pilulæ Indæ dentur. Vena quoque basilica secetur, dextra quidem si palpitatio à sanguine est: sinistra verò, si à vapore spirituoso largiore in ventriculo cordis sinistro: si autem palpitatio vrget multum, vacuamus nondum apparatam materiam.

Lib. de viribus cordis.

Gal. & Auic.

4 Materiam à corde ad partes ignobiles auertentibus, præsertim dum symptωmata ipsius vrgent: vt, secta vena malleoli, frictionibus, & ligaturis dolorificis partium extremarum, clysteribus, cucurbitulis.

5 Cor ipsum roborantibus, & intemperiem ipsius corrigentibus, etiam per

dicta omnia auxilia miſcendis: calidam quidem frigidis: frigidam verò calidis, & iis vel ſumptis, vel admotis: ſumantur verò ſimplicia in frigida: vt, bugloſſus, zedoaria, doronicū, meliſſophyllon, citri cortices & ſemen, moſchus, ambra, caryophylla: Compoſita, diabugloſſatū, diaborraginatum, Є. de gemmis, diambra, diamoſchon dulce & amarum Meſuæ. Є. Conciliatoris differẽtia. 196. confectio de hyacintho Auic. regibus & principibus dicata.

Admoueantur autem medio thoraci epithemata ex lib. vna aquarum meliſſophylli, bugloſſi vtriuſque, Є. roſati aromatici vnc. vna, cum cinnamomo, caryophyll. nuce moſchata, & aliis ſimul calefactis cum panno lineo. ex iiſdem puluematis moſcho, ambra, ligno aloës, been vtroque, corallio omni, fragmentis cordialibus, floribus bugloſſi, meliſſophylli, ſacculi ex panno conchiliato conſuti & calfacti, medio quoque thoraci applicentur. Ex iiſdem pulueribus cum ladano, & cera, pomum odoretur cōtinenter. In calida verò cauſa ſumantur diarhodon abbatis Nicolai, & commune Meſuæ, Є. trium ſantalorum, ſaccharū roſatum,

ſatum, & violatum, trochiſci caphuræ Meſuæ: aut ſi magna eſt caliditas, Raſis ſine croco. Simplicia item, ſpodium, caphura, roſæ, violæ, acetum, corallia, ſantala, margaritæ, mirè cardiaca omnia. Admoueantur autē epithemata ex prædictis, cum aquis roſarum, violarū, plantaginis, oxalidis: pomum quoque aut ſacculi ex iiſdem. Si autem tremulus iſte motus cordis à veneno eſt, aut vermibus, poſtea tractabitur.

Syncopes curatio.

SI ſyncope adeſt, ſpirituum in partibus externis paucorū reſolutio prohibenda eſt aqua frigida, aut roſata, faciei & aliis partibus nudis inſperſa: niſi ſyncope ſit à cauſa frigida, vel ab alui fluore, quem frigida materias intro comprimens augeret.

Vbi autem ſyncope eſt ab æſtu, aut febris incendio reſolutis ſpiritibus, ſaluberrimum eſt aqua frigida, aut roſata per ſe, vel cum aceto faciem rigare, & ſpiritus nutrire odoribus bonis, niſi ſyncope eſt à præfocatione ex vtero. Tunc enim grauiter olentia, ſed ori ſtomachi grata, naribus ſunt adhibenda. Spiritus

autem non ſolis odoribus bonis, & vino aromatico inſtaurãdi ſunt: ſed etiã ouis ſorbilibus, carnibus bonis, & ex his aqua, aut iure, intritis, contuſis, concretis, analepticis. Aeger item à ſyncope, hoc eſt, virium omnium lapſu præſente eſt reuocandus, & ſpiritus intro cõculcati foras ſunt euocandi frictionibus partium extremarum, ligaturis dolorificis, vellendo naſum, auriculas, pilos: ſternutatoriis, cucurbitulis in coxis, & ſpathulis: ſi autem ſyncope eſt, ob magnam ſpirituum larga vacuatione inanitorum penuriam, frictionibus, & dictis nunc remediis abſtinendum: quietiq; æger permittendus, hauſto vino, & odoribus admotis. Syncopes curationem ſingulis cauſis debitam, ex Gal. lib. 1. ad Glauc. & lib. meth. 12. repete.

Choleræ morbi acuti curatio.

CHolera morbus eſt cùm vomitu, & deiectione bilioſa deiiciuntur tanto ſæpe impetu, vt inanito ſimul ſpiritu multo vires langueant, & tremor cordis, ac ſyncope ſæpe ſuccedant, & mors: ob id morbis acutis adnumeratur Hippocrati. Curatur autem remediorum gene-

nerib

neribus quatuor.

1 Victus ratione varia in affectu incipiente,& procedente, & ob ſymptωmata ſuccedentia. Affectu incipiente,ſit aër calido frigido temperatus, parùm luminoſus:nam lumen & calor humores exagitat, & ſpiritus reſoluit: tenebræ contrà ſedant,& quietos reddunt:frigus verò quanquam ſpiritum reſolui prohibet, quia tamen materias intro ad ventriculum & inteſtina ex ipſius corporis habitu protrudit,noxium eſt. Odoribus bonis ſpiritus nutriantur & inſtaurentur. Cibus detur paucus,coctu facilis, ſi virium proſtratio impendet. Si autem oppreſsio tantùm & aggrauatio, cibo abſtineatur. Ventriculus autem ad vomendum & deiiciendum effuſus, ante cibum eſt roborandus, admotis,ſi materia frigida & pituitoſa eſt, calidis: vt, oleo de ſpica, menthæ, abſinthii, maſtichini, nardini, vel vnguentis, ex iiſdem oleis & puluere menthæ, abſinthii, maſtiches, ſpicæ nardi, caryophyllorũ,cinnamomi,cardamomi, galãgæ,nucis moſchatæ, xylaloës, & pauca cera, vel fotibus ex iiſdem in vino rubro auſtero incoctis: ſi calida,frigidis: vt,oleo violato,

rosato, cydoniorum, myrteo & puluere rosarum, violarum, santalorum, corallii, balaustiorum, malicorii factis ex his linimentis, vnguentis, fotibus pro varia ægri gratia. Sumptis quoque roboratur, in frigida quidem calidis: vt, syrup. de mentha, miua cydoniorum aromatica, syrup. cydoniorũ cum aromatibus Mesuæ, syrup. de corticibus citri grato & cardiaco, ob id idoneo, si etiam adest syncope. In calida verò frigidis: vt, syrup. & iulepo rosato, de ribes, de granatis, de limonibus, de acida citri parte, datis à duobus aut tribus cochlearibus ad quatuor, & non multo pòst cibo coctu facili, & grato, etiam si parum affectui conueniat: vt, aqua carnium perdicis, vituli, agni: quæ quomodo sit facienda, docet Auic. Detur etiam vua pensilis siccata: si appetitur contusum, oua sorbilia cum succo limonum, aranciorum in calida: cum cinnamomo autem, cardamomo, pauco vino puro in frigida. Odor quoque pullorũ tostorum, & aliorum ita conditorum instaurat vires, ac appetentiam excitat. Potus sit: in frigida, vinum generosum, odoriferum: id enim omnium celerrimè vires instaurat,

rat, præſertim ſi ſyncope adſit : in calida autem, vinum granatorum. Vitentur autem quæ cauſas has augere poſſunt, & animi affectus, qui materias intro trahunt : vt, mœror, timor, cura.

2 Materiam in ventrem receptam vacuantibus, vomitu, aut potius deiectione, vtro natura repet. vomitū igitur iuuabis ſola aqua tepida : vt quæ nec materiam nouam attrahat, neque repertam foueat, ſed temperet & vacuet. Remedio eſt eadem ventriculo à bile flaua in ipſum ruente oppreſſo, vel roſo: in vtroque autem affectu per ſe detur, non cum oleo aliquo, vt quod ventriculum & inteſtinum relaxet. Potes aquæ tepidæ miſcere ſyrupum acetoſum ad ſaporis gratiam, non ad incidendū, aut tenuandum, quòd materia in hoc affectu non ſit craſſa, lenta : aqua ſaccharata, aut decoctum hordei, aquæ loco propinari poteſt. His tamen aſtringentia non miſcenda (niſi virium cadentium imbecillitas id ſuaderet) quia materiam ventriculo contumacius affigunt. Cùm verò aqua ſit flatulenta, illi incoque vel miſce cumini ſemunciam, vel circiter, aut nitri ʒ.ij. Ea autem ad vomitum quàm ad nutrimen-

tum multò largior eſt bibenda, vt ea copia retentrix grauata expultricem mox ſtimulet. Si autem materiæ ad ſedem feruntur, eas iuuamus, ſi vires valent, caſſia, vel manna, vel rhabarbaro in ſubſtantia, vel decocto myrobalanorum : non autē valentiore, quòd materiæ ad fluendum ſunt paratæ. Si verò vires ſint imbecillæ, ſunt firmandæ : pòſt humores abundantes familiari ipſis medicamento purgandi.

3 Materiam à toto corpore in ventriculum & inteſtina ruentem apparantibus, & vacuantibus, ſi aquoſa aut bilioſa: ſi autem corrupta & maligna turgeat, ſine apparatu vacuantibus : ſi benigna eſt, in contrariũ auertentibus (quibus etiam vtendum eſt, vbi ventrem nimium fatigat aquoſa aut bilioſa) vt, balneo ad cutim trahēte, ligaturis dolorificis, frictionibus. Venter etiam inferior per ſumpta & admota aſtringētia, & refrigerantia, ſi calida eſt materia, roborandus, & viæ claudendæ, ne tam promptè fluxionem recipiant : præſertim vbi pro copiæ ratione iam præceſsit vacuatio.

4 Symptωmata in hoc affectu ſæuiſſima corrigentibus : vt, ſitim, aqua hordei,

dei, iulepo roſato, ſucco, & ſyrupo granatorum: vt ſpaſmum ex inanitione, litu, vel fotu, vel balneo, ex oleo violato, ſi cauſa eſt calida: liliaceo, ſi frigida, & cæteris in ſpaſino dictis: vt, vomitum immoderatum ſiſtentibus, cucurbitula ad fundũ ventriculi affixa, vel cataplaſmate ex pane, vino rub. aſtringente, & puluere maſtiches, cinnamomi, abſinthii, menthæ, caryophyllorum: vel ſi cauſa eſt calida, aceto, aut vino granatorum, puluere malicorii, balauſtii, & ſimilium frigidorum aſtringentium.

Imbecillitatis ventriculi curatio.

IMbecillitas ventriculi curationẽ propriam non requirit, ſed ceſſat, morbo, eius cauſa, profligato. Nullum enim ſymptωma, quà ſymptωma eſt, aliquid indicat. Si enim ventriculus eſt imbecillus à tumore præter naturam, curato tumore, imbecillitas, tumoris ſymptωma ceſſat: eodem modo in aliis eius affectibus, quos dolor & imbecillitas ſequuntur. Quæ verò imbecillitas ventriculi à magno aut longo morbo reualeſcenti-

bus adeſt, ea roborantibus qualitate, tum manifeſta, tum occulta corrigenda eſt. Si enim imbecillius eſt ventriculus ab intemperie calida, per refrigerantia curatur, & contrà: ſimiliter in aliis intemperaturis, tam ſimplicibus quàm compoſitis: tam ſolis quàm cum materia eſt faciendum. Non autem ſemper in ventriculo imbecillo vtendum calidis, ſiccis, aſtringentibus: quem errorem præceptoribus ſuis appingit Gal. lib.7.meth.

Lib.7. meth.

Si imbecillus eſt ventriculus ab intemperie frigida, humida ex cruditate, coctioni proſpiciatur exercitatiõe, ſomno, taciturnitate, & ſilentio: & admotis calorificis ſiccantibus: ſed in primis ſumptis: alimentis quidem delicatis, coctu facilibus parum humidis: medicamentis verò materiam apparantibus, incidendo, tenuando, tergendo: deinde vacuantibus vomitu, aut potius deiectione. Similiter à morbo reualeſcentibus, ventriculus laxior, frigidior curatur ſyrup. ſtomachicis, quorum præſtantiſsimi ſunt, ſyrup. abſinthii Ro. etiam hepar roborans: ſyrup. ſeu miua cydoniorum aromatica, & diacodonium Galeni

in fine 6.lib.ſanit.tuend.ſyrup.menthæ, cum dupla aqua menthæ, & abſinthii præcipuè, vel fœniculi, bethonicæ: cùm Є. roſato Gabrielis, Є. diaromaton Meſuæ, galanga puluerata cum vino albo ſumpta, vel in pilulas cum ſyrup.menthæ, vel ſimili, formata, per horam vnam ante cibum, & diagalanga ſecreto quibuſdam remedio, præſertim ad flatus ipſius reſoluendos: Є. ex xylaloë, zingiberis conditi radice vna mane ſumpta, vel theriacæ, aut mithridatii drachma vna ſemel in ſeptimana, granis piperis 6.7.8.integris (ne puluerata ad hepar rapiantur: quod ferè calidum eſt, quibus ventriculus eſt frigidior) hora ante cibum dimidia deuoratis. Coralliũ etiam probatur, præſertim cùm imbecillius eſt ventriculus ab intemperie calida: quia ipſum eſt frigidum: & tunica interior ventriculi gallinarum, quam vt ventrem mergi, & ſtruthiocameli damnabis cum Galen. Per admota quoque ventriculus eſt firmandus, & dolor ſedandus: in frigida quidem cauſa, per calida: vt, oleũ de ſpica, mentha, abſinthio, maſtiche: vt, vnguenta, vel cerata, vel emplaſtra ex iiſdẽ oleis, cera & aromatibus

tibus ſtomachicis: vt per nucem moſcha tam, xylaloën, caryophylla, galangam, maſtichen, mentham, abſinthium: forma remediorum, ſępe mutata, ne vni aſſue-facta natura eius vires contemnat, ab eoq; nihil patiatur. Ob id etiam foueri poteſt vẽtriculus paulò antè paſtus, ſpon gia imbuta vino aromatico, cui incocta ſint menthæ, abſinthii, ſchœnanthi ana Ma. vnus, cinnamomi, ciperi, calami aro matici ana drachmæ duæ, maſtiches, nu cis moſchatæ, ana drach. vna. Poſt hunc verò fotum poris ab eo apertis, ſalubri-ter prædictis oleis partem illines. Bom-bax quoque bene carptus, eodem vino aromatice merſus & ſiccatus: deinde pul ueribus prędictorum aromatum fartus, in epithema ventriculi, forma ſcuti con ſutum, tectum, ligatum imponatur: vel ex iiſdem ſacculi.

Gal. lib. 5. Simpl. cap. 5. Pueri quoq; carnoſi non facilè ſudan tis venter admotus, calore ſuo coctio-nem potenter adiuuat, & catulus pin-guis, & palma manus, ſi carnoſa eſt: de-cubitus quibuſdam probatur, principiò in latus dextrum, vt ad fundum ventri-culi carnoſius, & ob id calidius, & ad co-quendum valentius, alimentum deſcen-dat:

dat,deinde in ſiniſtrum, vt hepar vẽtriculum amplectatur, & ſuo calore ipſius coctionem iuuet: poſtremò abſoluta coctione,rurſus in dextrũ: vt tum per pylωrum fundo inſertum os ventriculi infernum chylus excernatur in ecphyſin, & tenuia inteſtina diſtribuendus per venas meſaraïcas in hepar. Quibus tamen hepar calidius,ſalubre non eſt primò in dextrum cubare,nec diu, niſi conſueuerint.Si verò cauſa mali calida eſt,ſumantur frigida hæc: ſyrup.cydoniorum,roſatus,ex ſucco oxalidis, de ribes cum duplo aquæ roſarum, plantaginis, oxalidis : diarhodon abbatis, aut commune, Є. trium ſantalorum, cõſerua roſarum, ſaccharum roſatum, caro cydoniorum. Sumantur autem horis tribus ante paſtus:quæ omnia præter oxalidem,aſtringendò quoque laxam à calore partem roborant. Admouenda autem oleum roſatum, cydoniorum, myrteum per ſe, vel cum roſis, balauſtiis, malicoriis, ſantalis,ſpodio,corallio:forma linimenti, vel alia. Caue autem ne ventriculum partem natura frigidam, immodicè refrigeres, & ſic vim eius coctricem proſternas. Quanuis enim vẽtriculi intem- *Gal.lib. 7.meth.*

peries

peries calida & frigida, æquè citò curentur, vtraque per ſibi contraria: non tamen æquè tutò: tutius enim calefacis quàm refrigeras. Si imbecillius eſt ventriculus ab intemperie ſicca, curatur vti febris hectica humectantibus: vt, lacte, balneo ex decocto maluæ, violæ nigræ, lactucæ, capitibus, & inteſtinis veruecũ, vino imbecillo, fuluo, diluto, herbis humectantibus.

Doloris ventriculi curatio.

DOlor ventriculi magna cura, præcipuoq; ſtudio placandus, quòd is actionem habet chylωſin, ſeu alimenti in chylum mutationem toti corpori communem, ſeu quo chylo in ſanguinem mutato, partes corporis omnes nutriuntur. Fit autem hic dolor vt alius quiuis ab alteratione ſubita, aut ſolutione continui. Alteratio ipſa intemperiem facit calidam aut frigidam, (nam duæ reliquæ vix per ſe ſunt dolorificæ) aut ſolam, aut cum materia. Si intemperies eſt cum materia, curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione contraria ipſi materiæ: vt, calida, aromatis &c. in frigida:
frig

frigida, vt vino granatorum &c. in calida, vt paulò antè fuſius diximus.

2 Sedantibus dolorem ſtatim vtendis, quòd ventriculus ſenſu eſt tactus exacto præditus: præſertim ore ſuo: qualia ſunt quæ cauſam ipſam, hoc eſt, materiam dolorificam ventriculo expellunt vomitu, aut deiectione: ſi verò altius in ventriculi tunicas ſit recepta materia, antè apparanda eſt incidentibus, tenuantibus, tergentibus, quàm vacuari poſsit: ac interea vt ſedetur dolor, adhibe anodyna, quæ temperatè calida ſunt, & ferè humida, partemq; relaxant, materiæ aliquid digerunt, tenſionem minuunt: vt, fotus cum impleta veſica, vel cum ſpongia imbuta decocto chamæmeli, meliloti, ſe. lini, fœniculi: vel linimentum, ex oleo lini, chamæmeli, anethi: vel vnguentum, ceratum, emplaſtrum, ſimili materia conſtans: vt, farina ſe. lini, fœniculi, radice althææ. Cyathi etiã duo, aut tres, ſeu vnciẹ tres vel quatuor & dimidia decocti chamæmeli potu mirè iuuant. Quæ ſi vincantur, & vires dolor proſternit ſtupefacientibus ſumptis, vt opiatis zazanea Meſuæ ad drachmas duas, vel athanaſia Nicolai à

Lib. 7. meth.

Libro 5. ſimplic. cap. 18.

drach

drachma vna, ad ſeſquidr. vel Philonio Romano, Auic. valentiſsimo à ſemidr. ad drachmam vnam. Illa enim ſomnum conciliant, per quem vires inſtaurantur, nec dolor ſentitur. virtute autem forti adhuc dentur, imbecilla, ne dentur: quia reliquum calorem extinguerent.

3 Materiam parantibus, calidam quidem refrigerantibus, & ſi affluit in ventriculum bilis, etiam aſtringentibus: vt, ſyrup. ex ſucco oxalidis, acetato, roſato, granatorum, cichorii, intybi, violato cum aquis oxalidis, roſarum plantaginis, ſolani, cichorii, intybi. Frigidam verò & pituitoſam (qualis plurima eſſe conſueuit) melle roſato, oxymel. ſimpl. vel (ſi valentiore opus eſt) compoſito & ſcillite cum aqua bethonicæ, ſaluiæ, maioranæ: ſyrup. autem & aqua abſinthii pontici, pituitã affigit tenacius ventriculo: bilem verò indidem deturbat: abſinthium vulgare, vtrunq; humorem potenter deturbat: ſed malum eſt ſtomacho: quia minimum aſtringit, vti & ſeriphium. Melancholicam denique ſyrup. thymi, epithymi, fumariæ cum aquis fumariæ, ſcolopendrii datis ad dies octo. Si à ſanguinis copia dolet

ventr

ventriculus, vena baſilica dextra ſecta ſanguis mittatur quantum indicationes ſuadent.

4 Materiam vacuantibus, ſed clementibus: & quorum vis hepar non tranſcendat: vt, hiera picra bilem & pituitam à ventriculo, & venis meſaraïcis, ac ſima hepatis tantum purgante: non autem ſcammoniatis, & aliis trahentibus etiam à remotis partibus: vt, turbith, agarico. Hieræ loco, præſertim vbi ventriculi intemperatura eſt calidior, caſsia, manna, cum pauco rhabarbaro, myrobalani citreę vſurpentur. *Gal. libr. 7. meth. et lib. 10. c. ph. p. et lib. 6. ſanit.*

Vomitus quoq; ex aqua tepida, bilem flauam ſurſum ad os ventriculi repentem vacuat. Quibus ſi malum non vincitur, etiam diaphœnico vtendum, cuius vis attractrix hepar quoque non ſuperat, licet ſcammonium, & turbith recipiat, ſed quorum vis lentore & aſtrictione dactylorum, amygdalorum, penidiorum, & aliorũ cohibetur. Eadem ratione tutum eſt diacydonium ſcammoniatum, in quo vis calidorum carne cydonia obtunditur. Idem præſtant pilulę ex hiera ſimplici & compoſita, elephanginæ, maſtichinæ Conciliatoris. *Aph. 4. lib. 4.*

5 Intemperiem abigentibus, calidam frigidis, & contrà, tam ſumptis, quàm admotis dictis capite ſuperiori. Si verò ventriculus dolet à flatibus, ſi qua ipſos materia fouet, apparanda & vacuanda: deinde flatus diſſoluendi, primum clementioribus: vt, temperatè calidis, vt chamæmelo meliloto: deinde valentioribus: vt, baccis lauri, alliis: vt Gal. lib. 7. & 12. metho. aniſo, cumino, galãga cum vino aromatite, aut cretico dulci, ſeu maluatico, vel diacumino, diagalanga, dianiſo, & valentiore his confectione ex baccis lauri.

Phlegmones ventriculi curatio.

PHlegmone ventriculi curatur vt phlegmone pulmonis, & phrenitis principiò ſcilicet repellentibus & auertentibus materiam: deinde additis etiam digerentibus: in ſtatu his propè ſolis. *Lib. 7. et 11. meth.* aſtringentia enim & partem roborantia reſoluentibus ſemper miſcenda in ventriculo, vt hepate, ob actionis eius neceſ- *Libro de inæquali intemperie.* ſitatem. Si reſolui non poteſt, quod tamē eſt longe optatius, coquentibus eſt ſuppuranda: & vlcus, vbi abſceſſus erupit, tergendum, ſiccandum, carne implendum,

cicat

cicatrice tegendum, remediis quæ docent Rasis, Auic. & alii.

Singultus curatio.

SIngultus curationem recipit variam pro causa varia. Si enim est à causa externa (id quod rarò accidit) vt aëris calidi aut frigidi occursu: hac ablata, & ægro in aërem contrarium translato, facilè cessat: si verò iam dispositionem reliquit, ea contrariis quoque oppugnanda sumptis & admotis. Si verò fit à materia in vẽtriculo corrupta, aut cibo crassiore: si sursum repat, & æger facile vomat, vomitu expellatur: si ad fundum ventriculi, clysteribus lenientibus, aut etiam purgantibus medicamentis, cassia, manna, hieræ mellitæ vnc. vna diaphœnico à drach. tribus ad drach. quatuor vacuetur: deinde ventriculus roboretur, partim admotis oleis, menthę, absinthii, mastiches, & vnguentis, ceratis, emplastris, reliquisq; dictis in ventriculi imbecillitate, partim sumptis: vt aromatico rosato, caryphyllato, zingibere condíto, & aliis prius dictis. Si fit à sensu tactus ventriculi exquisitiore, vel re aliqua mordaci: vt, acribus, cæpa, allio,

porro,ſinapi,pipere,zingibere: hæc vacuentur deiectione, aut vomitu ex aqua dulci, vel hordei tepida, largiore quidẽ quàm potus gratia, non tamen tam copioſa,vt mox vomitum moueat:aliquandiu enim retenta, melius purgabit ventriculum: poſtea ventriculus roborandus ſaccharo roſato, violato, iulepo roſato, violato, diarhodo, & cæteris tam ſumptis,quàm admotis,in vẽtriculi imbecillitate deſcriptis. Si à flatibus eſt(vt plurimum fit)decoctum menthæ & cumini, & aliorum Raſi ſcriptorum, ad vnc. quatuor ſumptũ,eſt ſalubre:adhæc ſemen aniſi,cumini, caſtoriũ,baccæ lauri, dianiſum, diacyminum, diagalanga, elect. de baccis lauri cũ vino bono ſumpta. Cucurbitula quoque ventriculo,vel etiam vmbilico admota,miraculi modo affectus flatulentos vẽtris inferioris derepentè mitigat,aut tollit.

Lib.14. meth. Somno etiam longiore coquat venter materiam flatulentã: decoctum quoque chamęmeli,meliloti,anethi,pulegii,calaminthes,origani,abrotoni,ſe.ameos,fœniculi, baccarum lauri in vino albo, vel aqua, & pauco vini albi odoriferi flatus potenter diſsipat, ſi ſpongia hoc imbuta

buta decocto,aut vesica eodem semiplena ventriculo admoueatur: illitus etiam ex oleo chamæmeli, liliorum, de spica, & ex his cum aliis, vnguenta cerata, emplastra: filum quoque cum cineribus frixum, linteo inuolutum vtiliter admouetur, vel ipsi cineres per se frixi in scutella ex lixiuio vel vino aromatico, vel potius aqua vitæ super carbones ne flãmam concipiat: Balneo quoque si vires valent, & ieiuni sint, multùm iuuantur. Sternutatio quoque & cohibitus anhelitus, quia cor calidius efficit & vicinas partes suppressis in ipso fumidis excrementis, coquit, aut dissipat flatus singultum excitantes: id quod etiam vulgò fieri videas. Si ab hepatis phlegmone est illa, prius curanda. Si autem singultus est à materia in ventriculo contenta, curatur quinque remediorum generibus. *Gal. aph. 22. lib. 5. & aph. 17. lib. 7.*

1 Victus ratiõe cõtraria ipsi materię.

2 Apparãtibus materiam: pituitosam melle rosato, syrup. de duabus radicibus, cum aquis supra scriptis. Melancholicã deniq; syrup. de pomis, thymo, epithymo cum aqua scolopendrij, fumariæ, & cæteris. Si autem bilis est, vt pituita tenuis, promptè vacuatur, nisi al-

Lib.7. meth. tius in tunicas ventriculi infarcta sint: tunc sequere Galenum.

3 Materiam sic paratam vacuantibus, sed clementibus, & quorum vis hepar non transcendat capite superiori scriptis.

4 Remediis materiã reliquam ventriculo tenacius affixam excutientibus: vt, vomitu, sternutamento Hippocrati lib.6. Apho.13. clamore, saltu, equitatione in equo succussatore: aqua etiam faciei clam & repentè inflicta: quia timorem efficit, quo calor intrò retractus coquit & dissipat. Parum autem probandus est potus largior aquæ frigidæ, nisi æstate media, iuuene bene carnoso, in assueto, in causa calida: quanuis etiam vt tetanum, sic frigidam causam dissoluere possit. Syrup. de papauere datur ad cochlearia duo interdum deploratis ad obtundendum ventriculi sensum, vel semen papaueris albi tusum cum aqua lactucæ, vel eius seminis, & se. lactucæ, & se. hyoscyami albi decoctum. Quæ leuia, si non sufficiunt, philonium Romanum sumatur, quod partim frigidis simplicibus stupefacit, partim calidis resoluit.

Aph.21. lib.5.

Intem

5 Intemperiem ab humore relictam à calido, calidam, à frigido, frigidã tollentibus contrariis. si sicca est, iusculis instaurantibus, & nutriendo humectantibus: illitu quoque ventriculi, & spondylorum, ei propinquorum, ex oleo violato, vel amygdal. dulcium.

Appetentiæ immoderatæ curatio.

APpetentia immoderata, vel est ab inanitione, qualis ex longo morbo reualescentibus ferè aduenit: quibus cibo pauco, & frequenti, sed coctu facili opus est, nec pingui. Nam multus, quia non coquitur, corrumpitur: pinguia, vt iura, carnes, quia ventriculum laxant, nauseam potius excitant, & prosternunt appetentiam illam immoderatam. Si à ventriculi imbecillitate, curetur vt dictum est. Si ob hepatis calorem vehementius distribuentem: pòst, qua ratione curatur, dicetur. Si ob humorem melancholicum à liene ad os ventriculi largius transmissum, qui os ventriculi immodicè contrahat & exugat, dicetur in affectibus lienis. Si à lumbricis omnia vixdum deuorata depascentibus excitetur: audies in affectu hoc intestinorum. *Gal. li. 4. vsus partium.*

Si à pituita multa frigida, acida, ventriculum, ac præſertim ipſius os infeſtante, curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratiõe calida, ſicca, omnibus pituitoſis affectibus communi, præter quàm quòd acria, vt, cepæ, allia, porra, ſinapi, & acida, pituitæ incidendæ, tenuandæ, tergendæ proſunt: ſed appetentiam excitant, ob id in hoc affectu fugienda: aliis tamen pituitoſis ſunt ſalubria.

2 Materiam apparantibus ſępe dictis.

3 Phlemagωgis, frequenter etiam antè ſcriptis.

4 Materiæ reliquias reſoluentibus etiam ſæpe anteà deſcriptis: vt, famem *Aph.21. lib.2.* thorexis, id eſt, meri potio ſoluit Hippo crati. Vinum autem generoſum poſt ci- *Gẽtilis ſic* bos pingues largius, imperat Gal. ad flu- *Galeno* ctuationem & vomitum. Auicen. verò *conciliat* idem vinum ante cibũ propinat, vt ma- *Auic.* teriam coquat.

5 Appetitum proſternentibus, vt ven- *Gal. initio alimẽtorũ & lib.7. meth.* triculi corpus laxum reddentibus, qualia ſunt pinguia iura, & cibaria omnia: vt, oryza cum pinguibus cocta. Si autem ab intemperie calida ventriculi, alimen-

ta cor

ta corrumpãtur, coctu difficilia offerantur: vt, castaneæ, bubula, suilla, panis silign ites, cremor alicæ, & similia. Cùm autem calor appetentiam prosternat, non debet hæc causa recenseri inter eas quæ appetentiam caninam excitant. *Gal. li. 4. morborũ & simp.*

Doloris hepatis curatio.

DOlor hepatis sedatur, vt ventriculi & aliarum partium dolor, per remedia causæ dolorificæ contraria, mistis semper quæ partis robur conseruẽt: quod hepar, vt ventriculus actionem toti corpori communem habet. Si igitur dolet ab intemperie sola, hæc contrariis corrigitur, tutius tamen frigida per calida, quàm contrà. Si cum materia est, vt in phlegmone, scirrho, obstructione, per remedia, singulis his affectibus dicata, pòst dicenda. *Lib. 11. meth.*

Phlegmones hepatis curatio.

HEpatis phlegmone diligenter curanda, ob principis ipsius partis actionem toti corpori cõmunem: cauendumq́ue ne intempestiuè & immodicè refrigerando, aut resoluendo, aut copia humorum largiore in scirrhum abeat

hæc phlegmone : id quod ſex auxiliorũ generibus prouiderimus.

1 Victus ratione tenui & refrigerante, & ita ſanguinem ad fluendum ineptiorem reddẽte: vt, aëre frigido natura, vel noſtra induſtria, cremore hordei, vel iuſculis cum pane loto, fuga vini, carniũ, ouorum, & cæterorum ſanguinem augentium, & calefacientium.

2 Materiam ad hepar fluere paratam, & malum auctură reuellẽtibus, vt ſecta interna vel communi vena dextra miſſo ſanguine quantum vires ferre poſſunt, ac morbi cauſa, & magnitudo poſtulat: vt ligaturis, frictionibus, cucurbitulis in artus ipſos impactis.

3 Frigidis ſtypticis repellentibus materiam ad hepar fluentem, & fluxum prohibentibus aſtrictis hepatis poris, & meatibus anguſtis : ſed mitioribus vtendum, ne viis hepatis contractis obſtructionem in eo excites, & ne immoderatius refrigerando ex phlegmone ſcirrhum efficias, morbũ, aut inſanabilem, aut ſanatu difficilem: ne item ſaniem ex phlegmone hepatis, vt pleuræ & aliarũ partium internarum reſudantem vacuari prohibeas, & in hepar regeras : ſed

modi

modicè tergeas:ne deniq; bilem flauam ita compingas, & folliculi fellis ſtomachorum orificia ſic contrahas, vt bilis in folliculũ recipi nequeat. Sint igitur clemẽter frigida, & ſtyptica:hisq; miſcean tur quæ modicè aperiunt & tergent: ſiue ſumantur, vt ſyrup. roſatus ex hepatica, ex eupatorio verò, ex ſucco oxalidis, cydoniorum cum aqua ſolani, intybi, oxalidis, foliorum & radicum plantaginis, quę refrigerat, ſiccat, aſtringit ſanguinis profluuia, & ſi quid aduratur, refrigerat, addita aqua cichorij, adianti albi, quæ etiam aperit & terget: ſiue admoueantur, vt, litus ex oleo roſato, & cydoniorum: vt, fotus ex aqua roſarum, plantaginis, ſolani cum linteo: vt ſacculi ex tribus ſantalis, malicorio, balauſtiis, roſis tritis, additis caphurę granis quatuor, aut ſex, ſi valentiori remedio eſt opus. *Gal.li.6. ſimpl.*

Si autẽ ſanguis eſt pituitoſus, ſumendum eſt mel roſatum, cum ſyrup. roſato & aqua abſinthij: admouendaque cũ dictis frigidis calida: vt, abſinthium, ſchœnantham, maſtiche: ſiue fotus eſt faciendus, his coctis aut deſtillatis: ſiue ſacculi ex his parum tritis: ſiue litus ex oleo abſinthij, maſtichino.

Mate

4 Materiam coquentibus miſtam, additis tamen ſemper aſtringentibus ad partis principis robur ſeruandum: vt, ſyrup. roſato, ex ſucco oxalidis, de ribes. Si pituita adeſt, mel detur roſatum, oxymeli ſimplex, ſyru. de duabus & quinque radicibus: præſertim ſi phlegmone erit in gibba hepatis, & cocta iam ſit, & corpus reliquum purum: ſi melancholia, ſyrup. fumariæ, & de pomis ſimplex.

5 Materiam illã vacuantibus clementer: per deiectionem, ſi phlegmone ſimã hepatis partem obſidet: vel ſi gibbam, mouentibus vrinam, ſi pauca eſt vtrobique materia: ſi enim multa, etiam per inteſtina eſt ſuſpecta purgatio Galeno. Caſsia igitur, manna, & rhabarbari infuſum bilem (ſi abundat) vacuando ſunt ſalubria, quia non trahunt à longinquo, nec materias exagitando ad fluendum incitant.

Lib.3. metho.

6 Reliquias materiæ digerẽtibus, miſtis tamen ſtypticis: vt, abſinthio pontico, roſis, maſtiche, ſchœnantho, ſpica nardi. (Pars enim hæc opus habet toti corpori commune, & ad vitam neceſſariũ) cum chamæmelo, meliloto, anetho, althæa, ſiue decoctum ad fouendum hy-

pochondrium dextrum facere libet, ſiue ex his tritis ſacculum, ſiue linimentum, vel vnguentum ex oleo lilij chamæmeli, anethini, abſinthij.

7 Intemperiem à materia relictam ferè calidam à ſanguine & bile corrigentibus frigidis: vbi ſcilicet phlegmone reſoluentibus eſt perſanata. Si enim ſuppuratur (quod dolores & febres tūc intenſiores declarant) coctio hæc nobis iuuāda cataplaſmate ex decocto ficuum ſiccarum, vuarum paſſarum, althææ, maluæ, ſe. lini & fœnigræci, cum butyro, oleo, amygdal. dulcium, adipe gallinæ, anſeris. Abſceſſum deinde rumpes motu violento, qualis in ſaltu, vomitu, tuſsi, ſternutamento fit: poſtea tergebis per vretica: vt, decoctum cicerum rubrorum, vel hordei cum mulſa, vel aqua ſaccharata, ſi vlcus eſt in gibba: per caſſiam verò, mannam, ſerum lactis caprini, & alia aluum deiicientia, ſi eſt in ſima. Poſtremò vlcus eſt glutinandū cum bolo armenia, ſigillo lemnio. Si autem hepar obduruit, molliatur emplaſtro me liloti Meſuæ vel malua, althæa, farina lini, fœnigræci, butyro, cerato œſypato Philagrij apud Meſuem: adhæc œſypus

Apho. 47. 2.

ipſe

ipſe cum oleo amygdalarum dulcium,
Gal. li.2. Art. cur. ad Glauconem. vel butyro, mirè ſcirrhos emollit: qui ſi ſint exquiſiti & abſoluti, ſunt inſanabiles in hepate,& cæteris partibus.

Imbecillitatis hepatis curatio.

HEpatis, vt aliarum partium imbecillitas, à quauis intẽperie inſigni fit: per contrariaque corrigitur, additis clemẽter aperientibus:quòd ferè ſimul adeſt obſtructio à cõgeſtis in eo per imbecillam ſanguificationem excrementis:additis etiam modicè aſtringentibus, quæ partis principis robur:præſertim à calore ſolutum, aut ſoluendum tueantur. Sint pręterea tenuium partium, tergeant, leniant, vt dicta excrementa vacuent. Quas vires habent terebinthina, cinnamomũ, vuæ paſſæ,piſtacia, ſchœnanthum, ſpica nardi, abſinthium ponticum:quanuis enim caleant, ſunt tamen ob id ſalubria,quòd ferè hæc imbecillitas ab intemperie frigida fit, vel primo, vel ſuccedente calori immodico, & ob id hepatis ſanguinem,& ſpiritum,et calorem natiuum diſsipanti : ſi tamen calor adhuc ſubeſt, vitentur calida,& vuæ paſſæ

paſſæ hepati tota ſubſtantia familiares acidæ (quales nobis clibano coctæ) ſumantur loco dulcium: vt quæ etiam dyſenteriam hepaticam ſanent. Tam intybus quoque & hepar lupi, quàm caro limacum, hepatis intemperie, tum calidę, tum frigidæ, ſalubris eſt tota ſua ſubſtantia, ablato limacum lentore multis lotionibus & frictionibus in lixiuio calido, vel aqua calida, ſali aut arenis miſta: frigida enim dureſcunt. Aqua etiam ex limacibus deſtillata mane ad vncias ſex ſumpta, hepar imbecillum mirè roborat, & phthiſicis gracilibusq́ue eſt remedio: abſinthium ponticum idem promittit, vt etiam ſolo ipſius vſu hydrops ſanetur: cuius ſpecies omnes drachmis duabus diacurcumæ mane cum liquore aliquo, vt aqua abſinthij ſumptis, ſanari ſcribit Auicen. Aqua hordei intemperiem hepatis calidam poſt febres biliosas relictam perſanat. Dialaccæ etiam cochlear vnum, hepar roborat. Δὶ ὄινȣ, Gale. lib. 8. c. ph. p. cap. 14. dyſenteriam hepaticam ſanat, Auicennę & aliis multis probatus paſtilus. Rhabarbarum hepatis vita, & aliorum medicamentorum frænum, bis in hebdomada ſumptum ad

drach

drachmam vnam dysenteriam hepaticam secreto quorundam inuento persanat. Idem possunt trochisci de rhabarbaro, bis quoque in hebdomada sumpti à drachma vna ad drachmas duas: & trochisci de rosis, vel de eupatorio cum syrup. absinthij, eupatorij, vel aquis similibus: sæpe enim mutanda sunt medicamenta in affectu hoc longiore, ne naturá partis vni assueta, eius vires contemnat. Quòd si aliquod horũ sit paulò calidius, temperabis aqua cichorij, intybi, & aliarum seridis specierum: spodium quoque & diarhodum abbatis, & commune, & ∈. trium santalorum Nicolaï. Quòd si facultas hepatis coctrix est imbecilla, salubria sunt calida humida: si retentrix, sicca: quia tamen vna partis alicuius facultate naturali imbecilla, reliquæ debiles esse consueuerunt, ob id medicamentum cõpositum, omnes istas facultates naturales roboret oportet: vt, electarium trium santalorum, syrup. de eupatorio vero, vel de absinthio pontico seu Romano, adiectis simplicibus medicamentis, quæ facultates quæsitas sortita sint, qualia & abundè sunt dicta, & dicentur posteà.

Icteri

Icteri curatio.

ICteri varia eſt curatio pro cauſis variis: qui autem eſt à bilis copia, hepatis, & venarum intemperiem calidam ſequente, curatur quatuor auxiliorum generibus.

1 Victus ratione refrigerante, humectante.

2 Bilem, ſi craſsior eſt, & tenacior apparantibus: vt ſyrup. ex ſucco oxalidis, granatorum, omphacii, limonum, citrorum, intybi, cichorii, violarum, roſarum cum duplo aquarum ſolani, plantaginis, lactucæ, oxalidis, intybi, cichorii.

3 Cholagωgis, vt caſsia, manna, electario roſato, vel de ſucco roſarum, diapruno ſcammoniato, rhabarbaro vel pulue-rato, vel, ſi timetur obſtructio, infuſo. Venæ etiam ſectione, ſi toti corpori eſt communis intemperies, & ſi non eſt ſuſpicio, ne bilis largior, calidior, tenuior furioſa turgeat, cùm ſanguis aliorum humorum ſit velut frænum & retinaculum.

4 Intemperiem calidam, quæ icterum regignere poſsit, tollentibus ſumptis & admotis, frigidis & tenuibus prædictis.

Horis enim duabus ante paſtus vacuata ex hepate bile (alioqui retenta putreret, febresq́; augeret, vel gigneret) hypochondrio dextro applicetur pannus lineus merſus his: aquæ intybi lib. vna, aquæ roſarum roborantis vnciis duabus aut tribus, aceti ad penetrandum vncia vna, ſpicæ ſcriptulo vno, vel croci granis quatuor, ad calorem partis ſanguificæ tuendum, ſantalorum, ſpodii ana drachma vna: fiat epithema hepatis vel cordis calidi: cui tamen cordi hæc omni tempore applicari poſſunt: quia coctionis inſtrumentum non eſt, additis tamen aquis bugloſsi, been vtroque, caphura, caryophyllis, ligno aloës, croco multum cardiaco: ſed his tribus quæ calent, manu parciſsima. Sumuntur verò conſerua violarum, roſarum, & alia nunc dicta in apparanda bile. Si verò icterus eſt ab obſtructione per bilem craſſam aut pituitam, curatur remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione tenuante, aperiente, calfaciente minus ſi à bile eſt obſtructio, quàm ſi à pituita.

2 Materiam apparantibus, vt ſyrup. incidentibus, tenuantibus, aperientibus, primo

primo mitioribus: vt dictis,& de bizantiis cum aceto: deinde de duabus radicibus, poſtea de quinque: & item melle roſato,ſyrup.eupatorii cum aqua cichorii,aſparagi,lupuli, fœniculi, apii, caſſuthæ, eupatorii: purgato prius ventriculo per caſsiæ drach.decem, vel mannæ vnc. duas, vel diaphœnici drach. duas, tres, vel pilularum elephanginarũ ſcriptula quatuor, ne prædicti ſyrup.materiis multis & craſsis à ventriculo in hepar tractis obſtructiones augeant.

3 Bilem craſſam, & miſtã ei pituitam vacuantibus: vt,agarico potenter obſtructa liberante: vt rhabarbaro ad drach. duas, vel tres infuſo horis decem, vel duodecim in aqua cichorii,vel intybi,& pauco vini albi odori,& fortiter expreſſo: cui in robuſtis addere potes agarici trochiſcati drach. vnã,& ad ſaporis gratiam iulepi violati vnciam vnam: vel diaphœnici, aut ∈. indi vnc.dimidia,vel hieræ ſimplicis, cum melle, vnc.vna, agarici trochiſcati drachma vna. Clyſteribus etiam acribus, & quorum vis inteſtina tenuia attingat, eſt opus: quibus etiam citetur aluus alioqui his pigrior, quia bilis ad eam ferri ferè deſiit pro-

pter obſtructionem. Vena quoque ſecatur, vel baſilica vel ſaluatella vulgò dicta, inter minimum & anularẽ digitum media dextræ manus: præſertim cum bilis ſanguini eſt miſta: ſic enim humores in hepate fixi agitantur, ſtationemq́; deſerunt. & obſtruere deſinunt.

4 Meatus aperientibus ſyrupis, & aquis prius dictis materiã apparare: præterea radicibus quinque apii, fœniculi, aſparagi, ruſci, petroſelini lotis, & ad dimidias ex aqua coctis: adhæc foliorum rhaphani contuſorũ decoctũ, vel eo gratior aqua inde deſtillata matutinis quatuor, ſumpta ad vnc. quatuor. Lumbrici quoque ſiccati & ſumpti cum vino albo, & ſaccharo ad ſaporis gratiã, à neſciente ne auerſetur, icterum ſanant Auic. & aliis permultis, vi quadam ſecreta: idem puluis cum ſyrup. de bizantiis in pilulas formatus, quę auri foliis intectæ ſumantur: & poſtridie bibat ſerum caprinum. Idem præſtat Auic. ſtercus canis oſsibus tantùm paſti: praſsii item decocti ex vino albo tenui vnciæ quatuor ſaccharatæ matutinis aliquot potæ, omnem icterum ſanant: vel vnc. quatuor decocti perfecti cicerum rub. & radicum aſparagi. Ca-

præ

præ item prius nutritæ herbis aperientibus, fœniculo, apio, petroſelino, ruſco, lupulo, eupatorio, aſparago. lactis libræ tres, accipiant nocte vna ſeminis cnici pugillum vnum: poſtridie caſeoſa eius ſubſtantia ſeparata ſerum potu icterũ liberat Auic. Idem præſtãt aperiẽtia hæc, ſcilicet dialacca, diacucurma, diacalaminthe, à drach. duabus, ad drach. quatuor, & trochiſci rhabarbari, eupatorii, roſarũ, ad drachmam vnam cum aquis prædictis, mutata ſæpe remedii forma, vt in cæteris affectibus diuturnis: ne vni natura aſſueſcat, ſed ſemper in id fiat mutatio, quod affectus & affectæ partis natura & aëris expoſtulat. Cutis autem & oculorum color flauus tollitur, partim mouentibus vrinas dictis, partim admotis, ſcilicet balneo ex decocto chamæmeli, meliloti, & ſimilium: balneo item ſulfureo, & aëre calido, cæteriſq; poros aperientibus, & humorem tenuantibus, foraſq; trahentibus, & ſudore vacuantibus. Oculo autẽ conferunt ſternutamenta, quia materiam excutiunt, & acetum calidum odoratum: vt eius vapore apertis poris materia exhalet. Eiſdem initio aqua roſarum applicari poteſt, ne adeò

tingantur : aliis autẽ temporibus hæc & cætera aſtringentia ſunt noxia.

Si autem icterus eſt niger, curatur vt præcedens, ſed remediis melancholiæ debitis : de quibus in lienis affectibus.

Obſtructionis hepatis curatio.

HEpatis obſtructio à materia multa, craſſa, lenta, curatur remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione tenui & tenuãte, præſertim vbi multus & crudus eſt ſuccus: poſt coctionẽ verò vino albo tenui, capparibus, radicibus petroſelini, cichorii, apii, fœniculi. vitentur autẽ vina craſſa & dulcia omnia, & acerba & cruda, & cætera craſſum & lentum ſuccum gignentia : ſomnus item diurnus, præſertim mox à cibo, & diuturnus.

2 Poſt purgatum per caſsiam, aut hieram picrã, aut pilulas elephanginas ventriculum, incidentibus, & tenuantibus, & tergentibus materiã : vt melle roſato, oxymelite, ſyrup. bizantiorum, radicum duarũ aut quinque, eupatorii cum aquis fœniculi, caſſuthæ, eupatorii, aſparagi.

Mate

3 Materiam obſtruentẽ vacuantibus: vt, venæ baſilicæ dextræ ſectione, omni magnæ obſtructioni hepatis, etiam initio ſtatim competenti: præcipuè ſi à ſanguine eſt, aut etiam pituita cum ſanguine miſta, aut etiam ſola. Cùm enim materias exagitet, locoq; moueri cogat ſanguinis miſsio, obſtructioni hepatis, etiã à pituita confert: & poſt hanc diaphœnicon, ∈. indum, ad drachmas quatuor cum decocto radicum aſparagi, fœniculi, ruſci, petroſelini, apii, & ſimilium, vel agarici trochiſcati drachmæ duæ aquis fœniculi, aſparagi, & ſimilium, cum pauco ſalis gemmæ, vt actio eius ſit vegetior, infuſæ horis decem: vel rhabarbari drachmæ duæ aut tres iiſdem aquis cum pauco vino albo odoro infuſæ, addita, ſi opus eſt, drachma vna diaphœnici vel agarici trochiſcati: pilulæ etiam de rhabarbaro, cum pauco diarhodo ad calorem earum remittendum.

4 Vias iam purgatas aperientibus, frigidis quidem, ſed tenuantibus in materia calida, vt, bile craſſa, qualia ſunt intybus hortenſis & agreſtis, cichorium, & omne ſeridis, ſonchi, hieracii, chondrillæ genus: ſyrup. cichorii à Nicolao ſcri-

 ptus,

ptus,cum rhabarbaro,aqua foliorum, & radicum plantaginis,decoctum quinque ſeminum communium frigidorũ, rhabarbarum. Si frigida autem eſt materia, calidis ſyrupis, & aquis ante dictis in ſecundo remediorũ genere, aperiendum. Si vtraque miſceatur,temperatis : vt, lupo ſalictario, vuis paſsis, glycyrrhiza, adianto albo, trochiſcis roſarum,vel eupatorii : vel calidis,& frigidis prædictis certa menſura miſtis : vt, dialacca, diacucurma,praſsii decoctũ, trochiſci rhabarbari cum aqua cichorii, intybi, diarhodo. Si ob vaſorum hepatis, & in his extremis oſculorum anguſtiam obſtructio fit, hac percurata vitentur craſſa, lenta, multa alimenta, motus, balneum, ſtudium : ſomnus mox à cibo. Si ab hepatis imbecillitate, illi proſpiciatur vti antè ſcripſimus.

H*ydropis curatio.*

HYdropis aſcites curatur tribus remediorum generibus.

1 Victus ratione calida ſicca:quoniam cauſa eius tumoris in ventre continens, & propinqua, eſt aqua frigida humida: ad hæc hepatis actio, ſcilicet ſanguificatio

tio

tio frustrata est ab intemperie frigida, licet eam intemperies calida sanguinem & spiritum resoluēdo excitet interdum: túncque minus calidis pugnandum est, quàm dum à frigidis causis abolita est sanguificatio. Viuat igitur in aëre libero, calido, sicco, natura partis anni, aut nostra industria, ignibus luculentis, suffitibus aromatum. Cibi condiantur pipere, caryophyllis, & similibus aromatis: sed ii si vires valent, sint pauci, vt calor natiuus aquas illas interea resoluat. Vinum sit album tenue, sed paucum: vinosum tamen, nisi à causa sit calida. aquam verò ne spectent quidem, quod siti inexpleta cum torqueantur, visa illa ad bibendum incitantur.

Exercitatio & vigilia largior quiete, & somno est salubris, nisi magna ex tumore spirandi difficultas prohibeat.

2 Aquas hydropem excitantes, vacuantibus primò purgatoriis: vt, sero lactis caprini, rhabarbaro, hepar etiam roborante, agarico hepati innoxio, succo brassicæ marinæ (quam soldanellā vulgus, arabes cachitam vocant) citra molestiam hydragωgæ, & hepar roborante (Quæ duo effecta in hydrope curan-

Serapio. do ſunt neceſſaria) ac etiam faciei maculas tergente. Datur autem à drachmis tribus ad quatuor Myrobalanis citreis etiam in cauſa calida: ſagapenum item in catapotia Meſuæ formatum drachma vna, valentius purgat quàm braſsica marina. Radicum quoque ireos ſylueſtris, aut ex loco ſicciore, purgatarum, lotarum, & tritarum ſuccus reſidendo purgatus, quarto vel ſexto quoque die ſumptus: primò ad drachmas duas, tres, tandem ad vnciam vnam, ſeu cum Gordonio, quantum dimidia oui teſta contineri poteſt, aquas valenter purgat, & curabilem omnem aſcitem perſanat intercedentibus verò diebus hepar roborabis ſucco vel aqua, praſsii, abſinthii, caſſuthæ: his etiam omnibus aquas hydropis purgantibus miſcenda ſunt hepar roborantia: aut poſt illa ſunt ſumenda: datur etiam eius ſucci ſemuncia cum ſyrup.capil.vene. vel ſi friget cœlum cum ſyrup.abſinthii, aut praſsii vncia vna,& vini albi parui vnc.duabus, vel decoctũ ireos diebus nouem, horis tribus ante cibum datur: vel radicis huius taleolæ decem, vino albo imbecillo macerantur nocte: poſtridie vinũ ipſum

mane

mane bibitur diebus aliquot magno ſuc
ceſſu. Fiãt autem vacuationes aquarum *Aph. 27. lib. 6.*
parcæ, ſed frequentes, vt interim robo-
retur natura. Thymelæa quoque (me-
zereon Arabes vocant) & ex ea electa-
rium Meſuæ drach. duabus ſumptum,
magna moleſtia multas aquas vacuat, no
cetq; hepati: ob id non vtendum: nec
daphnoides, quam laureolam vocant:
ſuccus quoque cucumeris agreſtis ſic-
catus, elaterium vocant, omnium pur-
gantium durantiſsimus: nam Plinio etiã
centum annos integer ſeruatur. euphor
bii quoque grana octo, & pilulæ de
euphorbio Meſue, vna parua pilula, da-
tæ etiam in quartana, & arthritide fri-
gida, multum vacuant, ſed clementia
ſunt tutiora: vt, agaricus, rhabarba-
rum, braſsica marina, iris.

Venã verò in hydrope ne ſeca, quia
intemperiem frigidam hepatis vacuato
ſanguine auxeris, niſi hydrops ſit à ſup-
preſsis menſibus, aut hæmorrhoidibus, *Aph. 12. lib. 6.*
ſanguine vtrinq; vacuari cõſueto, in va-
ſa, & hepar regurgitãte, & colorem eius
natiuum præ copia, & craſsitie, & qua-
litate ſæpe aliena ſtrangulante. Quan- *Gal. ibidem.*
quam autẽ in aſcite & tympanite inter-
dum

dum rubra ſit vrina, non ob id vena ſecanda eſt, quia talis fit ob imbecillitatem facultatis hepatis coquendo ſecernentis. Si hydrops eſt ab hepatis tumore aliquo præter naturam, is antè eſt curandus, vt antè eſt præceptum.

2 Secũdò, vreticis & aperientibus inter purgatoria ſumptis: vt, ſyrup. bizantiorum, duarum & quinque radicũ cum aqua, aut decocto abſinthii, fœniculi, praſsii, caſſuthæ.

3 Tertio per inſenſilem tranſpiratum reſoluentibus: vt, ventris ſolius inſolatu, aut in arenis calentibus impoſitu, aut balneo ex vrina pueri bilioſi, aut ſuffitu per menſam, foramen ventri recipiendo æquale habentem, facto ex decocto ſaluiæ, maioranæ, roriſmarini, pulegii, chamæmeli, anethi, origani, calaminthes, ſtœchados, foliorum lauri, ſalis, aluminis, ſulphuris in vini albi, & lixiuii, ana lib. octo: impoſitis ſæpe lapidibus ignitis, ne frigeſcat. Ne autem vapor diſperdatur, dolio ſuffitus materiã continenti, aut panno denſo prohibe. Ventri etiam applicare poſsis ſacculos, arena, ſale, alumine, ſulphure plenos, vel oleum lilii, anethi, vel puluerem ſeminis aniſi,

baccar

baccarum lauri, & ſimilium: vel ex his & ſtercore caprino, aut vaccino à vacca adhuc calido cataplaſma: vel vnguentum agrippæ, vel limaces cum teſta tritos cataplaſmatis modo, donec per ſe cadant, admouere. *Gal. libr. 11. ſimpl.*

Poſtremò vẽtris inciſione aquas emittere licet, vbi cætera nihil profuerunt, ſi æger eſt iuuenis & robuſtus: nec tamen vniuerſim vacues, ſed particulatim per dies aliquot. Aperitur autem ad muſculum obliquum aſcendentem dextrum, ſi hepar primariò eſt affectum: ſiniſtrum verò ſi lien cute prius deorſum reuulſa, vt poſt inciſionem locum naturalem repetens, hiatum obturet, ne aqua largior effluat, vel immiſſo ſiphone in hiatum: aqua autem quotidie bis, aut ter ſiphonis operculo ablato mittatur, ægro interim roborato cibis delectis, & cõdituris analepticis: vt dialaccæ drachmis duabus mane ſumptis: vel diacucurma, cũ aqua intybi, abſinthii, caſſuthæ, & cibis calidis modicè humidis, tenuibus, coctu & diſtributu facilibus: aut ſi cauſa eſt calida, electario trium ſantalorum, diarhodo abbatis. Hepar quoque lupi, & rhabarbarum, & trochiſci ex eo hepar mirè roborant,

borant, bis in hebdomada dati ad drachmas duas, & alia quæ tota ſua ſubſtantia hepar roborant Electuarium de vino, ſyrup. de bizantiis, ſi calida eſt cauſa, ſi verò frigida, ſyrup. abſinthii cũ aqua praſii, caſſuthæ, eupatorii.

Hydrops tympanites curatur:

1 Victus ratione, vt prædictus hydrops calida ſicca, & flatus reſoluente, & fuga eorum omniũ quæ flatus gignunt, fame, ſiti, exercitatione.

2 Flatus ipſos diſsipantibus medicamentis, & aquas, pituitasq; flatuum fomites vacuantibus antè dictis & dicendis. Flatus autem diſsipant, ventri impoſiti calentes ſacculi ex milio, panico, ſale, cinere, furfure, & ſulphure: ſpongiæ item vel panni merſi decocto chamæmeli, meliloti, origani, calaminthes, & ſimiliter reſoluentibus: veſica eodem decocto plena.

Gal. libr. 13. meth. Cucurbitula quoque magna cum larga flamma, bis, ter'ue vmbilico impoſita ſine inciſione mirè flatus in colico dolore, & tympania reſoluit. Galanga, cyminum, diagalanga, diacyminum, diamoſchus ſalubriter ſumuntur, & Ɛ. de baccis lauri drach. tres, vel ſemũcia clyſterib

ſteribus miſcetur factis ex rutæ, ſaluiæ, ana ma. vno, florum chamæmeli, meliloti, anethi, cẽtaurii parui, chamædryos, ana pug. vno, ſe. aniſi, cymini ana drachmis duabus coctis in lixiuio, aut vino, aut hydromel, aut aqua fabrorum, addita hieræ picræ ſemuncia, & olei anethi, aut rutæ, vnciis tribus: balani quoque ex dictorum puluere, miſto cum melle cocto ad conſiſtentiam idoneam. Ventrem quoque linteis calidis fricuiſſe bonum eſt, vt apertis poris tenuati flatus exhalent: melius cum manibus carnoſis, & calentibus, & admotis animalium viſceribus natura ſua calidis.

3 Diſpoſitionem hepatis, cauſam mali, tollentibus: iis ſcilicet, quæ illi diſpoſitioni ſunt contraria, & hepar roborant: de quibus ſæpe prius eſt dictum. Raro autem hydropis ſpecies ſunt ſimplices, ſed ferè ſecum implexæ.

Hydrops ſarcites (qui & anaſarca, & hypoſarca, & leucophlegmatias dicitur,) curatur victus ratione, vt hydropes dicti, calida ſicca: vt, aëre æſtiuo, natura vel induſtria, fuga frigidi, humidi: qualis pluuius, nebuloſus. Cibo pauco, raro, ob coctricis & ſanguificæ facul-

tatis

tatis imbecillitatem coctu facili, ſed euchymo, aut tenui potius quàm craſſo: vt, vino flauo, ſed pauco, carnibus delectis, vitellis ouorum recentium ſorbilibus, pane duro, aut biſcocto: vino, ſi opus eſt, merſo, & aſperſo interdum puluere cinnamomi, caryophyllorum, galangæ, macis, aniſi, amomi, laccæ lotæ: aut per hunc puluerem vino aliquoties colato.

Exercitatio quę ſudorem excitet continenter tergendum, eſt ſalubris, ſi vires valent, aut eius vice frictio multa, mollis, aut mediocris: vigiliæ item & affectus animi, & ſiccantia reliqua.

2 Materiam pituitoſam per carnem & habitum corporis totum ſparſam, primum apparantibus dictis in aſcite: vt, melle roſato, oxymelite ſimplici, ſyrup. duarum & quinque radicum, cum aqua abſinthii, fœniculi, caſſuthæ per dies quinque, aut ſex: diutius enim apparanda, quàm aſcitæ materia fluxilis & liquida, ventriculo propinqua, & hepati. deinde vacuantibus: vt, hieræ picræ mellitæ vncia vna, vel eiuſdem ſemuncia cũ agarici trochiſcati drachma vna, vel pilularũ de rhabarbaro drach. duabus, quarto quoque die ſumptis: (pituitam

tuitam enim, & ex hac putrefacta bilem purgant, & hepar roborant,) vel rhabarbari, & agarici trochiſcati, ana ſcript. duobus ſeptimo quoque die ſumptis, vel diaphœnico, ∈. indo. quanuis ſcammonium hepati noxium eſt: poſt ea autem ſcammoniata dantur, quæ noxam emendent, aut potius cum his vel ante hæc, quæ noxam prohibeant: in quibus enim affectibus hepar imbecillum eſt, quæ ipſum lædant fugienda ſunt: vt ſcammonium, elleborus, colocynthis: quibus ſi coacti vtimur, diebus conſecuturis ea demus, quæ ipſum roborent, & noxam corrigant, vel potius ante: propinanda autem ſimul quæ prohibeant. Vacuandum eſt autem ſæpe, quia affectus eſt longus, & ſolui contumax. Bilem verò in hydrope vacuari nolunt quidam, quòd ea calida ſicca pituitam frigidam humidam coërceat & emendet: niſi fortè hydropi complexa ſit febris bilioſa, aut pleuritis. Tunc enim vt in complicatis affectibus contraria remedia indicantibus, vrgentioris maior eſt habenda ratio, non neglecto tamen altero. Venæ autem ſectio quanquam omni hydropi eſt noxia, maxime

tamen tympaniæ, medio modo aſcitæ, minimum hypoſarcæ: quia in hac hydropis ſpecie, minus quàm prædictæ duæ maligna (tympanias enim peſsimus, aſcites amborum eſt medius) cùm in venis contineatur, vt in aliis duobus ſub peritonæo, aliquid eius cum ſangui ne vacuatur, præſertim ſi anaſarca eſt à ſuppreſsis menſibus, aut hæmorrhoidibus. Vacuatur item materia hæc vreticis: vt ſyrup. bizantiorum, & ſucco praſii, vel decocto eiuſdem, aut radicum petroſelini, apii, fœniculi, ruſci, aſparagi. Cantharides autem vitandæ, quia flatulentæ, & veſicam vlcerant: Foris admota materiam hanc reſoluunt: ſol æſtiuus nudo corpori occurrens, aut arenæ ab hoc calfactæ, cinis ex vino frixus, laconicum, ſuffitus per lapides ignitos: ex decoctis in vino, foliis lauri, anetho, origano, abrotono, ſaluia, roremarino, & ſimilibus. Balneum quoq; ſalſum, nitroſum, aluminoſum, ſed ſulphureum naturale, aut etiam artificiale melius: ſalubre etiam ægrum menſæ incubantem immitti in clibanum extracto pane tepentem, ſic tamen vt caput ſit extra præfurnium, ne calido aëre ſuffocetur.

Libro 11. ſimpl. & 3. tẽper. et de Theriaca.

Diſpo

3 Diſpoſitionẽ hepatis,anaſarcæ cauſam tollentibus,vt obſtructionem,vt tumorem præter naturam,vel intemperiẽ aliquam ſimplicem vel compoſitã, imbecillitatis effectricem, ſanantibus contrariis:vt intemperiem frigidam oppugnabimus electario dialacca, diacucurma,abſinthio,eupatorio, rhabarbaro,trochiſcis de rhabarbaro per ſe,aut cũ puluere diarhodi,ſi calor metuitur.

Doloris ſplenis curatio.

DOlor ſplenis ſi ab intẽperie eſt ſola calida,frigida,humida,ſicca, ſimplici vel compoſita: contrariis ęqualibus ſumptis & admotis eſt alteranda: vt pars ad temperięm iuſtam redeat:quam rem victus ratio in ſumendis, admouendis, educendis, & faciendis, abundè præſtabit.Si verò eſt ab intemperie cum materia,calida quidem,vt melancholia,tribus remediorum generibus curatur.

1 Materiam apparãtibus ſyrup. fumariæ,epithymi,acetato, intybi, cum aqua intybi,oxalidis,fumariæ.

2 Eandem vacuantibus, vt pilulis aureis aggręgatiuis, folliculis ſennæ, E. hamech.

3 Reliquias resoluentibus, & partem roborantibus, sumptis quidem: vt, diarhodo abb. ∈. trium santalorum, saccharo rosato, & prædictis syrupis, & aquis. admotis verò oleo rosato, violato, vel aqua plantaginis, rosarum, violarũ, cum ipsarum puluere. Si autem materia est pituitosa, aut succus melancholicus, apparanda est sæpe dictis prius auxiliis, sed valentioribus, quàm si in hepate esset similis affectus, quòd lien à ventriculo per venas mesaraicas longius abest: ob id ipsius remediis acetum est miscendum, vt si causa est calida, syrup. acetatus: si frigida, oxymeli simplex, compositum, scilliticum syrup. de radicibus duabus, quinque. Pòst vacuanda agarico, hiera picra Galen. diaphœnico. Intemperiem verò splenis frigidam tollent, sumpta quidem, theriaca, diamoschum dulce & amarum, ∈. aromaticum rosatum, ∈. ex baccis lauri: admota verò decoctum rutæ, anethi, pulegii, calaminthes, chamæmeli, se. anisi, cumini, ex spongia, aut vesicæ impositum: post id, oleum capparũ, rutæ, aneti. Si dolor est à tumore præter naturam calido, vt, phlegmone, auertenda est fluxio, secta basilica sinistra, nisi

lib. meth. 11.

men

mẽſium ſuppreſsio,aut hęmorrhoidum eam phlegmonem excitarit: tunc enim ſecãda vena malleoli,aut poplitis, repellendumq́;,foris admotis frigidis: vt,oleo roſato, violato,aqua ipſarum, & plantaginis: idq́; in principio fluxionis. In augmento autem repellentibus frigidis, & parum aſtringentibus,miſce pauca quędam leuiter digerentia: vt, oleum chamæmeli,amygdal.dulcium. In ſtatu digerentibus magis agendum: vt,decocto chamæmeli,meliloti,althææ,ſe.lini,fœnigræci,oleo amygdal. dulcium,capparis, in varias medicamenti formas compoſitis: ſed caue ne dureſcere paratũ lienẽ obdures: ac ex ipſius phlegmone ſcirrhum excites,valentius & intẽpeſtiuius, vel refrigerando,vel digerendo. Poſtremò vacuata omni materia pars roboranda oleo maſtichino, & roſato. Si autem ſplenis eſt tumor durus, vt ferè fit,ab humore melancholico, curatur tribus etiã remediorum generibus.

1 Poſt victus rationem ex curatione melancholiæ morbi repetitam: his quæ materiam melancholicam expelli apparãt: vt,ſyrup.thymi,epithymi, fumarię, de pomis, & ſimul acetatis, ſyrup. ace-

Ga.li.14 meth. tato ſimpl.oxymelite aliquo (nam in liene & carnoſis partibus ſcirrho affectis, tutus eſt aceti vſus Gal.) cum duplo aquarum ſcolopendrij, aſplenij, fumariȩ, tamaricis: quæ omnia tota ſubſtantia lienem iuuare probata ſunt. Ob id vinum iiſdem aquis diluunt, vel vaſe ex tamarice continent antequam bibant, vel vino macerant folia aut cortices: præſertim *Hipp.in natura huma.* radicum tamaricis. hæcq́ue multos dies ſumenda: quia humor hic apparatu & purgatu difficilis.

2 Vacuantibus melancholicum ſuccum: vt confectione hamech: pilulis fumariæ, indis, lapidis armeni, vel cyanei, à drach. vna ad ſcript. quatuor, myrobalanis indis, cũ epithymi drach. 2. & oxymelite. frequenter autem materia hæc tum apparanda, tum vacuanda eſt: propter dictam prius cauſam.

3 Tumorem durum mollientibus, & digerentibus: vt, vnguento ex medulla cruris cerui, aut vituli, adipe anſeris, gallinæ, oleo amygdal. dulcium: vt, emplaſtro de meliloto, vt ceratis Meſuæ *Ga. li.14 meth.* œſypatis, vt hammoniaco in aceto communi, vel ſcillitico ſoluto, addito oleo amygdala. dulcium, vel capparum: quod

reme

remedium eſt efficaciſſ. vt vnguento ex ſucco, vel ſubſtantia tota radicis bryoniæ, aut cyclamini, cum oleis prædictis, & cera pauca facto: quod efficaciſſ. poſt victa alia eſt, ac certiſſ. Vt fotu ex decocto florũ geniſtæ, radicum capparis, foliorum tamaricis, ſcolopendrij, aſplenij, ex ſpongia vel veſica impoſito: vt, butyro liquato, & ſubacto diu, cum hoc decocto: & deinde ſpleni illito.

Doloris colici curatio.

COlicus dolor citò curãdus, quia ob vehementiam vires maximè proſternit. Si verò eſt mitior, & dat inducias, clyſtere primùm vacua: vt viã aperias, per quam facienda eſt vacuatio, etiã ſi aluus eſt libera: deinde purga medicamento: phlegmagωgo, ſi pituita eſt cauſa: cholagωgo, ſi bilis eo refuſa, vel attractæ ab eo in ventrem materiæ, & libero exitu prohibitæ, ad partes principes ſurſum regurgitant. Si autem inteſtinis ſolis hærent, medicamento opus eſt, cuius vires hepar non ſuperent: vt hiera picra. Si verò materia eſt rodens & mordax, & vlcerans: clyſtere blando laua, & dolorem mitiga. Si pituitoſa &

flatuosa, etiam scammonio & turbith: cũ cibo, vel mitioribus aliis sumpta, sunt remedio. Dum autem materia est crassa, lenta frigida, multa, quæ valenter calfaciunt sumpta, iniecta, admota, flatibus excitatis tēsionem, & ab ea dolorem augent: vt etiam docet Galenus libro methodi septimo, & duodecimo. Sumpto autem clystere, æger in partem magis dolentem cubet. Si autem iniectio recipi in intestina per flatus prohibetur, habe fistulam biforem: vt foramine vno, materiam iniicias, altero flatus foras erumpant. Si balanis vtendum, sint longæ digitos circiter septem: vt, penitius vim suam immittant. Quòd si dolor his non cedat, & sit maximus, narcωticis vtendum, præsertim si materia est calida. Si enim frigida est, vsu narcωtic. crassior euadit, & contumacior expelli, malumq́; paulopòst grauius sæuit, siue pituita erat, siue flatus.

Gal. li. 12 met. vbi pulchra est colicũ dolorem curandi ratio.

Foris autem admouentur narcωtica emplastri forma: intro autem recipiuntur probè castigata: vt, philonium, theriaca recens: sed victis prius remediis omnibus aliis, & parua mensura. Dolor igitur imprimis est sedandus prædictis

remed

remediis cauſam auferentibus, qua deſi-
ta, dolor ceſſat : materia interdum prius apparata, & pòſt vacuata : interdum ad vomitum reuulſa, reſolutáve per admota. Quòd ſi dolor vehementer vrget: admotis, aut iniectis primò pugnãdum eſt anωdinis, hoc eſt calidis moderatè, vel non vltra primum gradum, (vt partem materiæ clementer digerant, neque nouam, vel attrahant, vel ex pituita ibi contenta excitent) & humidis, vt partes laxatæ tenſioni magis obediant: ob id minus doleant.

Qualia ſunt, decoctum ſeminis, & foliorum lini, fœnigræci, foliorum maluę, althææ, anethi, fœniculi, florũ chamæmeli, meliloti, & ſimilium: vel clepſydra ex alto ventri vndique lana munito affuſum, vel potius ex magna ſpongia expreſſa, aut in veſica admotũ. Fotus item cum ſimili ſpongia, aut veſica ex oleo cõmuni, lini, chamæmeli, anethi: ſtercus etiam vaccinum vtiliter admouetur: filũ item ex lixiuio cum cineribus coctum, calidum admotum: inſeſſus ventris totius inferioris per ſemihoram in balneo ex dictis plantis cocto. Mora nanque in ipſo, vires dolore, inedia, vigiliis fractas

nimis deiiceret:ob id interea dũ insessu dolor placatur, olfaciat aromata, & suaues alios odores ad virium robur: manus etiam & pedes lauet aqua rosarum, & vino aromatico.

Clystere item iniicitur decocti prædicti, vel iuris pinguis, vel olei chamæmeli, vel nucum, vel lini, quod efficacissimum est, lib. vna, cum casſię & saccha. ana vncia vna, vitellis duobus ouorum. Sumuntur verò decoctum, vel aqua destillata chamæmeli, ius galli, aut gallinę, aut simile pingue, cũ multo croco. Quibus victis & viribus deficientibus, narcotica iniiciuntur potius quàm sumuntur, præsertim causa calida: nam frigidam augent, siue pituita est, siue flatus: fitque dolor non multo pòst sæuior. Clysteribus ergo prædictis misce philonij Romani drachmas duas, tres: vel idem illine balanis filum habentibus, vt tempestiuè retrahantur: nam mora calorem natiuum interdum extinguunt, & occidunt caro vel apoplexia. Opium etiam castorio flatus disſipante, et sibi maximè contrario correctum, interdum victis prædictis inditur. Vinum quoq; aromaticum clystere iniectum in materia frigida,

Mesues in theorematis tertij fine.

gida, & flatu, ſalubre eſt. Si ſumi ea eſt neceſſe, egetea, aut fortior athanaſia à drachma vna ad ſeſquidrach. vel his valentius philonium ad drachmam vnam dantur. Tutiſsimè autem horum drachma vna, vel ſcriptula quatuor ſumuntur cum purgantibus: vt, hieræ picræ Gal. mellitæ drachm. ſex, diaphœnici drachmis duabus, ∈. indi drachma vna: nam calida opij vim frangunt, & ipſum mox vacuant cum parte materię: opium contrà calidorum violentiam obtundit, & tamen agit, ſed moderatius. Ea miſtio medicorum probatiſsimis maximè probatur in colico dolore vehementi, quòd tuta ſit & efficax. Tota verò ſubſtantia colicos iuuant, ſtercus lupi oſsibus non præmanſis plenum, aut ipſius inteſtinū collo appenſa: caſtorium etiam caliditate & ſiccitate idoneum: lumbricorum terræ, vel cornu cerui drachma vna, cū vino albo pota: ſcorpiones aſſati per ſe calculum quidem renum frangunt, motis verò vrinis auertunt materiam, & ſic colicum iuuant: tanti tamen momenti in id non ſunt, vt ſumi debeant. Oſsium meſpilorum drachma vna cum ſemine aniſi cum vino ſumpta calculum frangit,

Ga.li.10. ſimpli.

git, & colicum dolorem ſedat:ſecretum quorundam remedium. Si autem à pituita eſt dolor colicus, victus ratione pituitoſis affectibus debitam ſeruet: ventrem leniat dictis clyſteribus:ſumat etiã blandum phlegmagωgum, vt hieram picram Gale. diaphœnicon, electarium indum. Apparetur deinde oxymelite aliquo, vel ſyru. radicum duarum, aut quinque, iterum purgetur, ſed valentius: vt, hieræ mellitæ vnc. vna, diaphœnici drachmis duabus, vel Є. indi: quanquam materia in viis iſtis capacibus non magnoperè eget apparantibus: præſertim vbi magnus dolor non dat inducias, niſi materia ſit multùm craſſa, lenta, infarta, etiam hiera diacolocynthidos vacuanda. Reliquię poſtremò reſoluuntur oleis chamæmeli, lilij, anethi, rutæ, cum ſe. cumini, aniſi, fœniculi, baccis lauri, cum abrotono, pulegio. Sumitur aromaticum roſatum, Є. de baccis lauri, diagalanga, diacyminum, diamoſchum. Si ſuccus eſt bilioſus (quod rarum eſt) aut melancholicus, vacua dictis clyſteribus. Sumat caſſiam, mannam, terebinthinam ad vnciã vnam, vel ius galli antiqui cum polypodio aniſo, fœniculo, vel agarico, turbith

pro

pro variis ſcopis coƈti ad diſſolutionem: ad vncias oƈto, vel decem ſumatur. Si dolor in colo ſit à phlegmone, cura phlegmonem, vt dixi ſæpe. ſi à vermibus, pòſt audies. Si à malo ſitu, vel hernia, elatis cruribus ſuccuſſo corpore per crura reddatur loco ſuo. Si à flatibus, leuiora primùm tenta, quæ flatus diſsipẽt: præſertim cùm adeſt materia flatum fouens: vt puluerem aniſi, cum vino dabis: valentiora, diacyminum, diagalangam, Є. de baccis lauri. Cucurbitula magna loco dolenti affixa mirè leuat, & repentè clyſter ex oleo nucum, vel rutæ, cum hieræ, terebinthinæ, Є. de baccis lauri ana vncia dimidia, valens eſt, etiam ſi pituita ſubeſt. *Ga.li.12. meth.*

Fluoris alui à catarrho curatio.

FLuor alui à catarrho, vel acri, & pungente & ſalſo, vel vitreo, vel acido, vel inſipido, vel dulci, ex cerebro ruente, nunc per œſophagum in ventriculum: nunc per meſaræum in inteſtina: nunc in vtraque: qui vim retentricem, vel qualitate, vel quantitate moleſtat: aut lubricam, & ad continendum ineptam reddit. Hunc autem indicant

catarrhus, vel præcedens, vel etiamdum præſens: capitis grauitas ex auſtrino flatu, ſtatu pluuio, ſomno diuturno, victu intemperato, cerebri intemperie frigida, ſenſus fluxionis ab ægro perceptus. Curatur quomodo affectus cæteri ex fluxione profecti, proſpiciendo ſcilicet imprimis parti fluxionem trãſmittenti cerebro ipſi, per dicta prius remedia in catarrho. deinde partibus fluxionem recipientibus: vt, vẽtriculo per remedia antè dicta in ventriculi imbecillitate, materiam ſcilicet primùm apparantia: deinde vacuantia: vt, hierã picram, diaphœnicum, ∈.indum. Poſtremò reliquias diſſoluentia, & ventrem totum roborantia: vt fotus ex abſinthio, roſis, mentha, ſpica, roremarino, pulegio, calaminthe, galanga, caryophyllis in vino aromatico coctis, vt ex iiſdem ſacculi, cataplaſmata, vnguenta cum oleo maſtichino, abſinthij, menthæ: ſpicato, vt cerata ſtomachica: vt ſumpta aromaticum roſatum, garyophyllatum, diagalanga, zingiber conditum.

Lenteriæ curatio.

Gal. aph. 1. lib. 6. et lib. 6. loc. aff. ca. 2.

Λ Ειντεϱία, id eſt læuitas, & lubricitas inteſtinorum, ſed etiam ventriculi,

triculi, fit, vbi ventriculus à re quapiam, vel mordaci, vel grauãte sic irritatur, vt eam expellere cupiat. Res verò mordax & rodens, vel medicamentum est per se, aut cum cibo sumptũ, vel alimentorum corruptela, vel excrementa mordacia in ventrem à corporis habitu defluentia, aut in ipso genita: vel mordax iudicatur ob vlcera ventriculi, & intestinorum, ab humore acri, et tenui excitata, aphthis in ore similia. Grauatur autem à copia alimenti, vel excrementi, vel ob imbecillitatẽ cōctricis, aut retẽtricis, aut vtriusq;, ex intemperie natã. Vnde fit vt alimentum celeriter deiiciatur, quale & quantum est assumptũ. Nam Lienteria ventriculi affectus est qualis diabetes renũ, & vesicæ: fit etiam interdum resoluto sphinctere intestini recti. Est quando pituita multa & glutinosa, ventriculum et intestina intus sublinens, lubricum facit ventrem. Noscitur facilè causa quæuis prædicta per responsa ægri, & symptomata vnamquamque causam peculiariter sequentia: vt excreta purulenta, aut cruenta, vlcus indicant: & dolor ab acribus sumptis, aut iniectis: qua parte vlcus est, magnus: si medicamentum violentum

Libro. 6. sympt.

Aph. 12. lib. 4.

Aph. 1. lib. 6.

tum

tum æger sumpsisse dicatur, aut cibum largiorem, vel coctu difficilem, aut crudum, aut frigidum immodicè. Curatur contrariis causæ remediis: si enim à cibo multo coctu difficili, vel corruptibili: paucum coctu facilem, vel non facilem corruptu impera: si à frigidis, calida. Si corrupta est materia in ventriculo, vomitu ex aqua tepida vacuetur, vel deiectione per mannam, casiam: si est in intestinis, clystere educatur.

Si ob materiam multam ventriculo affixam, quod sæpe contingit: curatur quatuor remediorum generibus.

1 Victus ratione incidente, tenuante, tergente: vt, salsis, amaris, acribus.

2 Pituitam parantibus sæpe dictis.

3 Vacuantibus vomitu, aut potius deiectione, nisi materia ad os ventriculi erumpat: qui si non sufficit, addatur deiectio per medicamentum à longinquo non trahens: vt, hieram picram, diaphœnicon, pilulas masstichinas, elephanginas, de hiera: quæ etiam salubris est, si ambigis, an pituita, vel bilis ventriculum offendit: vtrunque enim vacuat.

4 Ventriculum roborantibus stypticis, & intemperiem frigidam tollentibus

bus calidis : admotis quidem, oleis abſinthii, menthæ, maſticheis, ex ſpica illitis: & item vnguentis, ac ceratis, tum ex his, tum ex pulueratis abſinthio, mẽtha, maſtiche, ſchœnantho, cipero, galanga, balauſtiis, malicorio, cinnamomo, caryophyllis, calamo aromatico : ac denique fotu cum ſpongia ex vino nigro auſtero, cui prædicta fuerint incocta. Sumptis autem, aromatico roſato, diacymino, diagalanga, zingibere condíto, myrobalanis cepulis condítis duabus in hebdomada ante cibum, diacydonio cum ſaccharo & aromatibus, in cauſa verò calida, ſine aromatibus : cochlearibus etiam duobus miuæ cydoniorum aromaticæ ante cibum : ſyrupo menthæ, abſinthii. Hæc enim coctricem vim & retentricem roborãt. Coriandrum quoque cibum in ventriculo valenter continet Auic. Si verò Lœnteriæ cauſa eſt calida, ſimiliter victus ratione, ſed frigida oppugnetur : deinde materia expelli facilis vacuetur, myrobalanis citreis tritis, vel infuſis. Poſtremò intemperies calida tollatur frigidis, & pars roboretur ſtypticis : vt, iulep. roſato, ſyrup. & ſaccharo roſato, ſyrup. cydoniorum, gra-

natorum, Є. diarhodo abb. Є. trium santalorum. Si Lienteria est ab vlceribus, quales aphthæ sunt in ore, tergeantur, & cicatrice tegantur remediis aphtharum, aut phthiseως. Si à flatibus, curetur remediis colicis. Si à dolore ventriculi, remedia prius scripta habes.

Dysenteriæ curatio.

DYsenteria, id est intestinorum difficultas ab vlceribus, remediorum generibus quatuor curatur.

1 Victus ratione, si materia est calida, vt ferè fit, refrigerante: vt cibis parùm acidis ad excitandam appetentiam per consensum prostratam (vitentur autem acetum, salsa, acria: quia vlceribus hæc sunt mordacia) iisdem paucis, vt partes largiori alimento destitutæ, contumacius quem habent humorem, retineant: neque ita promptè intestinis dolore vlceroso trahētibus permittant. Sint quoque cibi actu frigidi, vt appetentiam inuitent, & naturæ inter se similis, non diuersæ aut contrariæ: & euchymi, & coctu faciles, ob ventriculi imbecillam coctricem, & retentricem. Tales enim

citò

citò cocti promptè distribuentur: quales sunt, testes gallinaceorum, hepata gallinarũ, oua sorbilia: nam liquidiora ventrem leniũt, dura ægrè coquuntur: aqua carnis, contusum carnium, milium, far, panicum, oryza, super tegulam ignitam assata, lentes excorticatæ, lac acidum (quod fit lacte per noctem serenã in aëre deposito, & deinde ebutyrato) lapidibus, aut ferramentis ignitis ter, quater ystulatum. Vinum aut nullum bibatur, aut stypticum, idemq́; aqua chalybata dilutum, vel decocto se. coriand. vel baccarum rhois, vel oxyacanthæ, addito si vis saccharo rosato, quod per se, vt iulep. rosatum, etiam salubre est.

2 Materiam dysenteriæ causam vacuãtibus, vt bilem, causam eius crebriorem in regionibus calidis, myrobalanis citreis tritis ad sesquidrachm. vel, ad semunc. infusis in aqua calida: deinde ter feruefactis, & valenter expressis, cum syrup. aut iulepi rosati vncia vna, ad tollendam asperitatem, aquæ plantaginis, buglossi q. s. Sunt qui rhabarbarum quoque exhibent: quòd alii cur damnent, non video: vitentur autem scammoniata omnia. Sunt qui corticum myrobal. *Gal. aph. 24. li. 4.*

cepularum drachmas tres, citrearũ drachmas duas, vuarum paſſarum drachm. vnam. ſpicæ parum. trita macerant aqua abſinthii, plantaginis, bugloſsi: duodecies feruefaciunt: vbi refrixerunt, manibus fricant, valenter exprimunt, addunt catholici drachm. duas, rhabarbari drachm. ſemiſſem. Vbi verò proceſsit multùm morbus, & bilis multa, tum à natura, tum à nobis eſt vacuata, & venter inferior aſtrictione maiori indiget, magna rhabarbari potius, quàm rhabarbarum ipſum, ſuper tegulam ignitam ſæpe vertendo aſſatum, eſt ſalubre, & paratu facile. Secundo aut tertio die refrigerando bilem craſſantia, & obtundentia dantur: vt, ſyrup. intybi, violatus, cum aqua plantaginis. Vbi verò proceſſit, nec tantus eſt metus retinendæ materiæ, ſyrup. roſatus, cydoniorum cum aquis roſarum, plantaginis: iterum myrobalanis citreis, & rhabarbaro, partim integro, partim aſſato purgamus: deinde ieiunis hepar fouemus decocto ſantalorũ, roſis, ſpodio cum aqua roſarum, intybi: additis tandẽ aliis quoque aſtringentibus. In his autem regionibus ſeptentrionalibus, ex aëre & victus genere

à pit

à pituita vitrea, & ſalſa, tineſmi, & dyſenteriæ magis fiunt, vel in ventre genita, vel in ipſum corriuante ex capite, aut corpore vniuerſo. Phlegmagωgis curatur. Si autem ab atra bile incœperit, cur lethalis ſit Hippocrati, docet Gal. apho. 24. lib. 4.

3 Vlcera ſanantibus, ſed prius lotis à bile, vel mucco mordaci inteſtinis, per iniectiones ex aquæ hordei libra vna, vitellis duobus, ſacchari rubri vnc. vna. Quæ interdum curãdæ dyſenteriæ ſufficiunt: interdum poſt eas, emplaſticis opus eſt, internam inteſtinorum ſuperficiem cõtra fluentis materiæ morſum, ceu tectorio quodam, & cruſta armantibus: ex albumine ouorum, gummi arabico, adipis caprini, ana ſemunc. olei roſati, vnc. duas, diu cum adipe liquandas, & agitandas, ne adeps citò concreſcat, boli armenicæ, tragacanthi ana vnciam vnam, cum vnciis decem aquæ hordei, ſi lauandum & tergendum: vel tantundem iuris pinguis carnium, ſi vim emplaſticam maiorẽ volumus: addito etiam butyro recenti, inſalſo, & ſucco plantaginis. Poſt iniectiones emplaſticas, ne acres materias lentore ſuo retineant, &

affigant inteſtinis:lauatoria iterum opus eſt, ſicq́; viciſsim. Vbi materia mordax conſtitit,ac fluere deſiit, ſolusq́; ſanguis fluere perſeuerat: ſarcωticis, & glutinantibus,& cicatricem ducentibus iniectionibus vtendum eſt, ex libra vna decocti roſarum, balauſtiorum, malicorii, rhois,oxyacanthæ,vuarum gallarum,ſe. coriandri : addendo boli armenicæ,ſanguinis draconis, terræ lemniæ, thuris, ana drach. vnam, vel trochiſcorũ ex terra lemnia, drach.duas cum vitellis ouorum duorum. Si autem vlcus eſt profundum, pus multum reiiciens, tergendum eſt clyſtere ex decocto furfuris frumenti, vel ligni gaiaci, vel cicerum rubrorum, vel ex hydromelite, vel ſero lactis caprini,vel lotio : vel,ſi valentius vis, ex lixiuio, vel ex vino rubro ſubdulci tergente, & roborante, addendo mellis roſa. vncias duas. Si valentiore opus eſt, muria piſcium ſalſorum, aut oliuarum colymbadum. Interdũ & valentiſsimis vtendum : vt, trochiſcis ex arſenico. Si autem diligenter deterſeris, natura carne implere,glutinare,& cicatrice tegere per ſe poterit. Quòd tamẽ vt promptius faciat, iuuãda eſt clyſteribus ſiccantibus,
&

& aſtringentibus: vt, decocto lentium, roſarum, balauſtiorum, addendo bolum armenicam, terram lemniam: non omiſſis tamen interea tergentibus.

4 Fluorem aſtringentibus, ne materia etiam benigna, vacuatione multa ob viarum laxitatem, vires deiiciat: maligna autem & corrupta non eſt retinenda, ne febrem augeat, & alia ſymptωmata grauiora excitet. Sumuntur in id ſaccharum roſatum corallio rubro miſtum, cydoniatum ſine aromatibus, ſyrup. cydoniorum, trochiſc. ex ſpodio cum ſe. oxalidis drach. vna. Hæc ſi non ſufficiũt narcωticis dolor ſedandus, ſomnus conciliandus, & materia ceu glacianda, vt ad fluendum ſit ineptior: modò virtus non ſit imbecilla, ne calorem exiguum illa extinguant. Sumitur autem athanaſia à drachma vna ad ſcriptula quatuor, vel clyſtere immittitur etiam drachmis tribus: balani quoque ex lycio à Raſi deſcriptæ cum filo ſedi imponuntur, vt tempeſtiuè retrahi poſsint, ne ſymptωmata afferant prius ſcripta. Admouetur autem ventri oleum cydoniorum, myrteum, maſtichinum, inſperſo deinde puluere corallii, roſarum, maſtiches, boli

armenicæ, ſanguinis draconis. In idem efficaciſsimum eſt emplaſtrum Meſuæ, diaphœnicum calidum, in frigida: frigidum, in calida cauſa dyſenteriæ. Vapor etiam vini auſteri per ſcoriam ferri, ferrum've ignitum elatus, ac ſede receptus ſaluber eſt: eodem vino vel re ſimiliter aſtringente, manus & pedes fouere, ventri etiam fluenti robur tandem magnum ſæpe affert: maius, cataplaſma ex pane medio toſto, vino auſtero extincto, addito butyro vſto, ol. aſtringētibus, ſuperdata maſtiche. Si à ſolis inteſtinis ſine vlcere fluor eſt, curetur clyſteribus vires habentibus eaſdem cum remediis per os ſumptis, cùm à ventriculo ſolo fluebat materia.

Tineſmi curatio.

TIneſmus, vehemens & inanis deiiciendi appetitus, qualis ferè adeſt dyſenteriæ prædictæ, ob materias mordaces, ad inteſtini recti finem hærentes: bilem ſcilicet, aut pituitam ſalſam vel vitream, vel aliter mordacem, ad ſedem ſolùm deſidentem.

Curatur ſi à bile eſt, clyſtere lauatorio,

ex decocto hordei, ſaccharo, vitellis ouorum. ſi à pituita, ex decocto cicerũ, ſero lactis, melle roſato. ſi à ſtercore durato eſt, molliatur ſumptis & iniectis: ſi à tumore, curetur vti eius partis natura, & tumoris poſtulat. Si à frigore eſt, vel flatibus, quadra menſarum calfacta ſedi admota, remedio eſt: ſucculi item ex chamæmelo, & verbaſci floribus calidi ſupponantur vtiliter, vel eadem vino incocta, expreſſa, ſedi applicentur calida, & ventri. Si tineſmus à repletione eſt, ſinatur: ſaluber enim eſt. Si ab imbecilla retentrice, roboretur prædictis aſtringentibus. Si à partibus corporis calore immodico liquatis, calor mitigetur. Si fluor eſt immodicus, ſiſtitur, vt prius. Si dolor implacatus vrget, balanus indetur ex lycio, vt prius: vel athanaſia ſumatur.

Fluoris alui curatio.

SI fluor eſt à lienis obſtructione, vel imbecilla vi tractrice, curatur vt dictum eſt in dolore ſplenis: vt, admoto oleo capparum, lilii, geniſtæ, ſumpto tamarice, aſpleno, ſcolopendrio, capparibus: purgato item corpore per myrobalanos

lanos indas. Si ab hepate eſt, *illius* affectus, obſtructio, phlegmone, ſcirrhus, imbecillitas tractricis, vel retentricis, vel coctricis ab intemperie, antè eſt corrigendus idoneis remediis in horum affectuum curatione prædictis. Si igitur eſt hepar obſtructum à materia frigida, ita vt deiectiones ſint chyloſæ, ea paretur expulſioni per ſyrup. cichorii Nicolai, radicum duarũ, aut quinque, cum aquis aperientibus abſinthii, praſii, apii, fœniculi, caſſuthæ: ſi verò materia eſt calida, obtundatur dicto ſyrup. intybi, roſato, & aquis cichorii, intybi: poſteà vacuabimus rhabarbaro infuſo per ſe, aut etiam cum agarico, vitantes ſcammoniata, & alia hepati noxia. Poſtremò intemperies tollatur, heparq; roboretur, nunc trochiſcis de lacca, de rhabarbaro, nunc diacurcuma, diacalaminthe, à drach. vna ad drach. duas: nunc aliis atque aliis. Nam in affectu diuturno varietate remediorum, etiã idem pollentiũ, viciſsim vtendum, ne natura vni aſſueta & familiaris, vires eius contemnat. Sed caue ne materias in hepate compingas, & retineas his roborãtibus: nec foris illinas hypochondrio dextro frigida, aſtringẽtia: quia ſan-

guinem

guinem cogunt, & hepatis calorem reliquum extinguũt, & hominẽ occidunt. Si ab imbecillitate est hepatis, eius curatio prius est scripta: hepar enim roborandum est in dysenteria hepatica, per ea quæ causæ sunt contraria: vt, frigida, in calida: calida, in frigida causa: vt pistacia, cubebas, & ex his electarium: hepar lupi quoque est prestantissimum, mane ad cochlearis mensuram sumptũ. Vuæ item passæ pingues passim Auicennæ commendantur, ita vt dulces, causæ frigidæ: acidæ verò, calidæ tribuantur. Dysenteriam enim hepaticam, etiam solæ sanant ablatis tamen seminibus, cùm astrictione opus non est. Eædem tritæ & cretæ saccharo mistæ fiunt salubres, misto, si vis, spodio, vel aliis hepati familiaribus: vt, hepatica, rhabarbaro. Quòd si in dies scriptulo vno, vel in hebdomadas drach. vna sumatur, est in id saluberrimum: & syrup. absinthii, & absinthium cibo, potu, in idem optimum: trochisci etiam διὰ ὄινου, id est, de vino Galeni, & Auic. causa præsertim frigida: si calida autem est causa, miscẽtur ei spodiũ trochisci spodii, species diarhodi abb. & ϵ. trium santalorũ,

syrup.

ſyrup.cichorii, Nicolai. Si verò fluor ſit biliosſus ab hepate, ſyrup.intybi, & byzantiorum cum aqua intybi, cichorii: trochiſci de ſpodio cum ſe.oxalidis, diarhodon abb.vel commune, Є.trium ſantalorum. Si ſanguineus eſt, fluere aliquantiſper permittatur: pòſt ſiſtatur, vt alius ſanguinis fluor quiuis immodicus. Si virulentus eſt, ſeu cum ſanie calida (ἰχῶρας vocat Galen.) intemperies calida hepatis, ſumptis & admotis prædictis in debilitate hepatis mitigetur. Si pus ineſt hepati rupto abſceſſu, tergetur aqua hordei ſaccharata, vel cicerum decocto: deinde glutinatur per dicta prius in dyſenteria.

Fluxus cibalis vulgò. Si diarrhœa eſt à cibo largiore, ſumatur parcior: ſi à corruptibili, ſumat bonum & euchymum, coctu, & corruptu difficilem: ſi ab vnctuoſo, ſumat aſtringentem. Si materia corrupta eſt iam in inteſtinis, vacuetur clyſtere communi cum caſsiæ vnc.vna. Si in ventriculo adhuc reſtat: hieræ picræ, vel caſſiæ vnc.vna, vel mannæ vnc.duabus: vel pilularum elephanginarum ſcript.quatuor. Poſtremò ventriculi intemperies corrigatur: calida, vt ſumptis peponibus:

frigida

frigida per ſumpta : vt, ſyrup. abſinthii, menthæ, aromaticum roſatum, diagalangam, diacyminum, & ſimilia : admota autem olea maſtichinum, abſinthii, menthæ: vel emplaſtra, vel vnguenta, & alia in ventriculi imbecillitate dicta. Si fluit aluus, ventre per frigus aëris perfrigerato: curetur calidis omnibus ſumptis & admotis vt prius.

Iſchuriæ curatio.

ISchuria, id eſt, vrinæ ſuppreſsio: curatur per ea quæ cauſæ ipſius ſunt contraria: vt, frigida, calida ſumpta, iniecta inteſtinis, & meatui vrinario: & admota imo ventri : vt, olea, vnguenta, cataplaſmata, emplaſtra, ſacculos. Si ab obſtructione ſupprimitur, inquirenda eſt, & curãda obſtructionis cauſa : vt, tumor præter naturam, carũcula, grumus ſanguinis, pituita craſſa, calculus : is enim aut comminuendus eſt, aut cubanti ſupino ſuccuſſatis cruribus in veſicã regerendus : vel cathetere, vel candela cerea oleo intincta, vel digiti condylo per perinæum celeriter acto ſedem verſus. Si verò in meatum iam totus inciderit, trahendus eſt ſuctu virgæ, dilatato prius

meatu

meatu per insessum, vel fotum, vel alia: deducendus quoque est digito in sedem immisso, si illic hæret: si verò ad perinæum, condylo celeriter per id à sede scrotum versus acto, potius quàm tunc repellendus in vesicam, vbi in calculum insignem possit grandescere, & fortè vix postea in meatum vrinarium incidere. Si à pituita, pure, grumo sanguinis obstruitur, syrup. duarum & quinque radicum, vel eupatorii cum aqua fœniculi, apii, petrose. tenuentur & incidantur hæ materiæ, vel theriaca veteri cum vino albo tenui. Si causa sit renum aut hepatis affectus, ei prospiciendum est, ablata ischuriæ causa. Si lotium non excernitur, prouocandum primùm mitioribus, vt compressione imi ventris, balano acri, & sale aliquo acuta immissa sedi, cui vesica incumbit: pediculo quoque in virgæ initium immisso, qui motu titillet, expultricemq; vim sopitam irritet, vel eius loco portiuncula cæpæ, vel allii, vel similiter acrium: frictione etiã perinæi, & virgæ prope ignem: hæc si non sufficiunt, pectini illinatur oleum scorpionum, & lilii per se, vel cũ sysimbrio aquatico frixa: vel imponatur hel-

xine

xine frixa in id efficacissima : tegula quoque calfacta vino bono calente irrigata, herbis etiam prædictis, aut similibus impositis cruri alligetur:adhæc epiploon recens exectum, vt ab animali calet,imò ventri impositum. Valentior est fotus imi ventris ex spongia cum origano, calaminthe, pulegio,abrotono,sabina,mentastro: & insessus ex prædictorũ decocto : quod etiam clystere iniectum cum oleo liliorum , scorpionum , hiera vel benedicta est optimum. Sumuntur item syrup. radicum duarum vel quinque,vel harum decoctũ,sysimbrii aquatici,rubię,baccarum iuniperi:quę etiam sanguinem mictu prouocant Dioscor. vt sabina, & drachma vna testę purgatę oui à quo pullus exclusus est , est efficacissima potu. Cantharides verò etiam alis, & capitibus ablatis ob vehemẽtiam venenosam fuge:tutior est aqua rhaphani. Si à grumo sanguinis est, da potandũ oxy.aliquod,vel lepor.coagulum.

Calculi in renibus præcautio.

LApis in renibus gigni prohibetur: primò fuga eorum quę pituitã calculi materiam in corpore augent,qualia *Prophylace.*

sunt

ſunt alimenta craſſa, frigida, lenta: vt, caſeus omnis, prę ſertim glutinoſior, ex lacte: reliqua, panis azymus, animalium partes pingues & albę: vt, extremitates, inteſtina: aues aquaticę: cibus largior, & ab hoc venus, ſomnus, labor, balneum: ſumendi enim cibi euchymi, & parcius quàm pro appetentia. Secundò, pituitam nobis imprudentibus genitam, ne ad renes ruat, ad inteſtina retrahemus clyſtere leniente, bis in hebdomadas iniecto, vel caſsię vncia vna in hebdomadas ſumpta, vel potius tantundem diacaſsię, quod ex caſsia, & ſaccharo, & decocto glycyrrhizę, & baccarum halicacabi fit, vel terebinthinam ab ſemunc. ad vnciam, pane miſſali in vinum merſo inuolutam, vel iure capi ſolutam, & liquatam. Nam ventriculum, inteſtina, renes, veſicam purgat, nullo partium harum detrimento. Vel pilula vna elephangina in dies, vel alternis diebus ſumpta.

Tertiò, materiam pituitoſam ſi qua in rene hęſit, ne in eo lapideſcat, expellemus vreticis: vt decocto cicerum, pręſertim cum glycyrrhiza & ſaccharo ab vnciis ſex ad octo, accepto pridie medicaméto leniente ex caſsia: id enim decoctum,

ctum, renes & vesicam multùm terget ci ceribus, glycyrrhiza, saccharo. Idem pol let ius galli decrepiti saccharatum, & aqua lactis caprini, & parietarię decoctum, vel aqua, vel succus residendo pur gatus, & saccharatus. Nam vias vrinarias terget, vrinamq; prouocat. Quartò, calorem renum, calculi causam effectricem temperamus, admoto renibus inter duas telas cerato Galen. refrigeran te, vel santalino, vel ex cera alba, & oleo violato, vel nymphæato, vel cucurbitino: sed post quartam partem horæ ablato, & aliquoties in die dum refrixit, reddito: tepidum tamen aëre frigido applicandum est. Vitamus autem astringētia, ne viis astrictis materias retineant. Aëri externo lumbos quoque aperimus: pelles, plumas calorifica cætera lumbos tan gere prohibemus.

Calculi renum curatio.

CAlculum verò in renibus concretum, & iam dolentem, præcipuè si in vreteribus est, expellimus ipsum fran gentibus, vias lubricantibus, aperientibus, dilatantibus, & vrinas mouentibus: sumpto prius ad vias lubricandas casiæ

bolo cum oleo recens extracto ex amygdalis dulcibus, non rancidis: ne illa materiam crassam ex ventriculo & primis venis ad renes trahant. Calculum autem frangunt quædam qualitate manifesta: vt, pulegium vreticum, & anastomωtica, calaminthe, origanum, lithospermum, saxifraga vulgaris: decoctum radicis graminis, secretum quibusdam remedium: amygdalæ amaræ, nuclei cerasorum, persicorum mansi, vel triti cum vino albo deglutiti, aqua ex fabarum siliquis destillata, decoctum cicerum rubrorum, apii, fœniculi, petroselini, rusci, asparagi, maluæ, bismaluæ: sed hæ diutius coquendæ sunt. alia calculum frangunt in renibus tota sua substantia, seu proprietate occulta. Lapis Iudaïcus sapore iucundo præditus, puluis leporis cũ pelle in furno siccati: puluis item ex osse calcanei leporini, vitrũ septies ignitum, & toties aqua saxifragiæ extinctum. Puluis item lapidis cancrorum, & limacum, & spongię, & lumbricorum terræ: & mandibularum lucii, secretum quibusdam remediũ. Dantur autem ad drachmã vnam cum vino albo, vel aqua aliqua prædicta, aut de-

cocto

coƈto calculum frangent: vel cum àqua rhaphani, apii, petroſelini, ariſtolochiæ longæ, baccarum halicacabi, ſpinæ albæ, ſaxifragiæ: puluis quoque ſcorpionis ad ſcriptulum dimidium, valenter frangit calculum. Oſsis humani ex ſepulcro limatura ex vino pota, dolorem renum ſedare mox, quibuſdam probata eſt. Lapidem quoque exeƈtum vel excretum à rene, renalem: à veſica, veſicalem calculum frangere potu quibuſdam putatur: quanquam id Galenus mẽdacium affirmat. Cortex lauri potus Auicennæ idem poteſt: omnibus autem drachma vna ſiccati ſanguinis hirci, quem quadrimum, & diebus aliquot antè nutritum herbis prędiƈtis, tam vreticis, quàm calculum frangentibus, potumq́; vino maluatico, vel ſimiliter aromatico. Deinde Auguſto menſe decollaueris, ſanguinemq́; medium, non primum, nec poſtremum, ſcutellis multis colleƈtu, dum cõcretus eſt, teſſellatim ſeƈtum ſiccaueris in vmbra. Sed ex hirco, vulpe, lupo, & ſimilibus, viuis, calentem adhuc ſanguinem haurire præſtãtius fuerit: quod nonnullos magno ſucceſſu tentaſſe audio, nulloque periculo: addebant enim

Lib. 10. ſimpl.

aliquid coaguli, ne in ventriculo glaciaretur. Auicula quoque motacilla ſeu cauda tremula vulgò dicta, furno ſiccata, in id efficaciſsima creditur. Item quæ vulgò gallorum meſſengua dicitur: bethonica quoque ſeu ceſtrum Galenus. Compoſita autem calculum frangentia ſunt, iuſtinianum Nicolai, à drachma vna ad drachmas duas cum vino albo calido, vel aquis dictis ieiuno data, lithon tripon, id eſt calculum perforans, & frangens, dialacca, electuarium de cineribus ſcorpionum. Clyſteres quoque anωdyni ſunt ſalubres, ex libra vna decocti foliorum maluæ, biſmaluæ, parietariæ, chamæmeli, meliloti, adianti, ſe. fœnigręci, cum multo butyro recenti, vel adipe gallinæ, vel oleo amygdalarum dulcium vel amararum: vel ſi flatus adſunt, anethino, cum caſsiæ vncia vna, benedictæ ſimplicis Nicolai, & olei ſcorpionum, ana ſemuncia: vel clyſter ex ſolo oleo communi cum ſe. aniſi. Largior autẽ quàm libra iniectio, renes premendo eſt dolorifica magis, ob id vitanda, ſed frequentia copiam ſuppleas. Lumbis autem illinantur oleum ſcorpionum, amygdalarum dulcium, amararum ana ſemuncia

Lib. 5. ſanit. tuendæ.

cum

cum adipe gallinæ, butyro recenti, œſy
po: veſica etiam plena decocto chamæ-
meli, meliloti, maluæ, altheæ, helxines:
vel ſpongia eodem madefacta, & ex-
preſſa. Sumantur verò ſæpe iura pin-
guia, vel vncię octo, aut etiam plures de-
cocti maluę, vel altheę, cum butyri re-
centis vncia vna, mellis roſati ſeſcuncia.
Sumantur etiam oxymeli, ſyrup. aceta-
tus compoſitus, ſyrup. bizantinus acet.
de radicibus, cum duplo aquę bethoni-
cę, aut ſaxifragię. Si ventriculus imbe-
cillam vim coctricem habet, roboretur
litu ex oleo abſinthii, menthę, cum galan
ga, mace, roſis, caryophyllis, ne pituita
largior in eo propter imbecillitatē geni
ta, in renes confluat, aut à calculi reme-
diis trahatur: quę vſta lapidem augeat.

Calculi veſicæ curatio.

LApis in veſica, vt in renibus curan-
dus: ſed valētioribus remediis, quia
durior eſt, & lōgius ab ore per quod re-
media ſumūtur, abeſt. ſi tamen magnus
ſit & prędurus: execandus eſt à lithoto-
mo perito, eoq́; extracto, veſica hydro-
melite abluenda. Suffitum aut iniectio-

nem per fiſtulam argenteam, ex ſangui-
ne hirci, vulpis, lupi, & aliorum lapidem frangentium, quidam tentauerunt: ſed ſucceſſu parùm proſpero: quòd lapis quibus eſt in particulas confractus, harum inæqualitate & aſperitate, & magnitudine plus moleſtiæ exhibuerit vrinario meatui, quàm lapis integer veſicę.

Stranguriæ curatio.

STranguria curatur auferentibus cauſam acrimoniæ: quæ ſi eſt bilis vrinæ miſta, victus ratio ſit refrigerans, humectans: vſu lactucæ, portulacæ, bliti, ſpinacii, atriplicis, buglofsi vtriuſque, maluæ, biſmaluæ, fuga acrium, ſalſorũ, aceti: deinde bilis purgetur manna, caſsia, myrobalanis citreis, nō autem ſcammoniatis: eadem purgantia, quarto aut quinto quoque die ſumpta, paulatim bilem, vel materias ſalſas, & nitroſas à partibus vreticis deriuãt ad inteſtina. Idem præſtat ſerum lactis caprini, & lac caprinum. Quia verò idem multam ex ſe vrinam facit, eamq; mitem: ſic vrinæ acrimoniam obtundit. clyſteribus quoque iniiciendum decoctum maluæ,

altheæ,

altheæ, violarum, nymphęæ, & felicis, cum cassia ad aluum leniendam, & temperandam humorum etiam in vesica acrimoniam. Bibat syrup. violatum, cichorij, cũ sero lactis, vel aqua hordei. Si causa est pituita salsa: sumatur frequenter terebinthina lota in aqua rosarum, plantaginis, vel intybi, ad tollendam eius acrimoniam. Hæc enim aluum soluit, & vrinæ morsum mitigat. Si ab excoriatiõe partium vreticarum, sumat in dies drachmam vnam boli armenicæ, vel trochiscorum terræ sigillatæ, vel electri cum aqua plantaginis, vel solani. Quòd si vlcus adest, ante vsum prædictorum glutinantium tergendum est sero lactis asinini, vel caprini: decocto se. melonũ, & aliorũ frig. se. donec pus excerni cesset, aut parcissimum subeat. Si est ob siccatam vesicam, vel absumptam prostatarum humiditatem, quæ semini viã sternit, alimento pleniore & crasso est opus. Deinde, immò sæpe statim initio, vbi scilicet dolor est vehemẽs, acrimoniam mordacem vrinæ remittes: vel per vnctuosa, vel sensum tactus partium vreticarum modicè stupefaciendo: vt, syrup. violatus, cum aqua lactucæ, portulacæ,

ſolani, intybi: vel ſi valentiore opus eſt, ſyrup. violati vncia vna, ſyrup. papaueris ſemuncia cum vnciis tribus decocti ſe. 4. fri. maiorum vel etiam minorum. Sunt qui ſe. hyoſcyami albi, vel papaueris albi drachmam vnam cum prædictis aquis mane exhibent: his trochiſci halicacabi Meſuę drachma vna, ſunt efficaciores, quia ſtupefaciunt, vretici ſunt, & vrinæ acrimoniam obtundunt. Decoctũ quoque maluæ, violæ, & ſimilium, cum caſsia bis die iniectum eſt efficax: ſyringe etiam per catheterẽ breuem in veſicam immiſiſſe lac humanũ, caprinum, ouinum, prodeſt. Nam eius miſtio vrinę acrimoniam frangit. albumen oui agitatu multo fractum donec lentum eſſe deſinat, per ſe, vel cum papaueris decocto, vel cum lacte. muccago ſeminis pſyllij ſex horis macerati aqua frigida, omnem acrimoniam obtundit, vt etiam dolori magno hæmorrhoïdum mox ſuccurrat, & podagrę calidæ, ſed periculum eſt ne lenta hæc in meatu vrinario, aut veſica, ſi eam adibunt, partium calore tandem ſiccata, vel obturent, vel anguſtent meatum, & malũ ſuccedat nouum, priore etiam deterius. Valentius fiet reme-
dium

dium additis caphuræ granis 3.4..valentiſsimum addito opij grano vno, vel troch.halicaca.ſcript. vno aqua vel decoctione papaueris ſoluto. Virgam quoque tenere in lacte calido, vel decocto papaueris albi, inungere ventrẽ inferiorem, & perinæum oleo ſalicum, violato nymphęæ, addita pauca caphura. Decoctum foliorum vitis, ſalicis, maluæ, violæ, inſeſſu, aut fotu ex veſica.

Mictus ſanguinis curatio.

SAnguis mictu redditur, quum is eſt quantitate aut qualitate acri, & bilioſa, vel aquoſa, aut quantitate & qualitate alienus: interdum ab imbecillitate ſecretricis hepatis, renum. Eſt quando vaſe in partibus vreticis eroſo, calculi attritu lacerato, rupto, lapſu, percuſſu, vel alio motu violento redditur: ſæpe etiam coïtu immodico, interdum criſi. Si ob redundantiam fiat, vel criticus eſt, non ſupprimatur niſi vacuatione immodica vires deiiciat. Si bilioſus eſt, aut aquoſus, ſumptis cholagogis, & hydragωgis, vel hydroticis auertuntur à partibus vrinariis hæ materiæ, & à ſanguine vacuantur. Si

facultas secretrix est imbecilla, illine lũbos oleo myrtino, rosi. cydo. cerato Gal. santalino, vnguento comitissæ de se. seu crocato flosculo rosarum, quã antheram vulgus vocat: fotu ex balaustiicorũ, malicorij, gallarum, hypocisthidos decocto in aqua rosar. plantag. ferrata. Sumat etiam syrup. rosatum, myrtinũ, cydoniorum, cum aqua solani, rosar. plantag. lactucæ, & drach. vna boli armenicæ, vel trochis. electri, vel terræ sigillatæ, vel troch. spodij, cum se. oxalidis à Rasi scriptorum, lactis ouini vnciæ quatuor, sex, mane, cum drachma vna boli armenicæ sumptæ, sunt in id efficacissimæ, & renes valenter roborãt, modo ne dormiat, aut exerceatur. Quę remedia sunt etiam glutinantia, ob id salubria, si vas est apertum casu, vel laceratu, vel alia ratione. Si ob casum tamen est cruentus mictus, auerte prius secta basilica dextra. Si purulentum est lotium, tergentibus vtendum: deinde glutinantibus prædictis astringẽtibus. Si præterea calidissimum, serum lactis, decoctum hordei saccharatum bibendum & iniiciendum: trochisci quoque Rasis liquore aliquo ex prædictis soluti, salubriter in vesicam iniiciuntur

ciuntur

ciuntur tunc ſolùm quando ab ea ſanguis effluit.

Diabetæ curatio.

DIabetes, id eſt tranſitus, ſcilicet vrinæ, continuus, aut verius potionis non mutatæ, vt Læenteria cibi, ab intemperie calida renum cum ſiti inexpleta: affectus rarus: Galeno bis tantùm viſus, mihi ſemel in adoleſcente cæpis largiter, & ſæpe vſo. Vbi autem verè largior eſt vrina, ſitis ſi adeſt, exigua eſt, & placatu facilis. Puella enim Mediolanenſis per dies ſexaginta ſingulos, mictu reddidit vrinæ boccalia, ſeu chopinas ſexdecim, cùm in dies biberet tantùm boccalia circiter tria, magno exempli miraculo: perſanatæ tamen parum corpus conciderat. Si autem inuitis vrina excidat, vt etiam lectũ æger permeiat, cauſa eſt primùm auferenda: ſi enim à potu id largiore fit, bibatur parcius. ſi à potus aut cibi qualitate ſalſa, acri: vt, eſu largo cæparum, alliorum, porrorum: ab his abſtineatur: ſi à frigore externo, calefiat: ſi ab hepatis imbecillitate, vt in aſcite, prius dicta ſunt remedia. Si ſphincter veſicæ eſt reſolutus mora longa in aqua frigida,

gida, vel alio frigidorum contactu, ſanetur ea paralyſis per calorifica omnia. Si idem eſt ruptus, vel laceratus vel ſectus, vt lapſis ab alto, vulneratis, ſectis ob calculum, parientibus ægrè, ſæpe accidit: niſi initio ſanetur, difficilem habet poſtea curationem. Si ab hepatis & renum calida intemperie, ea ſanetur ſumptis & admotis refrigerantibus ſæpe dictis. Si à retentrice veſicæ imbecilla, intemperiem eius cauſam perſana cõtrariis. Thuris etiam ſcriptulum vnum, vel drachma dimidia, cum aqua abſinthij, multis eſt remedio: & ſpodium, et ex eo, vel balauſtiis, vel terra ſigillata trochiſci ad drach. vnam, & puluis glandis aſſatæ.

Lumbricorum curatio.

LVmbrici ſi imminent, pituitam vacua pane & pauco ſinapi: vel, ſi opus eſt, medicamento phlegmagωgo: & eam gigni prohibe fuga alimentorum, craſſorum, lentorum, &c. pituitæ gignendæ aptorum, vt ſuprà in colico affectu, & alibi ſæpe diximus. Si verò adſunt, remediorum generibus quinque ſanantur.

Victus

1 Victus ratione parca, calida, ſicca, acri, amara: niſi interdum morſus eorum ob famem ſæuientium dulcibus ſit placandus.

2 Necantibus lumbricos tota ſua ſubſtãtia, & amaris, calidis, ſiccis ad tertium gradum: vt, omni abſinthio, vtroq; abrotono, perſicorum foliis, & nucleis, lupinis, mentaſtro, allio, ſe. braſsicæ, apij, radice filicis maſculę, radice graminis: his omnibus vel quibuſdam ſumptis, iniectis, vmbilico admotis cum aloë, athanaſia, felle aliquo, in puellis ſuillo, ouino, vel alio miti: in grandibus etiam bouino, additis oleis amaris, abſinthij, menthæ.

3 Enecatos expellentibus (ne putridis vaporibus febres & epilepſiam, & alia ſymptωmata ſæua excitent) vt, aloë, abſinthio, rhabarbaro, agarico, liquore amaro ſolutis, vel in catapotia formatis: oleo quoque omphacino ſumpto ſæpe, & larga copia, & clyſtere iniecto, niſi lumbrici ſint adhuc viui: nã fuga huius & ſimilium reperent in ventriculum, ſi rotundi ſunt, niſi miſta ſint dulcia: vt, lac, & ſimilia: aſcarides verò minimi ad ſedem ferè deſident ſacculo inuoluti, cum

quo

quo tãdem ſunt deturbandi. Lati autem (quos vocant cucurbitinos) inteſtino cęco ſæpe affixi: interdum colo, & recto: vix tandem magna vi deturbantur, ſibi magna excrementorum, & velut membranarum illuuie implexi. Hiera picra. Gal. & ex ea pilulæ, & quæ ex aloë, myrrha, croco communes vocantur: ſunt in id efficaces ſumptæ, & aliquo oleo, aut ſyrupo amaro mollitæ, & vmbilico admotæ.

4 Lumbricos ad ventriculum aſcendere prohibentibus, ſtypticis, & amaris, ex aceto ſumptis, & ventriculo admotis: vt, oleis, cataplaſmatibus, vnguentis, emplaſtris.

5 Lumbricos deorſum trahentibus, dulcibus, vt lacte iniecto clyſtere cum melle, niſi febris adeſt: tunc ius carnium cum ſaccharo iniiciatur. Si autem ſint aſcarides ad ſedem hærentes, balanus ex bombace illito oleis amaris, vel aloë, felle vaccino ſoluta: vel balanus ex lardo pingui, cum filo, dum retrahetur, vermes plurimos ſibi hærentes, referet. Vſu crebro diutino ſalſorum, amarorum, acrium, aceti, necantur & expelluntur.

Hæmor

Hæmorrhoïdων curatio.

HAemorrhoïdum venarũ fluor non antè est stringendus, quàm vacuationis copia vires deiiciat, & sanguis pro nigro & crasso, melior iam fluat: à magnis enim morbis ferè melancholicis ægrum hęc spontina vacuatio vindicat. Aluus quoq;, cassia, aut iure pingui, aut decocto brassicæ est lenienda, ne stercus sua duritie eas lædat. Sistitur autem quatuor auxiliorum generibus.

1 Victus rat. frigida astringente: vt, omphac. succo rhoïs, rosar. cydon. & ex his ac similib. syrup. cond.

2 Auertentib. vt secta vena basilica, dextra, vacuatione sanguinis etiam larga: vt etiam cucurbitulis, hypochond. dextro, interscapulio, humero affixis, frictionib. ligaturis, fotibus brachiorum.

3 Venarum illarum ora cõtrahentib. & sanguinem crassantib. & refrigerantibus sumptis & admotis: vt syr. myrtinorum, cydoniorum, granatorum cum aqua rosarum, solani, plantaginis: vt, saccharo rosato cũ boli armenicæ, vel hæmathitę, vel corallij rubri drachma vna horis duabus ante cibum, vt tryphera Phenonis, Є. scoriæ ferri Rasis. Squamma

ma quoque ferri quater ex aceto cocta & ſiccata, ſumpta à ſcriptulo vno ad drachmam vnam bis in ſeptimana, ventriculum, heparque roborat, & humorum malitiam emendat. Vt trochiſcis electri, terræ ſigillatæ, ſpodij cum ſe. oxalidis. Quibus victis etiam narcωtico, athanaſia Nicolai, aut antidoto Philonis, perſica à drachma vna ad ſcriptula quatuor vſurpatur. Foris autem ſimilia admouēda, balauſtia, malicoriū, galla, rhus, hypociſthis, bolus armenia, ſanguis draconis, tragacantha, trita & excepta malo cydonio probè cocto, vel aloë, thus, bolus armenia, ſanguis draconis, albumine oui ſoluta, pilis leporis, vel tela aranei excepta. Puluis quoq; corij vſti, vel ſuberis vſti, quorundam ſecretum remedium, oui albo exceptus: vſti quoque bufonis puluis Nicolao Florētino in id efficax, & vſu tutus ſcribitur: quòd venenoſa qualitas ex hoc, vt ſcorpionibus, vrendo abigitur. Emplaſtrum poſtremò comitiſſæ ſedi admotum, & lumbis eſt efficaciſsimum.

Libro 5. metho.

4 Sanguinis vitium emendantibus, victu tenui, ſi largior eſt: ſiccante ſi aquoſior: cholagωgis, ſi bilioſus eſt: phle-

gmagω

magωgis, ſi pituitoſus. Si doleant, anωdynis ſæpe dictis: vt, lacte cocto, vitellis ouorum, œſypo, butyro recenti dolor eſt placandus. Si hæmorrhoïdes ſint occultæ, & tumore doleant, anodynis placentur, vel ſanguis emittatur his apertis per hirudines, aut ſcalpellum, aut anaſtomωtica pòſt dicenda. Si verò nec tumor eſt ingens, nec dolor, naturæ permitte: nec aperi, niſi tumoris, aut doloris magnitudo compellat: quod ſæpe cancri, fiſtulæ, & affectus alii difficiles, his partibus per valentia remedia apertis ſuperueniunt. Aluus quoque lubrica eſt reddenda, vt antè paulò docui, ne ſtercoris durities dolorifica fluxionem geminet: ſanguis quoque malus, ſi abundet, corrigatur victu idoneo & cæteris. Auertendus deinde ſanguis, vt prius. Dolor leniatur oleo violato, ſi calor quoque adeſt, vel roſato, vel amygdal. dulc. vel lini, vel lumbricorum, millepedarum, ſcarabeorum cum vitello oui: mica panis cum lacte & oui vitello cocta, albumine oui tandem adiecto, & adipe gallinæ, butyro recenti, farina fœnigræci, cum adipe gallinæ, vel anatis, & decocto meliloti: puluis etiam ſuberis vſti, cum oleo, vel butyro,

vel adipe aliquo: limaces ſine teſta, tuſi cum oleo violato cocti, cum farina ſe. lini, aut fœnigræci in cataplaſma formati, præſtantiſsimum ſunt remedium. Inſeſſus, aut fotus quoque ſaluberrimus ad ſedandum dolorem, fiet ex decocto maluæ, altheæ, violarum, florum chamæmeli, meliloti, tapſi, nymphææ, ſe. lini, fœnigræci, papaueris albi, hyoſcyami albi. hæc ſi non ſufficiunt, ſtupefacientibus tactum dolor prohibendus: vt, balano ex bombace, cui illitum ſit Philonis antidotum, vel athanaſia Nicolai: vel eadem emplaſtri modo applicentur ſedi: vel vnguenti populei vncia vna, oui vitellum, opii à drachma vna ad drachmas duas, croci parùm, miſce, & applica ſi dolor eſt vehementiſsimus. Hæc quoque ſi non ſufficiant, hæmorrhoidibus apertis, ſanguinem emitte doloris cauſam: aperies autem affricta re aſpera: vt, linteo nouo, parietaria, folio ficulno: valentior eſt pulpa colocynthidos pulueratæ, ex oleo amygdal. amararum admota: nam horis quinque aperit. idem præſtãt ſtercus columbi cum ſaxifragia, ſuccus cæpæ, fel vaccinum, & alia: cyclamini radix, ſucco aut puluere, & cætera acria.

Eædem

Eædem vnctæ ſanguine gallinæ, vel columbi, hyrudinibus non venenoſis & paratis, affixis, aperiri poſſunt: quæ ſi ſucto ſanguine largo pertinaciter adhuc hæreant, capiti earum inſperſo cinere mox excidunt: ſale autem ipſis impoſito, quem ſuxerunt ſanguinem mox reuomunt. Penuria ſanguiſugarum, aperi ſcalpello, ſed cum præmeditatione: quia vulnus ægrè glutinatur. Sunt tamen hodie qui ſcalpellum præponant hirudinibus, ceu tenuem tantùm ſanguinem trahentibus. Si cui autem recentes adſunt hæmorrhoides, nullo tamen dolore, ſed tumore ſolo moleſtæ, ne curentur. Si conſueuerint fluere, non comprimantur, præſertim omnes, niſi magna hæmorrhagia ſint tunc periculoſæ: quæ tamen poſtea ſunt aperiendæ, niſi ſponte hient. Galbani verò drachmæ duæ triduo ſumptæ hæmorrhoidas ſiccant: & admota, puluis ſtybii, decoctum ceratii, muria piſcium ſalſorum, & eorundem capita cum pauco caſeo ſalſo: anacardi inciſi & affricti loco, vel ſuffiti per infumibulum: dracunculi præterea folia, radix, ſuccus, cortices, cineres, oleum, tota ſua ſubſtantia idem præſtant: vel hæ-

Aph.12. lib.6.

Auic.

morrhoides aſtringantur hippuri, vel filo ſerico ſtringantur paulatim magis atque magis. Melancholia vexatis,& renum affectibus hæmorrhoides ſuperuenientes ſunt ſalubres.

Aph.11. lib.6.

Ani procidentiæ curatio.

Exitus ani morbus ſancti Fiacrij.

SEdis procidentia, ſi ab intemperie eſt humida, laxatis muſculis ſedem releuantibus ſiccabis:ſi frigida,calfacies: ſi vtraque, calfacies & ſiccabis: ſi adſit calor,refrigerabis:puluis ex hypociſthide,acacia,balauſtiis,malicorio,roſis,gallis,cortice thuris, ſcoria ferri: vel ex his vino, ſi calor abeſt: aut aquæ hordei ſi adeſt, incoctis fotus vel illitum poſt lotionem vnguentum ſantalinum, oleum roſatum,myrteum,cydoniorum, puluere dicto pòſt inſperſo, vel poſtquam erit aluo deiecta repoſitum:balanus ex bombace prædictis mergatur, illinatur, inſpergatur, & clunibus altis & iunctis quieſcat. Si ſedes procidit,non à violento deſidendi, & cohibitæ reſpirationis conatu,neque ex mora longa in aqua frigida,aut ſuper lapidem, ſed ex decubitu pituitæ,ea eſt coquẽda & vacuanda:pòſt intemperies impreſſa eſt caſtiganda. Si

à tum

à tumore præter naturam, is curandus, appositis cuique tumorũ generi, & tempori præsidiis: si dolor adest, applicetur decoctum chamæmeli, meliloti, maluæ, altheæ, se. lini, fœnigræci.

Vteri exitus curatio.

VTerus procidit laxatis humore multo ligamentis, vel abscessu, ac vlcere exesis, aut partu improspero, vel lapsu ab alto ruptis. Causa est (si potest) auferenda, & vterus loco natiuo restituendus, nisi inflatio prohibeat, quam fotu ex cumino, aniso, baccis lauri, & similibus, hydromeliti, aut vino rubro astringente incoctis dissipabis: mox ne recidat, insperges pulueribus stypticis, antè scriptis: postea repones. Suffitu etiam rerum graueolentium: vt, pennarum perdicis, assæ fœtidæ, castorii, & similium, excepto per infundibulum vel cathedram perforatam: sunt qui ouum sub gallina corruptum, fractum, agitatum, lanis illinunt & imponunt vuluæ. Odoret simul iucunda: & docta obstetrix manibus subseruiat, vel instrumento virgæ virili proximo. Postea clunibus ela-

tis cubet aliquot diebus.

Menstruæ purgationis largioris curatio.

MEnſium fluor immodicus, ſi eſt à ſanguinis copia, vena interna dextra ſecetur, & imperetur victus tenuis, & fuga ouorum, carnium, vini, & aliorum ſanguinem augentium. Si ob miſtam bilem, à cholagωgis: vt, myrobalanis citreis vacuetur, & ſanguis refrigeretur, & ſiſtatur per aſtringentia frigida: vt ſyrup. granatorum, roſarum, ribes, oxalidis, cum aquis plantaginis, roſarũ, portulacæ, oxalidis. Si à ſeroſa pituita largiore ſanguini miſta, cum myrobalanis cepulis vacuetur. Si eſt à lapſu, glutinentur rupta: ſi ab vlcere, tergeatur, & glutinetur, & cicatrice tegatur, vt in mictu ſanguinis dictũ eſt. Sanguis quoque reuellatur ſecta dextra baſilica, cucurbitula magna ſub mammis affixa, fotu & ligaturis, & frictionibus dolorificis brachiorum: aſtringentibus quoque & frigidis ſimul eſt ſiſtendus, cogendus, & repellendus: tum ſumptis, vt ſyrup. roſato, myrteo, cydoniorum, granatorum, cum aquis plantaginis, roſarum, ſolani:

additis trochiſcis terræ ſigillatę,vel electri,à ſcript.duobus ad drach.vnam, vel lapide hæmatite,corallio rubro,ferri ſcoria, tryphera Phenonis: tum impoſitis ſedi, & vteri collo balanis ex bombace, oleo refrigerante, & aſtringente illitis: vel aqua, vel ſucco plantaginis, ſolani, roſarum imbutis, inſperſo pòſt puluere aſtringente in ſedis procidentia dicto,& mox dicendo. Si à ſeroſa pituita fluunt immodice,prodeſt tibias ad genua vſque continere in decocto aſtringente: vel eodem ventrem inferiorem fouere, aut totum corpus eodem ſuffire,lumbos pectinémque refrigerantibus, & aſtringentibus:tum oleis roſato,cydoniorum, myrteo, tum vnguentis ac emplaſtris, ſantalino, ex flore roſarum (antheram vulgò vocant)comitiſſæ:inſperſo etiam his puluere aſtringente, ex roſarum foliis,flore,malicorio, balauſtiis,gallis,hypociſthide, acacia, bolo armenia, ſanguine draconis, & ſimilibus: ex quibus etiam prædictum decoctum faciendum. In vterum quoque metrẽchyta iniiciantur vnciæ tres, quatuor ſucci depurati, vel aquæ plãtaginis, cum bolo armenia, ſanguine draconis.Si hæc non ſufficiant.

philonii vel athanasiæ, drach. vna, cum aqua plantaginis sumpta, sanguinẽ moueri ineptiorem facit, viribus tamen validis adhuc detur, ne imbecillibus calor natiuus extinguatur. Pessos autem causticos tentare non consuluerim, multò minus iniectiones, nisi vlcera essent depascentia, qualia sæpe etiam dysentericis adsunt. Tunc enim leuiora tentari possunt: vt pastillus Pasionis, Polyidæ, aqua plantaginis solutus.

Menstruæ purgationis prouocatio.

MEnses, si ob sanguinis parsimoniam per se constiterint ex inedia, aut victu parco, aut morbo longo, aut alia vacuatione, suppressi propriè non sunt, nec cieri possunt antequam mulier reddita sit habitior: tunc autem & in his quibus alia occasione suppressi sunt, euocantur.

1 Causam suppressionis abigentibus, vt obstructionem, aut cõtractionem, aut compressionem osculorum ex venis & arteriis desinentium in capacitatem vteri. Hæc autem obstructio si à sanguine est multo, secetur vena poplitis, aut malleoli, & victu tenui vtatur, ac multo labore:

bore: quæ duo poſtrema etiam conducunt orificiis à pinguedine multa oppletis: ac etiam viraginibus, & calidis mulieribus: quanquã & his etiam phlebotomia ſit ſalubris. Si à craſſo, tenuetur: ſi à lento, incidatur, tergeatur, liquidus fiat: quæ præſtant ſyrupi, bizantinus, duarum aut quinque radicum, hyſſopi, cum aquis apii, fœniculi, petroſelini: trochiſci quoque de rubia, & qui à Raſi ſcribuntur. Si autem à pituita, vt ferè fit, prædictis apparetur: deinde vacuetur agarico, Є. indo, diaphœnico, roborenturq́; ventriculus & hepar, ne talem materiam generent.

2 Menſes prouocantibus, vt ſyrup. & aquis prædictis: adhæc decocto radicum ruſci, aſparagi, apii, petroſel. fœnic. addita etiam ſabina: & ſi vis valentius, pulegio, origano, calamint. ciceribus, phaſeolis rubris, rubia. Datur autem id decoctũ mane calidum ab vnc. 5. ad vnc. 6. horis 3. 4. ante cibum. Idem pollet caſſia, cinnamo. ad drach. 1. & crocus cum prædicto decocto: inſeſſus quoque ex prædictorũ decocto ſaluberrimus eſt, ſi modo in hoc, & prædictis expectes tempus cõſuetæ purgationis: fotus & ſacculi

ex iisdẽ pectini, lumbis mulieribus admoti: frictiones item partium infernarum: cucurbitulæ coxis internis, vel ad venam poplitis affixæ: sectio eiusdẽ, aut venæ malleoli. Si autem vasa in vterum desinentia sint clausa, mercurialis herba tusa, linteo inuoluta pessi modo, noctu immittatur, appensa filo: ora enim hæc mirè aperit: idem potest melanthij farina, & mithridatios antidotus ad drachmam vnam, cum mastiches scriptulo vno: hæc enim non solùm repellit, sed valentius attrahit, quod apophlegmatismo probat. Si hæc non sufficiant, opopanax, galbanum, sagapenum, hammoniacum, euphorbium paucum admota pectini, aut pesso immissa, mox prouocant: & cyclamini radix etiam super ipsam transeunti mulieri, menses prouocare putatur. Quorum acrium vsu multo, si ardor quidam mordax succedat, aqua rosarum, albumen oui, oleum violatum, & rosatum, lac, & similia, ex panno imponantur collo vteri.

Suffocationis ab vtero curatio.

SVffocatio ab vtero curatur, vapores ab vtero sursum ferri prohibentibus: vt, frictiõe, ligaturis dolorificis partium

tium infernarum, cucurbitulis coxarum parti internæ affixis: vt secta vena poplitis, vel malleoli, si à suppressis est mensibus hæc præfocatio, non autem si est à semine corrupto, ne hac phlebotome id in venas trahatur: debet enim per collum vteri vacuari titillatum digito longo obstetricis illito oleo irino, liliorum, laurino, in quo moschus, ambra, gallia sint dissoluta: vel zebet Arabibus dictum coëundi miram cupiditatem excitare solitum. vt, suffitu vteri per sedem perforatam, vel infundibulum, iucundo: ex gallia moschata, moscho, ambra, cinnamomo, caryophyllis, cum myrrha stacte (styracem liquidum vocant) in trochiscos formatis: vt grauiter olentibus naso admotis, vt assa fœtida, galbano, sagapeno, castorio carbonibus imposito, pennis, pręcipuè perdicum, vstis, corio calceorum, præcipuè vsto in oleũ lini mox imposito: id enim vapore per os recepto, etiam viperam ex ventriculo per sedem statim fugat. Ne autem postea ex seminis corruptione in id graue symptωma mulier incidat, si nubilis est, viro tradatur: si nõ vult nubere, aut monialis est, vena sępe secetur,

tur, interdicãtur vinum, carnes, oua, &c. ſanguinem & ſemen augentia. imperentur labor multus, ieiunium: vſus agni, rutæ, dauci, cumini, & cæterorum ſemen gigni prohibentium, vel genitum abſumentium: quale eſt dauci ſe. drachma vna cum aqua arthemiſiæ pota: quibuſdam ſecretum remedium. In nares ore inſufflaſſe, vterũ mox deturbat, vice cohibitæ reſpirationis, quam cohibeat ſæpe mulier impendente vteri ſuffocatu. Metrenchytę vacui, ſiphonem collo vteri immiſiſſe, mox internum pulſorium retraxiſſe, vterum deorſum reuellit.

Rhagadων vteri curatio.

RHagades, rimæ quædam, & fiſſuræ in muliebribus curãtur illitæ œſypo, butyro recenti ſine ſale vſto, vel oleo reſudãte ex nuce veteri dum vritur, vel oleo violato roſato, ducto per mortariũ plumbeũ piſtillo plumbeo, donec mellis habeat craſsitudinem.

Molæ curatio.

MOla, hoc eſt caro quædam informis deturbatur, præſertim

priuſq

priuſquã maior euaſerit, remediis menſes mouentibus. Si verò à flatibus vterus eſt diſtentus, purgato corpore toto iniiciantur primum inteſtinis, poſtea vtero, quæ flatus diſsipant, diacyminum, dianiſum, diagalanga, diadaphnidũ: immittantur quoq; peſsi illiti ſucco mercurialis, inſperſi melanthio. Si valentius vis, cardamomo: ſi valentiſsimum, galbano illinantur, & euphorbio inſpergantur. iungatur pecten oleo nucũ, anethino, melle deſpumato. fiat inſeſſus ex decocto eorum quæ menſes mouere diximus.

Enterocelæ curatio.

ENterocele ramicis ſpecies, in qua inteſtinum rupto peritonæo delabitur in meatum vaſorum ſeminalium, aut etiam in ſcrotum: curatur primùm repellẽtibus in ſuam ſedem inteſtinum, deinde continentibus, ne relabatur, & ſolutum peritonæum glutinantibus. Vt autem tutò citò indolenter reponatur, flatulenta vitentur: & ſi flatus lapſum inteſtinum iam diſtẽdunt (quos tumor leuis, tanſparens, digiti percuſſu ſonans, vt tympanites oſtẽdit) diſsipẽtur fotu cũ

ſpong

ſpongia ex decocto meliloti,chamæmeli,ſem.cari, fœnic. lini, fœnigræ. aniſi, anethi,cymini,& ſimilium:vel oleo chamæmeli,anethi, amygd. dulc. ricinino, iaſmino , leucoii , rutæ, vel cum veſica prædictis plena foueatur,vel ex fabis coquendo molliſsimis cum aliquo oleo dicto, fiat cataplaſma. Si autẽ ſtercus inſit, clyſteribus etiam acribus poſt mollientium vſum vacuabimus : dein cruribus elatis, & diductis molliter ſuccutiemus: & ſi opus adiutrice aliqua manu comprimendo clemẽter ſubſeruiemus. Retinetur autem ſubligaculo : & ſi puer eſt , & coxas elatiores aliquot dies cõtinet in lecto , vitatq; motus inordinatos , clamorem,tuſsim, ſternutam. anhelit. cohibition. omnem repletionẽ, à natura vlcus peritonæi glutinatur. in grãdioribus autem longum tempus poſtulat , & remedia præter dictam victus rationem magis exquiſita: vt,ceratum de pelle arietis Matth. Gradi,cui ſimile eſt emplaſtrum contra rupturam Nicolai.Sunt qui ferro candenti partem qua deſcendit inteſtinum vrendo contrahunt : alii acu & filo ad vſque cauitatem qua deſcendunt vaſa, carnem pertundunt : ablata acu filum

Auicen.

lum ſuper teſſellam corneam vel eburneam aſtringũt quotidie magis atq; magis, donec totum filo perruperint: carne interim ſupercreſcente in profundo, & meatus partem occupante, ne inteſtino poſtea ſit via: ſed caue ne & vaſa cicatrice interna, dura, & eminentiore premas: nam dolorifica ſic fuerit, & teſtem atrophia tabefecerit. Alij ſectione facta, exectoq; teſte, vinculo vaſorum omnium, & ambientis membranæ, aut cauterio meatum contrahunt, & obturant: in qua caſtratione grandes natu plerique oris primùm, deinde corporis reliqui conuulſione tandem moriuntur: pueris alia inde accidunt incommoda non exigua. Ob id hæc curandi forma potius omittenda eſt.

Vide Alexãdrũ benedictũ.

Epiploocelæ, Hydrocelæ, Cirſocelæ curatio.

EPiploocele ſimiliter curatur, ſed ægrius, vti & hernia ſiniſtra, quàm dextra, quòd in hac cæcum inteſtinum delabi ſolitum, magno tantùm peritonęi hiatu excidit: illæ etiam minimo meatu excidunt.

Hydro

Hydrocele autē ſtercore vaccino, & caprarum impoſito curetur: id ſi nō ſufficiat, filo ad aquarum locum transfixo, paulatim emittantur aquæ, poſteà vlcus glutinetur, & parti aquas tranſmittenti: vt, hepati, lieni proſpiciatur.

Cirſocele autem poſt vacuatum phlebotome, & purgatione melancholicum humorem, ſi non cedat ferro candente, cancrorum modo eximantur varices.

Arthritidis curatio.

ARthritis à calida materia, curatur quinque his remediorū generibus.

1 Phlebotome partis oppoſitæ, ſi à ſanguine eſt, aut materia ſanguini miſta: alioqui clementer purgamus. Repellentibus quoque vtendum: vt, oleo roſato.

2 Materiæ feruorem remittentibus, frigidis & aſtringentibus: vt ſyrup. roſato, granatorum, cum dupla aqua plantaginis, roſarum, ſolani, oxalidis, per dies quatuor quinque.

3 Eadē vacuantibus, vt catapotiis minoribus hermodactylorum à drach. vna ad ſcriptula. quatuor.

4 Anωdynis à quibus incipiendum,

&re

& repellentibus: vt, farina hordei, vel cassia fistula dissoluta in oleo rosato, vel succo, aut aqua solani, plantaginis. Medulla quoque panis, præcipuè secalini, lacte macerata & parùm cocta: additis oui vitellis, & oleo rosato. Si autem dolor est intolerabilis, adde prædictis opii drachmam vnam, croci ad penetrationem parum. Si magnus sentitur calor, muccago ex se. psyllii integro extracta, cum aqua rosarum, vel solani, pauco etiam aceto ad penetrationem addito, cataplasmatis modo apposita, & dum calescit mutata, idque sæpe, est præstantissimum remedium. Vel oleum rosatũ, cui lumbrici terræ sint incocti, frigidum applicetur. Si materia fluere desiit, foueatur pars vino rubro austero, cui chamæmelum, melilot. fœnumgræc. aiuga neruis roborãdis efficacissima herba, sint incocta. *Auicen. cap. de cassia.*

5 Id quod fluxit dissipantibus: vt oleo chamæmeli, stercore vaccino, si potes quàm recentissimo & calente Præcauebis autem fotu partis ex vino nigro austero, cui incocta sint astringentia: vt gallæ, balaustia, malicorium, addito etiam alumine scissili: abstinebis annis aliquot,

vel etiam tota vita à vino, præſertim vetere iam malo, ſi expertis creditur Raſi, Auic. Celſo.

Vitabis coitũ, vt Gal. aphoriſmo: Pueri podagra non laborant ante vſum venereorum.

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram. ſumantur bis in hebdomada pilulæ mites, vt ex hiera Rufi, quæ materias ad inteſtina deriuent, ad articulos alioqui fluxuras. Si arthritis eſt à materia frigida, vt pituita, purga ſæpe, miſtis etiam cholagωgis (quod bilem miſtam habere conſueuit fluxionis authorem) & ſtypticis, vt vias fluxionis aſtringant. Quæ omnia præſtant pilulæ de hermodactylis, addendo calidum aliquid in frigida, aut frigidum in calida: ſed initio mitioribus vtẽdum eſt, ne tenue trahant, craſſum relinquant. Vino abſtinendum, mollientia digerentibus miſcenda. curatur quinque remediorũ generibus.

1 Materiam auertentibus, & clemẽter minuentibus, vt pilularum ex hermodactylis minorum Meſuæ ſcriptulis duobus, rhabarbari ſcriptulo vno. vomitus etiam ſi facilis eſt, ſaluber.

Mater

2 Materiam coquentibus,& apparantibus: primùm melle rosato, deinde syrup. stœchados cum aqua bethonicæ,& absinthii. Fugienda autem vretica, nisi exquisitè purgato corpore: & neruis noxia: vt acetati syrup. & oxymelitis, oxysaccharisq; genera.

3 Materiam valenter purgantibus, vt pilularum de hermodactylis maiorum scriptulis quatuor.

4 Dolorem sedantibus statim principio adhibendis: vt, oleo chamæmeli. oleo lubricorum, vulpino: cataplasma quoque ex farina fœnigræci, puluere meliloti, & pauco aceti, casia fistula, cum oleo chamæmeli,& melle sufficienti,boum stercus, item vaccæ ex ipsa adhuc calens,vel ex oleo chamæmeli, vulpino frixum.

Muccago se.fœnigræci cum aqua & aceto extracta,adiecto postea melle,multis probatum est efficax remedium,si triduo hæreat. *Auicen.*

5 Reliquias digerentibus moderatè, ne tenui resoluto crassum,lapideam duritiem induat: vt oleo chamæmeli, liliorum,vulpino: cataplasma quoque valet ex farina,se.fœnigræ.altheę,lini,flo-

rib. chamæmeli, meliloti, rad. altheæ. Potest ex iisdem & roremarino, saluia, maiorana, abiga, in vino coctis, fieri fotus, balneum, suffitus.

Ischiadis curatio.

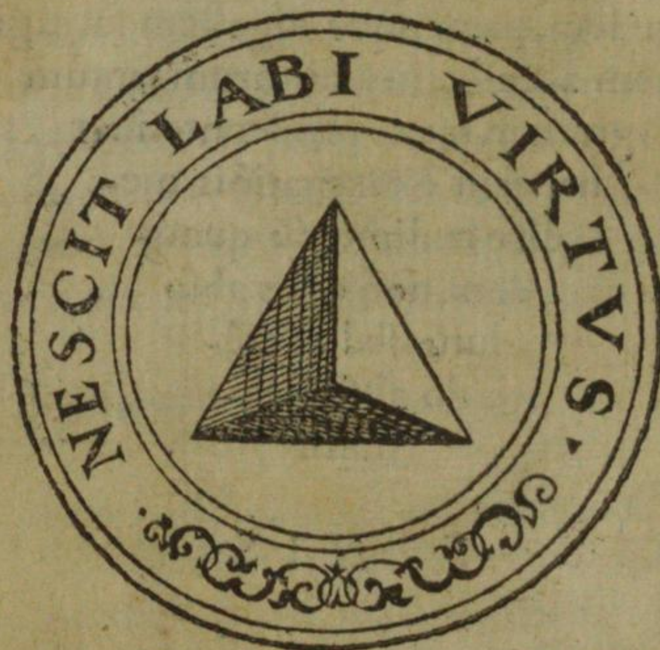
ISchias iisdẽ remediis curatur, pręterquam quòd repellentia non admittat, sed purgato corpore, valenter foras ex profunda cotyle trahentibus: vt cataplasmate ex stercore colũbino indiget. Clysteribus etiam acribus vtendum est.

Macularum faciei purgatio.

FAciei pustulas, & maculas à sanguine calido, & bilioso nasci solitas, vacuato prius corpore, curabis linimento ex lithargyro auri dealbato maceratione bidui in aceto ter repetita: deinde horis duabus vel tribus sub sole in mortario ducatur, affuso vicissim, & aliquoties aceto puro, & oleo violato, donec crassescat: tunc adde caphuræ scriptulũ vnum, lithargyri vnc. vnã, mane partem ablue decocto maluæ, fumariæ, lapathi, violæ nigræ. Eos qui leprosi facie

facie videntur, paucis diebus ſanat, & ardorẽ vteri à materiæ mordacis tranſfluxu. Plura his ex Hippoc. Gal. aliis huc tranſcripta nolui: quòd quæ deſiderari poſſunt, partim à me inter docendum, partim à diligenti lectore ſuffici facilè queant, ne quis primam manum hanc & rudem, parumq́ue digeſtam farraginem accuſet, in auditorum tantùm gratiam foras prodeuntem: vt habeant exercitatiõis medicę rudimentũ quoddam, non opus abſolutũ, ſed audiẽdo, abſoluendum.

FINIS.

NESCIT LABI VIRTVS.

